Romulus Lal

TEMERARII

EDITURA
ION CREANGĂ
BUCUREȘTI, 1985

PUIUL DE LUP

Era ultima zi de şcoală. Începea vacanţa mare. Retraşi lîngă fîntîna cu roată din curtea şcolii, cîţiva copii din clasele mici pun ceva la cale în mare taină. Vorbesc aproape în şoaptă deşi nu e nimeni prin apropiere.

— Atunci, aşa rămîne, hotărî Răzvan. Mîine dimineaţă, la şase, ne vedem exact în acest loc. Nu uitaţi, înainte de a vă culca, verificaţi-vă încă o dată rucsacurile. Să nu vă lipsească nimic. La control, cine nu-i în ordine, face cale întoarsă. Salve!

— Salve! îi răspund ceilalţi în cor şi se împrăştie plini de gravitate spre casele lor.

Echipajul **Temerarilor** se formase cu un an în urmă, din iniţiativa lui Răzvan şi avea ca obiectiv mici expediţii ştiinţifice la hotarul satului sau chiar mai departe. Încă din clasa a treia, acest pionier curajos încerca o ciudată curiozitate de a ajunge în vîrful Setraşului, conul de munte ce ţine în umbra lui satul Petreni, şi să-şi rotească de-acolo privirea peste lumea din jur, pînă hăt departe cît o cuprinde cu ochii.

Se vorbea atît de mult despre acest munte şi despre pădurile sale, despre vieţuitoarele sălbatice care trăiesc acolo, într-o împărăţie de nimic tulburată, despre izvoarele care susură cîntece nemaiauzite, venind parcă de pe alt tărîm, încît sufletul i se umplu de poveşti care nu-l mai lăsau să doarmă. De cum punea capul pe pernă, poveştile auzite de la bătrînii satului căpătau viaţă, coborînd în vise şi coşmaruri din care se trezea

de multe ori lac de sudoare. Cel mai mult îl tulburase povestea lupului roşcat.

Se spune că, în pădurile adînci şi neumblate ale Setraşului, trăieşte un lup neobişnuit de mare, cu blana roşcată ca frunzele cireşilor sălbatici în noiembrie, care mănîncă o dată la şapte ani, în prima noapte de la lăsarea secului cel mare. Atunci iese din ascunzişul lui de nimeni ştiut, cutreieră satele din jur de nimeni văzut şi nici de cîini simţit, pînă întîlneşte o fecioară după placul inimii lui, o fixează vreme de cîteva clipe, după care fecioara porneşte în neştire spre bîrlogul lupului ca dusă de o vrajă la care nimeni pînă acum nu s-a putut opune. De fiecare dată îşi alege victima din alt sat. Şi cum în jurul muntelui sînt nouă sate, fiecăruia îi vine rîndul să-şi dea tributul o dată la şaizeci şi trei de ani. După socotelile unora, chiar în această vară se împlineşte sorocul pentru satul lui Răzvan. Ultima victimă din Petreni a fost fata notarului. Avea şapte fete notarul, una mai mîndră ca alta. Lupul a ales-o pe cea mai frumoasă dintre toate. O chema Valeria şi părinţii o iubeau mai mult decît pe oricare dintre celelalte. Era cuminte, harnică şi pricepută la toate, nu ieşea niciodată din vorba lor şi era gata oricînd să vină în ajutorul celor sărmani.

În ajunul lăsării secului, seara tîrziu, oamenii au auzit urletul lupului pe coclaurile îndepărtate. Un urlet prelung, tînguitor, ca o chemare stranie. S-au mirat foarte, pentru că nu mai auziseră de mult un urlet de lup în acest sezon, dar şi-au văzut de treabă. Povestea lupului roşcat fusese demult uitată. Numai cei mai bătrîni din sat bănuiau că nu e semn bun.

În tinereţea lor mai auziseră o dată acest urlet şi acum el le-a răscolit aducerile aminte. Au închis bine vitele în grajd, au tras zăvoarele la uşi şi şi-au vîrît capul sub cergă. Dacă o fi adevărată povestea cu răpirea fecioarelor, îşi spuneau cei mai mulţi, atunci pu-

tem dormi liniştiţi. Noi n-avem fecioare, iar cei care au să şi le păzească.

Acasă la notar era şezătoare. Tocmai îşi tunsese turma şi chemase fetele din sat să-i ajute notăresei la tors lîna, ca, la iarnă, după ce va fi toarsă, să poată pune războiul şi să ţească covoarele de zestre pentru prima dintre fete care se va mărita. Veniseră, ca de

obicei, şi mulţi flăcăi. Fără ei nici nu era de închipuit o şezătoare. Abia în prezenţa lor fetele îşi arătau adevărata hărnicie, întrecîndu-se în răsucirea firului moale şi umplerea fuselor.

Şezătorile la notar erau vestite. Curgea ţuica şi vinul, iar ograda mirosea încă de dimineaţă a plăcinte cu brînză şi friptură de purcel. De aceea, mai de fiecare dată, treceau dealurile spre Petreni mulţi flăcăi din satele din jur. Gazdele îi primeau cu bucurie şi cu fală.

Pentru că avea cu ce se făli. Casa mare și frumoasă, acareturi, vite multe și grase ca ale notarului nu aveau prea mulți gospodari. Dar adevărata lui mîndrie erau fetele. Cele patru mai mari erau de-acum bune de pețit.

Din pricina cîntecelor, a veseliei din casă, oaspeții de la șezătoare n-au auzit urletul lupului și petrecerea a continuat pînă după miezul nopții. Coșurile erau pline cu fusele încărcate de fir, cînd, rînd pe rînd, torcătoarele și flăcăii începuseră să-și ia rămas bun și să plece spre casele lor. Așa cum e obiceiul în Petreni, gazda îi petrecea pînă afară, la poartă, pe cei care plecau, mulțumindu-le încă o dată pentru că le-au făcut cinstea de a le răspunde la invitație. Într-un ceas, toți oaspeții plecaseră. Fetele gazdei începuseră să facă ordine, să strîngă, să deretice prin odăi, să adune resturile de mîncare și de băutură. Erau mulțumite că șezătoarea a ieșit bine și n-o să-și audă vorbe în sat. Cînd totul a fost gata, zorii băteau în fereastră. Notarul se culcase de cum plecaseră musafirii. Acum era rîndul fetelor să meargă la culcare. O să poată dormi cîteva ceasuri bune, pentru că e duminică și au timp destul.

— Da' Valeria unde-i? întrebă mama, căutînd-o cu privirea.

Celelalte fete au făcut ochii mari. Chiar, unde e Valeria? Parcă n-o văzuseră la strînsul lucrurilor după plecarea oaspeților.

— O fi pe aici, pe undeva, a răspuns Violeta, mezina și a început s-o strige:

— Valeria! Valeria!

Au căutat-o prin toate odăile, apoi au ieșit afară și au strigat-o. S-au sculat și vecinii, auzind larmă pe afară și s-au strîns la poarta notarului nedumeriți de cele întîmplate.

— O fi căzut în fîntînă! și-au dat unii cu părerea...

Au scotocit cu o prăjină pînă în fundul fîntînii, dar nimic. Poate s-a dus să petreacă vreo fată pînă acasă.

O fi la vreo prietenă, presupuneau alții. Surorile și vecinii au alergat pe la casele celor care fuseseră la șezătoare, întrebînd cu disperare :

— N-ați văzut-o pe Valeria ?

Nu, n-o văzuse nimeni, nu știa nimeni nimic. Satul fierbea. Era a doua zi, aproape de prînz și nici urmă de fată. Părinții își pierduseră firea, nu mai știau ce să creadă, disperarea îi doborîse cu totul. Fiecare ceas care trecerea însemna pentru ei o veșnicie și cu fiecare ceas își pierdeau tot mai mult nădejdea. Așa ceva nu s-a mai pomenit, mintea nu-i ajuta să-și imagineze ce s-a putut întîmpla. Parcă o înghițise pămîntul.

Spre seară ajunsese la urechile lor un zvon care prinsese să cutreiere satul : fata a fost victima lupului roșcat. În afară de familia notarului și oaspeții săi, toți îi auziseră urletul în noaptea aceea și legenda lui renăscuse.

La început, părinții n-au vrut să audă de așa ceva. E o prostie, ziceau ei, pînă cînd fostul pădurar al satului, un bătrîn care mergea pe suta de ani, le-a mărturisit că, pe vremea cînd era el în plină tinerețe, lupul roșcat mai făcuse o victimă în sat, ademenind în bîrlogul lui pe fata unei văduve care ținea crîșma de la capul satului. Atunci notarul și nevasta lui începură să-și smulgă părul de durere. A doua zi, în zori, tatăl Valeriei și-a luat pușca din cui și a pornit spre Setraș, cu gînd ucigător. Nu se va întoarce pînă nu-și va găsi fata. Dacă e adevărat ce spun unii, atunci nu se poate să nu dea de vreun semn.

Toți l-au sfătuit să nu plece într-acolo, că nu se poate măsura cu lupul năzdrăvan, că nici măcar nu se lasă văzut, dar mi-te doborît. El nu-i auzea și nu le răspundea, văzîndu-și de drum. Oamenii l-au petrecut cu privirea pînă a trecut vîrful Lazurilor și a coborît spre Valea Runcului. L-au mai zărit o dată către seară,

ca un semn mișcător, cățărîndu-se pe crestele Arșitei, pentru a dispare dincolo de înălțimi.

Vreme de o săptămînă nimeni n-a știut nimic de el. Cînd toți erau încredințați că s-a prăpădit pe munte, ori și-a făcut singur seama de durere, a apărut la poartă. La început nevasta și fetele nu l-au mai recunoscut. Era îmbătrînit, cu părul albit, adus de spate și cu privirile rătăcite. N-a mai scos de atunci nici o vorbă, își pierduse graiul și nimeni n-a putut afla vreodată ce i se întîmplase, ce văzuse și cum trăise atîtea zile și nopți în codru. Mințile i se rătăciseră și nu avea să le mai recapete, închizînd, în mutenia lui cine știe ce taină. După un an de zile s-a sfîrșit.

Povestea asta îl tulburase mult pe Răzvan, deși cei care i-o spuseseră ziceau că s-a întîmplat demult de tot. Simțea fiori pe șira spinării numai cînd și-o reamintea. Deși era doar în clasa a treia, încetase să mai creadă în zmei, în vrăjitoare, în zîne atotputernice. Nici nu mai citea basme. Îl fascinau de-acum povestirile științifico-fantastice, descoperirile tehnice; își montase singur un tranzistor după o schemă din revista Tehnium. Cînd se anunța la televizor vreo emisiune despre științele viitorului, despre explorările cosmice sau ale mărilor și oceanelor, uita și de mîncare și de joacă și stătea cu ochii lipiți de micul ecran. Se și vedea de pe acum un temerar explorator al necunoscutului.

Cu atît mai mult l-a tulburat povestea Valeriei. Cei care i-o relataseră erau oameni de toată cinstea, bătrîni cumsecade și serioși. Nici prin gînd nu i-ar fi trecut că ei i-ar fi depănat niște simple scorneli. Mai întîi o auzise de la mătușa Magdalena, cînd fuseseră împreună cu vitele la păscut, pe dealul Cărpinișului. Cînd a ajuns acasă seara, l-a întrebat pe bunicul lui dacă e adevărat.

— Vezi bine că e adevărat, i-a spus bătrînul. Am auzit-o și eu de la tata, și tata era om teafăr la minte.

„Dacă așa stau lucrurile, atunci trebuie să cercetăm", și-a zis Răzvan în gîndul lui și s-a așternut pe treabă. S-a gîndit, s-a răzgîndit, și pînă la urmă a încropit un plan: să organizeze o expediție în munți. Planul era pe cît de îndrăznet, pe atît de greu de înfăptuit. Trebuiau puse la punct atîtea și atîtea lucruri, iar timpul îi era foarte bine drămuit: școala, cercurile aplicative de creație tehnică, de științele naturii, orele de engleză și franceză, treburile gospodărești la care îi plăcea s-o ajute pe mama. Nu-i nimic, în vacanța mare avea să aibă timp berechet, credea el. Numai că n-a fost chiar așa. Fusese trimis în tabără la Homorod, o tabără a fruntașilor la învățătură, deci expediția trebuia amînată cu cel puțin un an.

Zilele petrecute în tabăra din munții Harghitei i-au fost de mare folos. Comandant al taberei se nimerise să fie un profesor de sport din Brașov, mare alpinist, care îl luase în cîteva rînduri în scurte excaladări, destăinuindu-i multe din secretele alpinismului. Și-a notat totul cu mare grijă într-un carnețel pe care îl ținea ascuns pe fundul valizei.

— Reușita oricărei expediții depinde de pregătirea și disciplina fiecărui membru al grupului, îi spusese profesorul. Deci trebuie să alegi cu toată atenția partenerii de drum: să fie rezistenți la eforturi, să nu fie prea vorbăreți și lăudăroși, să fie buni colegi, cu un dezvoltat simț al echității și cu spirit de sacrificiu, îi explicase profesorul, să nu se văicărească și să posede toate deprinderile de a se descurca singuri, pe cont propriu, în împrejurări deosebite. Trebuie să ții foarte bine minte că, într-o expediție alpină, deviza: „Toți pentru unul și unul pentru toți" e literă de lege. Orice nesocotire a acestei reguli poate duce la nenorociri.

Trebuia, deci să-și aleagă mai întîi echipajul corespunzător. N-a fost cîtuși de puțin ușor. Avea prea mulți colegi răsfățați de părinți.

— Ia ascultă, vere, l-a încercat el pe Andrei, colegul lui de clasă. Tu te îmbolnăveşti des?

— Nu, de ce mă întrebi?

— Aşa, să ştiu şi eu cum stai cu sănătatea. Poate o să mă fac medic şi vreau să-mi strîng de pe acum clientela.

— Las-o baltă. Eu îs tare ca piatra. O singură dată, astă-iarnă, am făcut fierbinţeală mare, că am intrat cu picioarele în gîrlă, atunci cînd s-a rupt gheaţa cu mine şi, în loc să fug acasă, am stat cu apa în cisme pînă a îngheţat. Noaptea aveam senzaţia că luasem foc.

— Şi ţi-a umplut mama burta cu pilule, nu?

— Pe naiba. Nici vorbă. Tata nici n-a lăsat-o pe mama să cheme doctoriţa. A zis că mă doctoriceşte el. A luat un litru de ţuică de aia întoarsă, m-a frecţionat pînă am crezut că îmi dau duhul, apoi cu restul a stropit un cearceaf şi m-a învelit ca pe un bebeluş pînă peste cap. A aruncat după accea cerga peste mine şi mi-a spus că, dacă scot nasul afară, o să mi-l ciugulească cocoşul. Dimineaţa n-am mai avut nimic. „Ăsta-i omul care îmi trebuie", şi-a zis Răzvan. Apoi, către Andrei:

— Tu ştii să ţii un secret?

— Doar nu mă crezi un limbut? Ce secret vrei să-mi spui?

— Întîi, dă-ţi cuvîntul de onoare că nu sufli o vorbă.

— Pe onoarea mea că-mi ţin gura. Eşti mulţumit?

— S-a făcut. Ascultă-mă cu atenţie. Ai vrea să faci parte din echipajul de expediţii ştiinţifice „Temerarii"?

— Nu prea înţeleg.

— Vreau să punem pe roate nişte acţiuni pionireşti mai interesante. Să escaladăm dealurile de la hotare şi chiar Setraşul, iar mai tîrziu, Apusenii. Ce zici? Am vorbit şi cu tovarăşa instructoare. Ne ajută.

— Ştiu eu? M-ai luat cam repede. Cînd e plecarea? Ce-o să le spun la ai mei?

— Nu-ți face griji. Deocamdată să formăm echipajul. Ar trebui să fim cel puțin opt-nouă băieți. Se înțelege, fetele nu intră în discuție.

— Cine sînt ceilalți?

— Eu sînt primul, tu al doilea. Mai știi pe cineva de încredere.

— Ar fi Cătălin dintr-a patra. A fost cu taică-său la pădure și știe drumul. Are și un cîine.

— Lasă cîinele. Ne trebuie băieți de nădejde, hotărîți și inteligenți. Pe Bogdan îl cunoști bine? E vecinul tău.

— Cred că-i bun. Se pricepe la cățărat pe stînci, în copaci. Ne-ar fi de mare ajutor.

— Nu-i rea ideea. Stai de vorbă cu el. Dar, întîi, îl pui să-și dea cuvîntul că nu va sufla o vorbă pînă în ziua plecării. Cu Cătălin discut eu. O să văd dacă putem lua și cîinele cu noi. Bun ar fi și Florin.

— Sigur e bun! Eu m-aș mai gîndi la Moțișor, dintr-a doua. E cam mic dar bun sportiv. Și poate la Dragoș și Ionuț...

La începutul vacanței, echipajul era format. Toți alpiniști sobri și hotărîți. Urma acum partea cea mai dificilă a pregătirilor, stabilirea traseelor, a locurilor care meritau să fie explorate.

Discuțiile deveniseră aprige încă din start. Unii preferau un debut lesnicios și sigur, fără riscuri. Alții dimpotrivă, susțineau că trebuie să abordeze de la început traseele cele mai greu accesibile, pentru că vacanțele sînt oricum destul de scurte și cu program încărcat. În afară de aceasta, e nevoie să facă și puțină impresie în sat. Altfel, oamenii ar putea zice că sînt niște pierdevară care umblă teleleu pe dealuri.

— După părerea mea ar fi bine să urcăm pentru început vîrful Strîmb.

— Cred că glumești, se opuse Florin-„Nas de Fetiță", cum îl porecleau colegii în glumă, pentru că pri-

chindelul dintr-a treia avea nasul puțin cîrn. Ce să căutăm acolo? zise el. Am fost o dată cu fratele meu Vasile, cu caprele. Nu-i nimic, nici o scofală. Rîpi, spini și șopîrle cîte vrei.

— Ia ascultă, amice! Pe unde zici că ai urcat tu cu caprele?

— Pe drum, că doar n-am zburat.

— Ei, asta e. Nu atît ținta finală ne interesează, cît drumul spre ea. O să atacăm Vîrful Strîmb chiar pe creasta lui, adică pe unde e mai greu. Asta se cheamă, ca să știi și tu, antrenament.

— Și după aceea?

— După aceea ne luăm zborul spre Piscul Negru. E mai înalt și mai abrupt. Dar o să-l biruim cu experiența Vîrfului Strîmb.

După mai multe zile de dezbateri, grupul a căzut de acord cu traseele ce urmau să fie străbătute în vacanța mare: crestele Dubei, ale Dealului Roșu, Buha, Săcărîmb, Lăptosu și cîteva văi mai interesante din punct de vedere geologic. Plecarea era fixată pentru ultima duminică din luna iunie. După o săptămînă, **Jurnalul** expediției se încărcase de impresii culese de pe traseele străbătute. Cu toate acestea Temerarii erau departe de a fi mulțumiți. Ei țînteau mult mai departe. La toți le erau gîndurile la Setraș. Nerăbdarea nu le mai dădea astîmpăr. Dar legea de fier a Temerarilor este disciplina și respectul pentru hotărîrile luate împreună. Ceea ce stabiliseră odată, nu mai putea fi pus în discuție: escaladarea Setrașului urma să aibă loc în anul viitor. Pînă atunci vor mai crește, se vor mai căli și le va rămîne timp suficient pentru a-și încheia pregătirile. Pentru că, orice s-ar spune, mai aveau multe de pregătit. Încă nu culeseseră suficiente informații despre munte și căile care duc spre crestele lui, nu aveau echipamentul special pentru excaladări dificile. Cu tact

și discreție, dar și cu abilitate — planul lor nu trebuia să devină public înainte de vreme — pionierii au primit consemnul să afle de la oamenii mari din sat tot ce se poate afla despre acest munte: căi de urcare, izvoare, plante, animale, arbori, legende, întîmplări. Serile lungi de toamnă și de iarnă aveau să fie foarte rodnice din acest punct de vedere. La șezători, sau acasă la gura sobei, **Temerarii** aflaseră mai multe lucruri interesante și valoroase decît se așteptau. Dimineața cînd se sculau, primele priviri le îndreptau spre vîrful Setrașului, acoperit de zăpadă timpurie, numărînd lunile, săptămînile și zilele care îi mai despărțeau de momentul împlinirii visului lor.

Grija cea mare a pionerilor din grupul Temerarilor era însă învățătura. Împielițatul de Răzvan, după cum îl desmierda Cătălin într-o perfectă unitate de păreri cu Moțișor, introdusese, evident, cu acordul majorității, inclusiv al instructorului de detașament care deocamdată participa la expediții numai ca îndrumător în faza pregătirilor, regula severă a lui **zece**. Asta însemna nota zece pe linie la toate materiile. Cel pe care nu-l ținea cureaua, părăsea singur grupul. Moțișor și Cătălin nu vedeau cu ochi buni această condiție pentru un singur motiv pe care îl invocau cu toată convingerea:

— Sîntem cam tari de ureche și oricît am repeta la muzică, cîntînd toată ziua și acasă și pe uliță, nu reușim să scoatem niște sunete care să nu-i îngrozească pe cei din apropierea noastră. Scoate zece dacă poți, copile! Tovarășa spune însă că ne mai rămîne totuși o șansă: să ne punem cu burta pe teorie.

Primăvara, de cum și-a lepădat Setrașul cușma de zăpadă, Temerarii s-au întîlnit pentru a discuta. Fiecare trebuia să povestească tot ce aflase de la oamenii din sat și apoi să convină asupra direcției din care vor porni urcușul în primele zile de vacanță.

— Unchiul Andronic, luă între primii cuvîntul Bogdan **Gură cu Lacăt,** zice că fără cisme nu se poate urca pe Setraș, pentru că sînt o mulțime de vipere.

— Bravo, Bogdane. Ne-ai dat gata, îl ironiză Andrei. Unde ai văzut tu alpiniști cu cisme. Ar rîde și veveriţele dacă ne-ar vedea. Cît despre vipere, n-o să ne țină ele acasă.

Dar Florin îi împărtăși părerea lui Bogdan.

— Nu putem trece cu vederea prezența nedoritelor tîrîtoare. Eu personal n-am nici un chef să întîlnesc vreuna.

Negăsind însă nici o propunere rezonabilă în legătură cu apărarea contra reptilelor respective, s-a mulțumit să încheie cu recomandarea înțeleaptă că trebuie să fie toată lumea cu ochii în patru, să se uite pe unde calcă.

În clipa următoare, cineva deschise ușa. Era Mihaela, dintr-a cincea, sora lui Bogdan. Avea un aer hotărît.

— Sau mă luați cu voi, sau vă stric tot aranjamentul, le spuse ea amenințător.

— Unde să te luăm, dragă? Ce-ți veni? încercă o slabă și neconvingătoare opoziție Răzvan.

— Dacă mă crezi o proastă, să știi că te înșeli? Știu că tu ești conducătorul echipajului. Spune clar dacă mă luați cu voi pe Setraș, ori nu? Să știu și eu ce am de făcut.

— Dar știi, regulamentul nostru nu prevede fete în echipă. Pentru că părinții n-o să le lase să plece pe munte și ne vor mai face și greutăți, interveni Dragoș.

— Nu-i un motiv. Cum mă trimit cu vitele la păscut pînă în hotarul Văii, o să mă lase să urc și pe Setraș.

În zadar încercară să-i explice că ei se pregătesc de mult, că s-au antrenat pe dealurile dimprejur, că au făcut zeci de escaladări, că și-au procurat echipament

special și cîte și mai cîte. N-au putut s-o abată de la hotărîrea năstrușnică de a-i însoți.

— Vrei să ne lași puțin singuri? îi propuse Ionuț. Să ne sfătuim.

— Da' ce? în prezența mea nu vă puteți sfătui? Ia te uită, cîtă importanță își dau!

N-aveau încotro. Erau între ciocan și nicovală. Dacă o iau cu ei, îi va încurca, pentru că nu are antrenamentul necesar și te pomenești că o să trebuiască s-o mai care și în spate. Dacă o refuză, va umple numai-decît tot satul și acțiunea lor se duce de rîpă. Lui Florin îi veni o nouă idee, care, credea el, îi va scoate din impas.

— Uite ce e, începu el grav, cu vocea forțat îngroșată, ca să pară mai mare. La expedițiile noastre științifice nu pot participa decît pionierii cu note numai de zece. Din cîte sîntem informați, tu...

— Sînteți informați greșit! Sau mai bine zis te osteneșți degeaba. Crezi că mă dai la fund una-două. Află că n-am avut pînă acum nici o notă mai mică de zece. Iar dacă nu crezi, n-ai decît să te convingi! Și îi vîrî carnetul de note sub nas. Știa și ea regula de netrecut a Temerarilor și învățase temeinic tot trimestrul.

— Să văd ce mai ziceți acum!

Cînd se părea că nu mai are nimeni nici o replică, Bogdan încercă o ultimă pistă și încă cea mai înfricoșătoare:

— Ai uitat de lupul roșcat? Din cîte se spune anul acesta e rîndul satului Petreni de a fi călcat de neînduplecata fiară. Or, noi mergem tocmai în pădurile în care se presupune că își are el bîrlogul. Dacă te-o simți prin preajmă, n-o fi nebun să-și amîne prînzul pînă la lăsarea secului. Te atacă și gata. Din ghiarele lui noi n-o să te putem salva. Știi doar că nu-i un lup ca toți ceilalți.

— Slăbește-mă cu basmele, spuse cu fermitate Mihaela. Mă mir că ești băiat mare și te gîndești la proștii. Auzi colo, Lupul roșcat! În primul rînd, nici nu există lupi roșcați. Numai suri ori maronii.

— Dar, ai uitat de fata notarului. Știi și tu povestea...

— O știu prea bine. S-a întîmplat acum o sută de ani. Doar că fata n-a fost răpită de nici un lup roșcat sau neroșcat. A fugit cu un fecior din Certej. Părinților le-a fost rușine și au ținut ascuns adevărul. Le convenea mai mult să se creadă că a fost mîncată de sălbăticiuni.

Temerarii trebuiau să se dea bătuți. Căzuseră toate argumentele lor. Erau nevoiți s-o accepte. Nu înainte de a-i cere promisiunea solemnă că va păstra pentru moment tăcerea asupra programului de expediții. Nu era încă definitiv și n-avea rost să fie popularizat.

Ziua stabilită pentru plecarea pe Setraș a sosit. La ora șase dimineața toți erau prezenți în curtea școlii. Echipați complet, cu rucsacurile în spinare, așteptau startul. Luaseră cu ei o frînghie, un piolet, harta județului, pentru a identifica satele și orașele pe care le vor vedea din vîrful muntelui, o busolă. Temerarii mai aveau un caiet de desen, un ierbar pentru strîngerea plantelor rare, o cutie pentru insecte, alta pentru eșantioane de roci, care urmau să completeze colecțiile laboratorului de științe naturale ale școlii. Pentru a evita vreo surpriză neplăcută, le spuseseră părinților că expediția lor are drept țintă Podișul Izvoarelor. De Vîrful Setraș n-au scos o vorbă. Unii îl socotesc din cale-afară de primejdios.

Șeful expediției verifică echipamentul fiecăruia, să fie complet și bine aranjat, să nu aibă lucruri inutile care să-i îngreuneze rucsacul. Să nu fi uitat ceva. În

rucsăcul Mihaelei dădu cu ochii de o sticlă plină cu un lichid verzui.

— Ce-ai acolo?

— Spirt, nu vezi?

— Ce să faci cu spirtul? Pentru primul ajutor, în caz de nevoie am luat eu o trusă cu tot ce trebuie.

— Nu-i pentru prim ajutor. V-am auzit vorbind de vipere. Dacă avem norocul să prindem una o punem în spirt. Mi-a explicat tovarășa instructoare cum se face...

— O să ne bagi în bucluc... Scopul expediției noastre este altul. Trebuie să spulberăm mitul lupului roșcat. Ce ne interesează viperele?

Răzvan rămase pe gînduri, după care clarifică lucrurile:

— Nu-i rău să avem și o sticlă cu spirt. În trusa mea am numai tinctură de iod. Poate o să ne fie de folos. Dacă nu ți-e greu o poți păstra.

Cînd să zică gata, dădu cu ochii de o pungă burdușită pe fundul rucsacului.

— Acolo ce mai ai?

— Sare.

— Sare? Se mirară toți în cor.

— Ce faci cu atîta sare? Tot pentru vipere? o ironiză Andrei.

— Nu! Pentru cerbi și căprioare, le răspunse ea calmă.

— Cu acest răspuns ne uluiești pe toți.

— Cum o să le-o servești? Pe prosop sau în palmă? întrebă zeflemitor Cătălin.

— Nu fi tăntălău. Fac și eu cum fac pădurarii. Le-o presar lîngă izvoarele la care se adapă, pe pietre, pe stînci, pe iarbă.

Copiii tăcură milc. Își pierduseră graiul. Unora le este chiar rușine. Pînă acum nu știuseră că cerbilor și căprioarelor le place tot atît de mult sarea, ca și oilor și caprelor.

Era o zi frumoasă, cu cerul senin. Vîrful Setrașului părea doar la o aruncătură de săgeată. Temerarii știau însă cît au de mers, calculaseră totul cu exactitate, locurile și timpul de odihnă, ora atingerii țintei, durata drumului înapoi. La cinci după-amiază programul prevedea sosirea acasă.

Pornesc direct peste Coasta Mare, ca să lase a se înțelege că pleacă spre Podișul Izvoarelor. După un sfert de ceas, fac un unghi de nouăzeci de grade spre vest. Trec Pîrîul Roșu, se îndreaptă apoi către izlazul satului, înotînd în ierburi pînă la piept. Cîțiva iepurași care dormeau liniștiți pe sub haturi sar speriați, spre bucuria copiilor. La ora șapte, așa cum fixaseră, erau la Curmătură.

— Zece minute de odihnă, anunță Răzvan. Puteți bea cîteva înghițituri de apă, dar nu mai mult. Nu e sănătos să-ți umfli burta cu apă cînd ești obosit și transpirat. Hei, Bogdane! Ridică-te de pe jos. Iarba e încă udă de rouă. Vrei să răcești? Stai acolo, pe buturugă.

Acum vîrful Setrașului se vedea și mai aproape. Nu-ți venea să crezi că mai sînt de mers cîteva ceasuri bune, pînă să-i atingi crestele. Temerarii însă știau acest lucru. Își priveau ceasurile.

— La unsprezece o să fim sus, își dădu cu părerea Moțișor.

Nu greșea. Își calculaseră bine timpul, își potriviseră bine ritmul de mers și, cînd soarele era aproape de amiază, se găseau pe cele mai înalte stînci care formează creasta muntelui. Nici pădurea adîncă de fagi pe care o străbătuseră în timpul urcușului, nici izvoarele cu apă limpede și rece, în jurul cărora se vedeau puzderie de urme de cerbi și căprioare, de mistreți și urși, nici vulturii care se ridicau dintre crengile arborilor, luîndu-și zborul planat și rotund deasupra văilor și înălțimilor nu-i impresionaseră atît de puternic ca ima-

ginea ce se deschide în fața ochilor lor, de aici, de la peste o mie de metri altitudine.

Spre sud-vest se vedeau zidurile albe ale cetății Deva. Aproape de ea, aruncat peste lunca de culoarea smaraldului, se distingea clar brîul de argint al Mureșului. Mai departe, în fundul zării, coborau, parcă din văzduh, coloanele alburii-albastre de fum ale Hunedoarei. Spre apus, se desluşeau sate şi văi, dealuri necunoscute, pe care încercară să le identifice pe harta județului. Deodată se auzi o sirenă.

— E ora două, băieți. Sirena pe care o auziți anunță terminarea primului schimb la minele de aur din Gura Barza, le explică, plin de importanță, Răzvan, deşi toți copiii ştiau acest lucru.

— Ce curios! Gura Barza e totuşi departe, iar sirena se aude atît de aproape, constată Cătălin.

— Fenomenul e simplu, îi explică Mihaela. Pe timp frumos sunetele se propagă mai uşor şi străbat distanțe mari.

Îşi scot aparatele de fotografiat, le îndreaptă mai întîi obiectivul spre satul Petreni, care de aici arată ca o stațiune de odihnă pitită între coline şi păduri de pomi roditori. Apoi îşi răsucesc unghiul de luat vederi în celelalte direcții, spre Săcărîmb şi Deva, spre Băița şi Munții Apuseni. Pelicula se încarcă cu imagini pe care Temerarii le vor păstra în fototeca şcolii lor. Le vor arăta mai întîi părinților şi colegilor şi-i vor pune să ghicească de unde sînt.

— Pregătiți-vă să aplaudați, spune Andrei, vărul lui Răzvan. Voi face o propunere care o să ne meargă la toți la inimă.

— N-am de gînd să aplaud nici o propunere, îl contrează Dragoş, oricît ar fi de valoroasă, ea nu poate egala frumusețea perspectivei pe care ne-o deschide acest pisc de munte.

— Bine, atunci iată propunerea mea: să mîncăm ceva, că mie mi s-a făcut o foame de-aș mînca și un lup. Fie și roșcat.

Aplauzele izbucniră numaidecît. Nu se putu abține nici Dragoș. După care toți se reped asupra sacilor cu merinde. Înfulecau fiecare, pe nerăsuflate, ceea ce își adusese de acasă: caș, slănină, ouă, ridichi.

După masă, se tolănesc pe stînci la soare. Își fac siesta. Unii desenează, alții își completează, în caiete, impresiile urcușului. La două și jumătate, se dă semnalul de întoarcere.

Începea coborîrea și partea a doua a programului, adică strîngerea de plante pentru ierbar, roci și insecte pentru colecțiile școlii. Mihaela presărase sare pentru cerbi și căprioare în jurul izvoarelor, încă de la urcare.

— Băieți li se adresă Răzvan, coborîrea e întotdeauna mai periculoasă, așa că trebuie să ne prindem frînghia.

Își legară frînghia peste mijloc, așa cum procedează alpiniștii, și se lăsară la vale, de data aceasta, mult mai spre nord față de creasta pe care urcaseră. Pe la jumătatea drumului, dau de o poieniță în care păștea liniștită o căprioară cu doi iezi. Ca la comandă, pionierii își îndreaptă spre ea aparatele de fotografiat. Dar căprioara și iezii țîșnesc ca niște flăcări vii spre desișul pădurii.

— Ați plecat la vînătoare cu pușca împiedicată, îi ironiză Mihaela. Va scăpat „vînatul" pînă v-ați deschis voi aparatele.

Se mai odihnesc cîteva minute, întinși pe iarba fragedă, după care își continuă coborîrea. Ultimul, la capătul frînghiei, este Cătălin. Observă sus, pe o stîncă, o floare de colț.

— Ia uitați ce norocos sînt, spune Cătălin. Priviți colo sus! O floare de colț!

Toți se uită spre locul arătat.

— Ce floare de colț visezi? E o buruiană oarecare, i se pare lui Ionuț.

Ca să le probeze că nu degeaba i se spune lui **Ochi ager**, Cătălin se cățără într-o clipă pe stîncă.

— Nu-i nevoie să te urci pînă acolo. Îți mai scrîntești vreun picior, îl sfătuiește Bogdan. Te credem pe cuvînt.

Dar Cătălin își continuă cățăratul. Ceilalți îi lungesc frînghia. Ajunge sus. Nu greșise! Era chiar o floare de colț. Se pregătește s-o culeagă. Mihaela intervine la timp și îl face atent:

— Nu cumva s-o rupi. Floarea de colț este monument al naturii. Iar noi, pionierii și șoimii patriei, trebuie să fim cei mai buni prieteni ai naturii, să-i ocrotim frumusețile.

— Așa e, Cătălin, i se alătură și Răzvan. Și apoi, în ierbarul școlii avem un exemplar. E de ajuns.

Coboară pe partea opusă celei pe care urcase. De sus i se păruse că e mai puțin abruptă. Cînd ajunge aproape la poala stîncii sare sprinten ca să... scurteze drumul. În clipa următoare colegii aud un țipăt. Aleargă să vadă ce se întîmplase. Cătălin nu era nicăieri. Siguri că s-a ascuns și vrea să-i păcălească îl strigă:

— Hei! Unde ești?

— Aici, se aude o voce înfundată, venind parcă din fundul pămîntului.

Pionierii privesc în jur, dar nu-l văd.

— Parcă l-a înghițit pămîntul, zice Ionuț, fără să-și dea seama că spune un adevăr.

Mihaela observă cea dintîi capătul frînghiei sub un morman de frunze uscate. Ceilalți abia acum își amintesc de frînghie. Trag de ea repede. Cătălin își face apariția din fundul unei gropi. Temerarii se sperie, nu-l mai recunosc, plin de praf cum e. Credeau că scot din pămînt o stafie. În cădere antrenase în urma lui alunecarea frunzelor, care îl acoperiseră. Eliberată acum de frunze, gura gropii se deschidea chiar la picioarele co-

piilor. Cătălin e galben la față ca o turtă de mălai. Nici colegii lui nu arată mai bine. Dar spaima trece repede. Îi ia locul curiozitatea.

— Ce groapă să fie asta? Doar pe-aici nu văd nici un izvor, nici alunecări de teren, își zise ca pentru el Răzvan, care se considera un priceput observator al terenului.

— O groapă ca toate gropile, îi răspunse Cătălin, care tocmai se scutura pe haine de praful pe care îl adusese la suprafață. Nu-i mai adîncă de un metru și ceva, aprecie el.

Copiii se apucă să dea frunzele și crengile la o parte, cu băgare de seamă. Și, deodată observă că, de fapt, groapa nu este altceva decît „vestibulul" unei galerii adînci ce merge spre dreapta. Curioși, înaintează cît le permite să vadă lumina slabă în interior.

— S-ar putea să fie o peșteră, băieți, presupune Mihaela. Scoateți lanternele.

— Ce lanterne? Se mirară Temerarii. N-am prevăzut că o să avem nevoie de lanterne.

— Isteților, nici eu n-am prevăzut, dar pe viitor să ne fie învățătură! Rupeți repede niște cioturi de crengi de brad să facem torțe.

Cioturile rășinoase ard cu flacără puternică și luminoasă în interiorul galeriei. Își fac curaj și pășesc înainte. Un pas, încă unul. Nu se întrevedea nici o primejdie. Se profila o peșteră, destul de adîncă și primitoare. Cîțiva lilieci, speriați de luminile neașteptate, își iau zborul bezmetic. Grupul înaintează, atras ca de un magnet, tot mai adînc. Undeva, departe, în întuneric, strălucesc în bătaia luminii coloane albe ca de marmură. Ai fi zis că sînt porțile unui palat subteran din basme. Dinspre adîncuri vine o răcoare pătrunzătoare. Din pereții peșterii încep să coboare țurțuri de gheață, ca iarna din streașinile caselor.

Pionierii sînt tot mai uluiți. O necunoscută fascinație îi cuprinde pe toți. Nimeriseră într-o lume feerică. Stalactitele și stalacmitele în care se reflectă razele torțelor înfățișează privirii un nebănuit joc de culori. Se apropie de ele. Le ating cu palmele. Sînt netede și reci ca niște trunchiuri de mesteceni pietrificați sub o boltă de sloiuri.

— Putem spune că sîntem niște norocoși, izbuti să vorbească, după multe minute de muțenie, șeful expediției. Am descoperit ceea ce oamenii din sat nici nu bănuiau că ar avea în hotarele lor : o peșteră extraordinară.

Încep să tremure de frig. Nu mai pot întîrzia prea mult în peșteră. Hotărăsc să revină echipați cum se cuvine, pentru continuarea cercetărilor. Pornind spre ieșire, Florin se împiedică de ceva. Coboară flacăra unei torțe spre vatra peșterii și văd un bolovan de gheață. Are o formă ciudată. Totuși nu-i dau nici o atenție. În clipa următoare, Mihaela zice :

— Ia staţi puţin. Mi se pare mie, ori...

Torţele se apropie iarăşi de bolovanul de gheaţă. Seamănă cu un animal. Se disting capul, picioarele, coada, deşi gheaţa le atenuase mult formele.

— Să-l ridicăm, propune Ionuţ.

Îl ridică şi îl scot afară pînă în poeniţa cu izvor. La lumina zilei, nu li se mai pare că acest maldăr de gheaţă ar avea vreo formă de animal. E doar un joc al naturii.

Îl abandonează în apropierea izvorului. Frînţi de oboseală, băieţii se întind pe iarbă la umbra unui copac. Somnul îi cuprinde pe neaşteptate. Mihaela pare mai puţin doborîtă de oboseală. Nu-şi ia ochii de la ciudatul bulgăre de gheaţă. Soarele bate chiar pe el. Încet, încet gheaţa se topeşte, iar căldura accentuează tot mai clar formele animalului strîns în carapacea rece. Inima fetei începe să bată năvalnic.

— Hei, sculaţi-vă să vedeţi ceva nemaipomenit! le strigă ea colegilor.

Nimeni nu-i răspunde. Îl zgîlţîie de umeri pe Bogdan. Acesta îngînă ceva nedesluşit şi se întoarce pe partea cealaltă. Îl trage de picioare pe Dragoş. Acelaşi rezultat. Băieţii dorm somn adînc, ca de piatră.

Cînd revine lîngă izvor, Mihaela vede că gheaţa se topise de tot şi eliberase trupul înţepenit al unui pui de lup. Să fi avut ca vîrstă patru-cinci luni.

— Bietul de tine, spune Mihaela, mîngîindu-i cu palma blana moale şi sură, pe care soarele o zvîntase. Cine ştie de cînd zaci tu în acest gheţar. Te-oi fi rătăcit de mama ta şi ai îngheţat, sărmane pui de lup.

Continuă să-l mîngîie pe spinare, pe cap, pe botul cu nări de animal tînăr. Are părul des şi lucios, de parcă ar fi murit doar de o zi sau două. O mare milă o cuprinde pe Mihaela. I se umezesc ochii. Îşi imaginează cît de mult o fi suferit puiul de lup, înainte de a muri.

Tot mîngîindu-l, descoperă că puiul are o rană la coapsa dreaptă. O rană proaspătă, aproape sîngerîndă. Fără să-şi dea seama ce face, Mihaela scoate repede din trusa lui Răzvan tinctura de iod şi o faşă. Curăţă rana, o dezinfectează, apoi pansează coapsa lovită. Lucrează ca sub un farmec. Nu are cîtuşi de puţin sentimentul că tratează un stîrv de sălbăticiune. Dimpotrivă. Cu mişcări uşoare, delicate, plină de grijă şi afecţiune, ea încearcă să salveze parcă viaţa unui copil. Cînd termină, i se pare că puiul de lup îşi mişcă pleoapele. Mihaela se întreabă dacă nu cumva visează. Îi pune palma pe inimă. Simte zvîcniri. Fie că palma ei tremură de emoţie, fie că inima micului animal bate cu adevărat. Îi trece prin minte să-i dea să bea apă. Se repede la izvor, care este la cîţiva paşi. Umple un bidonaş, după care aleargă înapoi. În clipa următoare scapă un ţipăt de uluire. Puiul de lup nu mai era. Pe acelaşi loc stătea un tînăr frumos, aproape gol, încins doar cu o blană de lup peste mijloc. O vede pe fată şi se înclină adînc, îngenunchind în faţa ei, cu mîna la inimă:

— Îţi mulţumesc cu supunere, frumoasă şi fericită domniţă. M-ai readus la viaţă, ca să pot lupta mai departe împotriva duşmanilor care ne-au cotropit ţara.

Auzindu-i glasul, graiul atît de blînd şi de dulce, Mihaela îşi revine şi îi răspunde fără sfială:

— În ţară e pace. Nu ne-a cotropit nici un duşman.

— Cum? N-auzi vuietul bătăliei din Munţii Orăştiei?

— E doar vîntul prin frunzişul pădurii.

— Nu-ţi înţeleg prea bine vorbele, dar îţi datorez viaţa şi nu voi uita pînă la moarte acest lucru.

— Nu ştiu cine sînteţi, de unde aţi apărut şi nu pricep de ce spuneţi că eu v-am readus la viaţă. Îngrijeam doar un pui de lup...

Cum tînărul stătea îngenunchiat în faţa ei, Mihaela îi vede coapsa bandajată şi se tulbură din nou.

— Eu sînt acel pui de lup. De cînd romanii au trecut Dunărea, nenumărați tineri daci ne-am prefăcut în lupi, pentru a fi mai puternici și nepăsători în fața morții. Și să știi că ne-am bătut vitejește și la Drobeta și la Tapae și în strîmtoarea munților, dar romanii ne-au copleșit cu numărul lor. Războiul însă nu e pierdut. Dacia va fi curînd iarăși liberă, prea frumoasă domniță.

Ca o străfulgerare, Mihaela își amintește că citise undeva o legendă în care se spunea că dacii cunoșteau taina preschimbării în lupi. Cum era să creadă însă în așa ceva?

— Nu sînt domniță, sînt pionieră.

— La nașterea mea ursitoarele mi-au prezis că voi fi rănit de moarte în luptă și că voi reveni la viață doar atunci cînd o vrednică urmașă a celui mai vechi neam de regi din Dacia îmi va îngriji rănile și mă va mîngîia pe frunte. Tu și nu altcineva este acea domniță regală care mi-a readus sufletul în trup și chipul de om. Dar astrul zilei a trecut de cumpăna amiezii și eu n-am ajuns încă la Sarmizegetusa. Regele mă așteaptă cu știri de pe cîmpul de luptă. Îngăduie-mi, așadar, să-mi continui călătoria.

Se ridică, își rotește privirea în jur, căutînd parcă drumul pe care s-o apuce. Abia acum vede băieții tolăniți la umbră, cufundați în somn.

— Scoală-i de grabă, pe acești pui de lupi. Să pună mîinile pe arme. Înaintarea dușmanului spre Capitală trebuie oprită.

— Ei sînt încă prea mici pentru război, încearcă Mihaela să-i apere.

— Cînd Dacia și Decebal sînt în primejdie, nici un dac nu e prea mic sau prea bătrîn pentru luptă...

— Dar Dacia și Decebal...

Mihaela nu-și termină vorba, iar tînărul n-o mai ascultă. Pornise la vale, alergînd de-a lungul poienii. Frecîndu-se la ochi, vrînd parcă să-și alunge un vis, fata

se repede spre băieți, trăgînd de ei și țipînd.

— Treziți-vă ! treziți-vă repede...

— Dau tătarii, sau ce-ți veni, de zbieri așa ? o ceartă Dragoș.

— Priviți într-acolo.

...Și le arătă cu mîna întinsă în direcția răsăritului. Dar în aceeași clipă amuți de uimire.

Băieții mai apucară să vadă un pui de lup alergînd în salturi lungi și înalte spre inima pădurii...

PĂDUREA CĂRBUNARULUI

În pauza mare, Sorina dintr-a cincea, bruneta înaltă și subțire, cu părul negru, strălucitor, împletit în codițe groase, trece pe la fiecare dintre membrii echipajului de expediții științifice, comunicîndu-le lapidar:

— După terminarea orelor, în camera pionierului.

— Despre ce e vorba? vor unii lămuriri suplimentare.

— O să aflați acolo.

— Cine te-a trimis? întreabă Dragoș.

— Cine altul decît Căpitanul.

— Să înțeleg că faci parte din echipajul Temerarilor și eu nu știu?

— Am fost admisă de curînd. Tu erai în spital cu apendicită.

— Atunci, felicitările mele. Forțele noi aduc întotdeauna un suflu nou.

— A mai fost admis și Grigoraș dintr-a șasea. A cîștigat olimpiada la matematică pe școală.

— Cu atît mai bine. Dar pasiunea ta care e?

— Literatura, folclorul, chimia...

— Chiar ne lipsea un astfel de membru. În programul nostru avem prevăzută și o expediție folclorică pentru înregistrarea de cîntece populare, legende, povești, strigături.

— Mi-a spus tovarășa profesoară de română că i-ați cerut ajutorul. Sînt nerăbdătoare. Deocamdată cred însă că e vorba de altă expediție.

Nici unul dintre Temerari nu bănuiește motivul pentru care sînt invitați în camera pionierului.

— Pentru că așa-i Răzvan, căpitanul, spune înciudat Cătălin. Vorbește întotdeauna cu mare zgîrcenie. Te pomenești că zice: „am o idee", după care te lasă să aștepți, să te perpelești de curiozitate. „Zi-i odată, ce-i cu ideea aia", îl întrebi ca omul. El, cu calmul lui de urs umflat de miere, îți răspunde după o lungă pauză: „toate la timpul lor", de-ți vine să dai cu căciula după cîini.

La fel și de data aceasta. Nimeni nu se îndoiește că le va propune o nouă expediție, dar unde și cînd e greu de presupus.

Orele trec anevoie. Mai ales pentru Moțișor. Curiozitatea îl chinuiește rău de tot. Se luptă din răsputeri cu ea, se concentrează, încruntîndu-și fruntea, pentru a urmări cu atenție lecțiile. Reușește, preț de cîteva momente, să asculte și să înțeleagă expunerea profesorului, pentru ca dintr-o dată să-și dea seama că nu-l mai aude, gîndurile lui o luaseră razna. Le recheamă, le strunește cît poate pentru a se trezi din nou rătăcind pe traseele închipuite ale expediției pe care o plănuise Răzvan și pe care le-o va propune abia la sfîrșitul orelor.

Îi este cu atît mai necaz pe slăbiciunea lui de a nu-și putea fixa atenția în clasă, cu cît se află la ora de muzică. Profesorul vorbește despre valoarea notelor, pe care e obligatoriu s-o învețe la perfecție. Trebuie să fie tare la teorie. Știe teorie? Are zecele asigurat. Nu știe teorie? Nu știe, sau nu poate, nici să solfegieze corect? Atunci adio expediții științifice.

Pînă acum teoria l-a salvat. O să-l salveze și în continuare, dacă se va ține de ea. Dar, iată, tocmai aceste meditații îl abat de la urmărirea atentă a lecției. Bine cel puțin că mîna îi merge repede, notează totul fără să scape nici un cuvînt. Îi va prinde bine la recapitulare.

Dar oare ce o fi vrînd Răzvan? Mare pișicher. Nu le-a lăsat nici măcar o portiță prin care să le zboare

imaginația. O fi chiar atît de secretă ideea lui? Sau nu are suficientă încredere în ea și așteaptă părerea colegilor?

Clopoțelul îl trezește strident din aceste gînduri. Ultima oră s-a terminat. Aleargă direct spre camera pionierului. Sosise primul. Ceilalți mai întîrzie. Știe motivul. Unii profesori au obiceiul să tragă de ore ca de elastic. Sună în toată regula, iar dumnealor tot mai găsesc cîte ceva să-ți spună, îi judeca Moțișor.

— Dă-i drumul, **Temerarule**. Zi-ne ce planuri măreți ne propui, îl îmboldesc alpiniștii.

Numai că Răzvan, ca Răzvan. Nu le răspunde nimic. Se îndreaptă spre tablă, ia, spre nedumerirea celorlalți, o cretă și începe a scrie: 1 kg smeură egal 12 lei; 1 kg fragi 15 lei, 1 kg de afine 20 lei; 1 kg de ciuperci 8 lei, 1 kg de cireșe amare 10 lei, 1 kg de melci 30 lei, 1 kg de mușețel 6 lei...

— Ia stai! intervine Florin **Nas de Fetiță**. Ne-ai adus cumva la o oră de matematică?

— N-am terminat ce aveam de spus, zice Răzvan, autoritar, și își continuă calculele. Dacă fiecare dintre noi strînge cîte un kilogram de fructe de pădure și plante medicinale pentru centrul de achiziții, procurăm frumoasa sumă de cel puțin o sută lei de persoană. Sînt tocmai banii de care avem nevoie pentru o excursie la cetățile dacice din Munții Orăștiei...

Cineva îl întrerupse din nou. Pare-se Dragoș **Cocoș Furios**.

— Parcă înțeleg unde bați. Vrei să ne cărăm acum pe coclauri ca să strîngem fructe de pădure, pe care să le valorificăm la ocolul silvic?

— Ești mai inteligent decît bănuiam! Tocmai asta vreau să spun. Fără bani nu putem ajunge la cetățile dacice, care sînt prevăzute în programul nostru de expediții pentru vacanța de vară.

— Bine, dar acum nu e sezonul pentru toate fructele de care vorbeşti.

— Pînă în august le vine rîndul la toate.

— N-ar fi mai bine să strîngem fier vechi şi borcane? E mult mai comod, îşi dă cu părerea Bogdan **Gură cu Lacăt.** Se plătesc la fel de bine.

— Să lăsăm deocamdată borcanele şi fierul vechi pentru alţii, e de părere Mihaela. Dacă tot ne mîndrim cu emblema de Temerari, atunci sîntem datori s-o onorăm prin fapte. Sînt de acord să plecăm chiar duminică în expediţia pentru strîngerea fructelor de pădure.

Cîţiva o aplaudă. Cătălin **Ochi ager** are însă altă părere:

— Pentru o sută de lei sau cît o fi, n-are rost să mă ostenesc. Îmi dă tata banii ăştia pentru excursie.

În sală se face linişte. Pionierii se privesc miraţi. De unde o fi căzut ăsta? parcă spun privirile lor. Tăcerea apăsătoare îl nedumereşte. Face ochii mari, a mirare. Îl lămureşte Ionuţ, punîndu-i o întrebare de... o sută unu puncte:

— Cîţi ani zici tu că ai, măi Cătălin **Ochi Ager?**

— Doisprezece. Adică, doisprezece ani, patru luni şi o săptămînă.

— Bine. Văd că îţi ţii evidenţa vîrstei cu ceasul în mînă. Dar să trecem peste asta. Spune-mi, la vîrsta pe care spui că o ai, nu eşti capabil să trăieşti pe picioarele tale?

— Ba da, dar m-am gîndit că...

— Ce te-ai gîndit? Că eşti un papă lapte şi-i ceri mămichii cîţiva bănuţi pentru acadele?

Un rîs general se stîrneşte în sală. Răzvan face ordine.

— Deviza cercului nostru ar putea fi „Descurcă-te singur". Ce ziceţi?

— Eu zic să ne descurcăm, îi răspunde Moţişor.

— Bine, bine, sigur că ne descurcăm! Eu vă întreb dacă sînteţi de acord cu deviza.

Toţi ridică mîna. Se votează în unanimitate.

— Acum să nu mai lungim vorba. Anunţaţi-i pe colegii voştri din toate clasele mici şi mari care vor să vină împreună cu noi, să fie prezenţi duminică dimineaţa, la orele şase, în curtea şcolii. Să aibă toţi coşuleţele şi sacoşele de plastic, pentru fructe, melci şi ciuperci. Vine şi tovarăşul comandant-instructor cu noi. Acţiunea este aprobată de tovarăşul director. Nu-i luăm în expediţie decît pe cei care îşi pot strînge singuri banii de drum din fructele şi plantele medicinale predate la ocolul silvic.

— Dacă asta-i treaba, se grozăveşte Cătălin, atunci vă chem pe toţi la o întrecere. Să vedem cine strînge mai multe coşuri cu fragi şi ciuperci sau cine se caţără mai repede în cireşii sălbatici din pădure...

— Acum te recunosc! îi zice Mihaela, privindu-l cu coada ochiului, nu fără ironie.

Cei prezenţi primesc cu entuziasm chemarea la întrecere. În sinea lor, fiecare este hotărît s-o cîştige cu orice preţ.

— Eu strîng orice. Numai melci nu, se scuză Sorina.

— De ce? întrebă Săndel.

— Mi-e milă de ei.

— Bine, strîng eu melci, dar tu strîngi frăguţe şi pentru mine, îi propune Săndel.

Cei doi se cam pripiseră, pentru că distribuirea sarcinilor se va face organizat, după anumite criterii.

— Nu e după cum vrea fiecare, încearcă să-i pună la punct Bogdan. Vreau să zic că poate face fiecare cum vrea, dar nu ceea ce vrea. Cred că am fost cît se poate de clar.

— Cum să nu! Mai clar nici n-ai putea fi, îl aprobă Mihaela, cu uşoară ironie.

— Să formăm echipele, propune Răzvan. N-avem timp de pierdut. Să ridice mîna cei care vor să meargă la ciuperci.

În sală sînt prezenți elevi din toate clasele. Ridică mîna cîțiva dintre ei.

— În ordine. Voi veți forma echipa „ciupercarilor". Retrageți-vă într-un colț și alegeți-vă un căpitan. Cine vrea să culeagă mușețel ? continuă el.

Nici un răspuns. Răzvan repetă întrebarea. Aceeași tăcere stînjenitoare. Căpitanul nu pare surprins. Adresează, imperturbabil, o nouă întrebare :

— Cui îi plac cireşele amare ?

Se stîrneşte hărmălaia. La toţi le plac cireşele dulci-amărui, dar mai ales dulceaţa pe care mamele lor o prepară din aceste fructe. Se ridică o mulţime de mîini.

— Cred că nu m-am făcut înţeles. Vroiam să întreb cine e amator să se cţere în cireşii sălbatici, reformulează căpitanul întrebarea.

Se ridică o fetiţă dintr-a opta, cu o obiecţie :

— Dar cireşele amare se coc abia pe la jumătatea lui iulie ?

— Ai dreptate, dar noi trebuie să formăm echipele de pe acum, să se pregătească, să caute din vreme pomii şi să ştim pe cine şi pe ce contăm. Conducerea şcolii are de dat un răspuns clar ocolului silvic.

— Vreau să spun şi eu ceva, intervine o altă pionieră. Mama zice că cireşele amare sînt mai bune pentru dulceaţă înainte de a se coace prea tare. Trebuie să fie numai roşii, ca să aibă dulceaţa culoare frumoasă.

— O să ne spună pădurarul cînd putem începe culesul, o lămureşte Răzvan. Deocamdată să vedem ce forţe vom putea mobiliza pentru această acţiune, să-i cunoaştem pe adevăraţii cţărători...

Primul ridică mîna Cătălin. Îşi mai anunţă participarea încă opt băieţi, iar după o disimulată şovăială, făcîndu-se că se uita pe fereastră la ceva foarte interesant, li se alătură şi restul băieţilor. Ba chiar şi o fetiţă dintr-a şaptea, Ioana, care îi asigură că nici o veveriţă n-o întrece la urcatul în copaci. La urmă de tot, ridică mîna şi Răzvan.

— Se pare că o să fim echipa cea mai numeroasă. Cel ce va fi ales căpitan, are de unde alege.

— Eu zic să conduci tu echipa, propune Bogdan.

Ceilalţi aplaudă zgomotos, exprimîndu-şi astfel votul pentru Răzvan.

— Atunci, dacă aşa vreţi voi, am să-mi fac singur echipa : Bogdan, Dragoş, Florin, Moţişor, Grigoraş, Că-

tălin, Ioana, Săndel, Ionuț, Viorel. E acțiunea cea mai grea, completează el, ca o scuză față de cei pe care nu-i selectase.

În mai puțin de o oră echipele sînt constituite. Căpitanii, toți unul și unul, încearcă, apoi, împreună cu comandantul-instructor, care îi lăsase pe Temerari să se descurce singuri în organizarea echipelor, să stabilească locurile unde se va face deplasarea. Hotărăsc ca echipa cireșelor amare să urce pe Dealul Băilor, „frăgarii" pe Coasta Mare, „afinarii" pe culmea Lazului, „Ciupercarii" și „melcarii" — asupra acestui adjectiv au loc dispute aprinse, pentru că unii susțin că ar fi corect să se spună „melciari" — vor lua pieptiș pantele dealului cu păduri adînci care se cheamă Runcu.

Pentru „smeurari" frontul de lucru nu poate fi altundeva decît sub poalele Dubei, dealul acela înalt, împădurit, care desparte hotarul Petrenilor de cel al satului Curechi, și pe care îl bate soarele de dimineața pînă seara. De aceea smeura se coace aici mai devreme.

— Noi, smeurarii, nu putem merge în expediția noastră fără vînător, zice Andrei.

— Cum așa? Ce să facă vînătorul acolo, întreabă nedumerită Ioana?

— I-auzi, întrebare! Ai uitat de urși? E plină pădurea de ei. De cum vine primăvara, încep să dea tîrcoale zmeurișului, așteptînd să se coacă fructele. O să dăm nas în nas cu ei.

— Dacă o să pățești vreodată așa ceva, te sfătuiesc eu cum să te descurci, spune Aneta, comandanta detașamentului de pionieri dintr-a șasea. Fă și tu ca pădurarul fricos din poveste.

— El cum a făcut?

— Cînd a văzut ursul, s-a întins la pămînt, prefăcîndu-se că e mort.

— Și ?

Ursul l-a mirosit, a simțit că nu răsuflă și a crezut că e mort. S-a gîndit totuși să-l încerce. L-a gîdilat cu vîrful cozii pe la nas. Pădurarul fricos a strănutat.

— Și ?

— Și, se înțelege. Ursul n-a scăpat ocazia. S-a ospătat după poftă. De atunci nici nu mai există pădurari fricoși.

— Asta-i o poveste gogonată. Doar știm că ursul n-are coadă. Ce tot vorbești, tu, Aneto !

— Acum sigur că nu are. Dar povestea s-a petrecut înainte de a-l păcăli vulpea. Nu pricepi ?

— Destul cu copilăriile, anunță căpitanul. Acasă toată lumea ! Dar, stați. Era să uit. De mușețel tot n-ați scăpat. Mîine, după ore, mergem cu toții în Luncă. Pentru că și de mușețel e nevoie.

Mihaela, ca responsabilă cu protecția muncii și „asistenta" medicală a Temerarilor, le mai dă cîteva sfaturi, ca nu cumva să audă că „vreun gură cască s-a accidentat".

În duminica primei secțiuni, spre seară, echipele se întîlnesc la centrul de achiziții a fructelor de pădure. Au coșurile și traistele pline. Cel mai slab se prezintă „melcarii". Au adus doar vreo zece borcane cu melci. Colegii încep să glumească pe seama lor. Șeful centrului de achiziții însă e foarte mulțumit. Nu se aștepta la mai mult de două-trei borcane. Îi felicită și le plătește „marfa" la categoria întîi de calitate.

Bilanțul cîștigului e încurajator. Primiseră dublu față de cît calculaseră că vor cîștiga în duminica aceea. Cei din echipa cireșelor amare adunaseră fiecare cîte zece kilograme de fructe, cu excepția lui Cătălin, care adunase douăsprezece kilograme. Cîștigase detașat întrecerea pe care o propusese. Nu scăpă însă de glumele colegilor.

— Dacă n-ar fi fost legat cu frînghia ar fi făcut cunoştinţă cu fundul prăpastiei deasupra căreia se afla cireşul, îi aminti Bogdan.

— Cum aşa, Cătălin, ce s-a întîmplat? îl descoase Mihaela.

— Fleacuri. Îţi pierzi timpul ascultîndu-l. S-a rupt o creangă cu mine. Asta e. Calculasem eu bine că, la grosimea ei, poate suporta cele treizeci şi şapte de kilograme ale mele. Nu luasem însă în calcul şi traista cu cireşe, pe care o aveam atîrnată de gît. Uitasem de ea. Se poate întîmpla oricui. Şi uite aşa, cele treizeci şi şapte de kilograme ale mele, plus cele douăsprezece kilograme de cireşe din traistă, fac tocmai patruzeci şi nouă de kilograme. Peste capacitatea de susţinere a crengii.

— Ştiinţifică demonstraţie, n-am ce zice, intervine Răzvan. Dar ia spune, te rog, cum ar fi fost dacă nu ţi-ai fi legat frînghia? Că abia te-am convins s-o faci.

— Simplu, încearcă el să facă pe grozavul. Aş fi coborît ceva mai repejor.

Cătălin, un mucalit fără pereche, iese cu uşurinţă din orice încurcătură. Are întotdeauna ultima replică. Ca şi acum, pentru că, în excesul lui de modestie, Răzvan nu-i mai aminteşte că, de fapt, nu se redresase singur, ci cu ajutorul lui, care se nimerise să fie în acelaşi pom.

Întîmplarea lui Cătălin este repede dată uitării, pentru că vine la rînd echipa „ciupercarilor". Rînd pe rînd îşi golesc sacoşele pe cîntar. Urmează la rînd o fetiţă, care abia tîrăşte după ea două coşuri mari, încărcate. Toţi o privesc cu mirare. Deşi e cea mai mică din echipă, strînsese cea mai mare cantitate de ciuperci. Cînd le deşartă în coş, achizitorul şi ceilalţi de faţă fac ochii mari. Nu le vine să creadă.

— Astea-s otrăvitoare, spune Andrei. Una singură dacă ai mîncat, te duci pe copcă.

— Dar sînt așa de frumoase, se apără, cu lacrimi în ochi, fetița.

— Sînt, într-adevăr, frumoase, dar necomestibile, îi explică pădurarul achizitor, mîngîind-o pe pletele blonde. Ai și ciuperci bune printre ele, dar trebuie să le aruncăm pe toate fiindcă otrava se poate transmite de la una la alta, dacă au stat grămadă la un loc. Uite, de pildă, acestea roșii cu picățele albe se cheamă **pălăria șarpelui** și sînt mortale. Aceasta cu piciorul înalt și pălăria mică, lunguiață, și verde, este **buretele puturos**, de asemenea, foarte periculos, dacă din întîmplare ajunge în cratiță, printre cele comestibile.

În a doua sacoșă are însă ciuperci bune. Le culesese pe coama dealului cu grupul. Apoi venise cineva cu ideea să se disperseze pentru a cuprinde o suprafață mai mare de pădure. Ea a rămas singură și a cules tot ce a găsit în cale.

— Trebuie să fiți cu mare băgare de seamă, îi sfătuiește pădurarul. Se poate întîmpla ca și ciupercile despre care de regulă se știe că sînt comestibile să prezinte proprietăți otrăvitoare.

— Nene pădurarule, spune o șoimiță dintr-a doua, mama, înainte de a ni le da să le mîncăm, le probează.

— Cum, întreabă ceilalți.

— După ce le pune la fiert în cratiță, mestecă în ele cu o linguriță de argint. Dacă linguriția de argint se înnegrește, le aruncă. Dacă linguriția...

— De argint, o ajută Dragoș repede...

— Da, de argint. Dacă nu se înnegrește, înseamnă că ciupercile nu sînt otrăvitoare și ni le dă să le mîncăm.

— Dar lingurele de cositor sau de aluminiu nu sînt bune? întreabă Ionuț. Noi de argint nu avem. Numai de cositor, de aluminiu și de lemn, cioplite din salcie, de Luca Lingurarul.

— Nuuu! Nu sînt bune! Numai cele de argint, îi asigură șoimița.

— Noi avem un bănuț de argint adus de bunicul din primul război mondial. Zicea că îl are de la împăratul Austriei, spuse Moțișor. O fi bun pentru așa ceva?

Copiii izbucnesc în rîs.

— Ai grijă să nu-l înghiți, îi atrage colegial atenția Mihaela. Ar fi păcat de bănuț.

— Cu lingurița de argint văd că mai mult v-ați încurcat. Și nici nu e o metodă sigură, spune pădurarul. Eu știu una mai simplă. Cu ceapa. Aveți ceapă acasă?

— Daaa! răspund toți în cor.

— Atunci, uite cum procedați. Cînd puneți ciupercile în oală, la opărit, puneți odată cu ele și o ceapă

albă, curățată de coajă. După ce apa clocotește cîteva minute, scoateți ceapa și vedeți dacă s-a înnegrit sau nu. Dacă s-a înnegrit, aruncați ciupercile. Dacă nu și-a schimbat culoarea, e în ordine.

— Așa mai merge, apreciază Ionuț. Dar chestia cu ceapa e sigură?

— Nu întotdeauna. Ca să ocoliți cu siguranță riscul, trebuie să consumați numai ciupercile pe care le cunoașteți foarte bine.

Se făcuse tîrziu. Umbrele înserării se lăsau tot mai jos dinspre crestele Setrașului. Pionierii se pregăteau să plece, făgăduindu-i pădurarului că, duminica următoare, o să-i ia și mai mulți bani.

— O să revenim negreșit, promite Bogdan. Ne trebuie multe fonduri, pentru expediția în Munții Orăștiei, la cetățile dacice, și în Munții Apuseni.

— Vă aștept cu drag.

— Am uitat să vă întreb ceva, își aduce aminte Aneta, în ultima clipă. Am observat, urcînd pe dealul Runcului, că pădurea e altfel decît celelalte prin care am umblat. Sînt șiruri lungi cît ține coasta numai de stejari. După care fagi și brazi. Apoi iarăși stejari și iarăși fagi și brazi. Și încă ceva : cu cît urci mai sus, cu atît arborii sînt mai tineri. Mă întreb, cum o fi crescut astfel pădurea ?

Cei dintîi care se miră de această întrebare sînt chiar pionierii din echipa ciupercarilor. Străbătuseră și urcaseră și ei pădurea pînă în vîrful dealului, dar n-au observat nici alternanța regulată a speciilor, nici vîrsta diferită a plantației. Abia acum își aminteau și ei că întîlniseră în cale cînd stejari, cînd fagi, cînd brazi. Numai că pe ei nu-i interesa altceva decît ciupercile. Acum, întrebarea le stîrni interesul. Ceilalți pionieri nu găsesc însă nimic interesant în amestecul acesta de specii de arbori, găsindu-l ca ceva normal.

— Așa o fi fost plantată de specialiști, își dădu cu presupusul unul dintre băieți. Mai bine să ne grăbim spre casă, că ne prinde noaptea pe drum.

— Povestea acestei păduri e ceva mai lungă, răspunse pădurarul, și am să v-o spun altădată. Cum zice colegul vostru, acum e tîrziu și aveți destul de mers pînă în sat.

— Dacă e vorba de o poveste, eu stau și pînă la cîntatul cocoșilor. Nu mi-e frică să merg pe întuneric, intervine Moțișor. Și alți cîțiva copii îl susțin.

— Cine vrea poate să rămînă, cine nu, poate să plece, hotărăște Răzvan, căutîndu-și loc pe o buturugă, aproape de pădurar.

Îi urmează și alții, exemplu, așezîndu-se pe jos. Fusesră preveniți că povestea e lungă.

— Dacă vreți cu adevărat să ascultați istoria acestei păduri, atunci, pînă pregătesc eu fructele, pentru ca

mîine dimineață cînd vine mașina să le ridice, să fie totul în regulă, voi încropiți un foc. O să coacem pe jăratec niște ciuperci că parcă văd că vă cam dă foamea tîrcoale.

În cîteva clipe flăcările încep să se înalțe pe rugul de vreascuri clădit de copii.

— Se poate începe? întreabă pădurarul.

— Se poate! răspund ei într-un glas.

— Atunci, aflați că toți munții, toate apele, dealu-

rile și văile își au povestea sau legendele lor din care își trag numele. Pe vremea dacilor și a romanilor, de pildă, toate dealurile pe care le vedeți în jurul vostru erau acoperite cu păduri. O să mă întrebați de unde știu acest lucru. E foarte simplu. Ia spuneți-mi, voi, cum îi zice dealului acela dinspre miază-zi ?

— Dealul Cărpinișului, răspund mai mulți pionieri deodată.

— Exact ! Dar celuilalt, din dreapta sa ?

— Dealul Curpenișului, vine imediat răspunsul.

— Ei, asta e treaba. Unul se cheamă Cărpiniș, de la pădurea de carpeni, iar celălalt Curpeniș, de la curpeni. Dacii au tăiat carpenii și curpenii și au eliberat terenul. Și i-au zis : Cărpiniș și Curpeniș. De două mii de ani tot așa li se zice. Denumirile sînt dacice și s-au transmis de la tată la fiu, pînă în zilele noastre. Romanii au început să taie și ei pădurile și să-și deschidă cîmpuri agricole. Dealul pe care ați urcat voi după ciuperci a fost curățat de copaci, acum aproape două mii de ani, de romani. Iarăși o să mă întrebați, de unde știm cu atîta precizie ? Iar eu vă răspund : cum să nu știm dacă acestui deal i se spune pînă în zilele noastre **Dealul Runcului.** Cuvîntul vine de la **runcus,** care în latinește înseamnă pădure tăiată. Mi-a spus și mie aceste lucruri un profesor. Să ne apropiem însă de povestea noastră...

Era o liniște plăcută, tulburată doar de pocnetul vreascurilor cuprinse de flăcări și de sfîrîitul ciupercilor pe jăratecul tras la marginea vetrei, pe care ardea focul. Pădurarul continuă :

— Cum ziceam, muntele acesta se cheamă **Runcu,** valea care îl taie în două se cheamă **Valea Runcului,** iar pădurea care îl îmbracă acum pînă sus, pe creste, i se spune **Pădurea Cărbunarului.** Știți și voi foarte bine. Ce nu știu însă mulți oameni din sat este povestea celui care i-a dat pădurii, fără să vrea, numele lui.

De sute de ani, de cînd pe Cerna Hunedoarei începuse topirea fierului, oamenii din partea locului se ocupau cu prepararea mangalului din trunchiurile copacilor. Li se spunea cărbunari. Era și meseria multor țărani din Petreni. Făceau cărbunele, îl încărcau în căruțe și îl duceau la topitoriile de fier. Li se plătea bine. Fără cărbune, cuptoarele n-ar fi putut topi minereul. Dar munca era grea, istovitoare, încît, rînd pe rînd, tot mai mulți cărbunari s-au lăsat de această meserie, rămînînd cu plugăritul, cu semănatul, cu culesul.

La noi în Petreni un singur bărbat se încăpățînase să ducă mai departe îndeletnicirea tatălui său. Numele lui s-a uitat. Oamenii îi spuneau așa cum se deprinseseră de cînd se știau: **Cărbunarul.** Se zice că se născuse chiar în pădure, lîngă vatra unei bocșe aprinse, iar unii duc legenda mai departe și zic că a fost plămădit dintr-un tăciune. Pentru că nimeni nu l-a văzut vreodată altfel decît mînjit cu funingine din cap pînă în tălpi. Așa mi s-a și părut cînd l-am văzut în copilăria mea: ca un trunchi de fag pe care focul îl încercase pînă aproape de inimă dar pe care nu-l putuse doborî.

Toate anotimpurile și le petrecea în munte. Cît era ziua de mare, pe căldură, pe ploaie, pe frig, pe ninsoare, securea cărbunarului nu mai tăcea. Lovea greu și ritmic în arborii pădurii, codrul îi amplifica ecourile și ele ajungeau pînă la noi în sat. Ni se părea că vin din străfundurile timpului, măsurîndu-l ca un orologiu de taină.

După ce dobora copacii, îi împărțea în mărimi potrivite, îi clădea după legile meșteșugului său, unul lîngă altul, în formă de stog, apoi îi acoperea bine cu lut frămîntat. Cînd totul era gata, bocșa arăta ca un mușuroi uriaș de furnici. Din loc în loc străpungea crusta de lut făcînd niște orificii prin care trebuia să iasă fumul. Aproape de vatră deschidea gura bocșei pe unde punea focul. După care o închidea iarăși aproape

de tot, lăsînd doar o mică gură ca o vizuină de dihor prin care să intre oxigenul și să întreţină arderea.

Lemnele ardeau sub lut, încet și mocnit, multe zile și multe nopţi la rînd, pînă ce deveneau un munte de jăratec. Atunci, cărbunarul desfăcea cu grijă bocșa și cu chipul luminat de bucurie, dezvelea cărbunii ca pe o comoară fără de preţ. Străluceau ca aurul în cenușă. Omul era fericit. Dusese la capăt o treabă bună. Nici un ciot nu rămînea nears, nici un fir de fum nu ieșea din muntele dogoritor.

Uneori bucuria era scurtă și-i urma o mare amărăciune. Se întîmpla să vină, mai ales vara și primăvara, ploi neașteptate, ca din senin și, dacă găseau cărbunii descoperiţi, îi umplea cu apă și nu mai erau buni de nimic. Toată truda de săptămîni se zădărnicea. Alteori, o singură scînteie rămasă într-un miez de cărbune îi reaprindea la cea mai slabă suflare de vînt și îi prefăcea în cenușă.

Bătrînii povesteau cum a pierit tatăl cărbunarului din pricina unei scîntei. Se zice că pornise spre seară, cu carul încărcat de cărbuni, cu gînd să înnopteze în satul vecin, pentru ca, dimineaţa, să-și continue drumul spre topitoriile de pe Cerna. Cînd a ajuns în Dealul Crucii, vîntul serii, care bătea dinspre asfinţit, aprinsese cărbunii în care rămăsese o nenorocită de scînteie și flăcările au cuprins dintr-o dată carul. Boii s-au speriat și au luat-o la goană înnebuniţi pe creasta Lazurilor, iar oamenilor din sat, care văzuseră acel caier de foc rostogolindu-se pe linia orizontului, li s-a părut că e o mare stea căzătoare, care se prăbușește pe pămînt. Abia dimineaţa au auzit că nici din cărbunar, nici din boi, nici din car nu mai rămăsese decît cenușa, spulberată și ea în cele patru vînturi.

Pădurarul se oprește să-și odihnească glasul. Se făcuse întuneric. Focul aproape se stinsese. Toţi uitaseră de el. În acest răgaz, băieţii se reped după

vreascuri și îl reaprind. Flăcările se ridică și mai sus, luminînd în jur pînă departe.

— Povestea noastră, continuă pădurarul, este legată de cel de-al doilea cărbunar, adică de fiul celui care pierise în flăcările carului încărcat, pentru că el nu s-a dat bătut, a continuat ceea ce începuse încă din copilărie, alături de tatăl lui. Și-a cumpărat alți boi și alt car și aprovizionarea topitoriilor de fier cu mangal n-a încetat. Cînd ajungea acolo, la Hunedoara, dădea cărbunele, își punea banii primiți în chimir și se întorcea pe drumul pe care venise. Se apuca să taie alți copaci, să clădească alte bocșe. Se cerea tot mai mult mangal și cum cel al cărbunarului din Petreni era cel mai apreciat, topitorii îl rugau să le aducă mai multe care pe lună, cîte poate el de multe, că îi vor plăti mai bine. S-a ambiționat și lucra fără odihnă. Începuse să clădească mai multe bocșe deodată și le aprindea pe rînd, în așa fel ca, pînă făcea el un transport la Hunedoara, și se întorcea să fie gata altă „șarjă". Alerga cu ea la topitorii care îl așteptau și, pe cînd se întorcea pe Dealul Runcului, altă bocșă înceta să mai fumege, semn că toate lemnele s-au prefăcut în jăratec și trebuie desvelită din crusta lutului.

Zilele și nopțile erau prea scurte pentru el. Pe măsură ce termina de doborît copacii din jur, își urca bocșele tot mai sus, pentru ca lemnul să-i fie mai la îndemînă. Iarna, pe frig, își construia „mușuroaiele" lui dogorîtoare în cerc, iar între ele își așeza coliba, la fereală de ger. În preajmă își avea mormanele de lut pregătite de cu toamnă. Cînd vremea era atît de rea, încît nu putea face transportul și nu putea scoate cărbunii, astupa toate orificiile de fum și aerisirile din pîntecele bocșelor, focul se stingea în interior cu totul și cărbunii se păstrau acolo timp îndelungat. Cînd vremea se îndrepta, îi scotea și pornea cu ei la drum.

N-a băgat de seamă nici cum trec anii, nici cum urcă cu bocșele sale spre vîrful dealului, pînă s-a trezit sus de tot. Nu-i nimic, și-a zis el, mă mut pe Dealul Cornilor, acolo, fagii sînt buni și drepți ca luminarea.

S-a întîmplat însă chiar atunci că, ajungînd cu carul încărcat la topitoriile din Hunedoara, cel cu care lucra de vreme îndelungată, un meșter bătrîn, să nu-l mai primească cu bucuria de altădată. Devenise cam scump la vorbă și grăbit. Ce i-o fi cășunat, s-a întrebat cărbunarul, ne cunoaștem de cînd eram amîndoi tineri, iar acum parcă îi alunecau privirile peste mine.

Cînd s-a dus cu un nou transport de mangal, trebuie să fi fost foarte bătrîn de-acum, nimeni nu-i știa vîrsta ascunsă sub praful de cărbune de pe chip, nu-l mai găsise pe vechiul lui tovarăș de tîrg. Era în locul lui altul tînăr care i-a spus: moșule, ne pare rău, dar nu mai avem nevoie de cărbunii dumitale. Pe aceștia ți-i plătesc, pentru că ai venit pînă aici, dar alții să nu mai aduci. Vremurile s-au schimbat, lucrăm după alte orînduieli, după alte tehnologii.

S-a întors cu inima beteagă de amărăciune, fără să înțeleagă cum e cu putință ca lumea să-și ducă mai departe rosturile fără cărbunii ăștia scoși de el din fagii pădurii.

Cînd a ajuns în sat și-a ridicat cu durere privirile către crestele Runcului, unde își petrecuse viața, pentru a-și lua parcă rămas bun pentru totdeauna de la munte. A văzut însă în clipa aceea ce nu văzuse niciodată: un munte fără viață, golit de pădure, scorojit și zgîriat, brăzdat de rîpi. Era muntele lui pe care îl găsise în copilărie mîndru și întreg, cu păduri adînci, așternute de culcușurile cerbilor, legănînd cuiburi de vulturi, iar acum părea la fel de împuținat și îmbătrînit ca și el. A stat cărbunarul locului să se întrebe cînd și cum a putut aduce o așa mare rană pămîntului și i

se părea că altcineva, nu el, lăsase acele urme ca de pîrjol.

S-a urcat la vechea lui colibă din munți și nopți la rînd s-a răsucit și s-a frămîntat pe maldărul frunzelor uscate pe care își avea așternutul și nu știa ce ar putea face ca să îndrepte răul pe care îl făcuse. Deodată, i-a venit gîndul cel bun.

Era toamnă tîrzie și s-a sculat în zori. A coborît la buza muntelui și a început să sape. Săpa în pămînt și în piatră de-a latul costișelor, săpătură adîncă și dreaptă, și se grăbea cît îl țineau puterile. O zi săpa și una semăna. O zi semăna ghindă, ca să crească stejari, în ziua următoare jir, ca să crească fagi, apoi cucuruzi de brad cu miresme de cetini.

Și iarăși o zi săpa, una semăna și în alta uda cu cîte o gură de apă fiecare sămînță, pentru ca arborii să crească repede și viguroși. Iarna se odihnea și aștepta cu înfrigurare venirea primăverii, pentru a-și relua truda de unde o lăsase.

Ceilalți oameni din sat arau și semănau grîu și secară, el semăna păduri de fagi, de stejari, de brazi. Lucra fără odihnă din iarnă în iarnă. Din cînd în cînd, pe la mijlocul verii se uita în urma lui și vedea cum răsare și crește pădurea și inima lui reîntinerea.

Urca tot mai sus, tot mai îndîrjit spre vîrful muntelui, săpînd și semănînd și măsurînd cu privirea cît mai are de urcat. Oamenii din sat uitaseră de mult de el, și de multe anotimpuri nu-l mai văzuseră, credeau că s-a prăpădit de-acum, că a murit de bătrînețe ori mîncat de sălbăticiuni. Vedeau însă, în fiecare primăvară, cum pădurea urcă tot mai sus pe povîrnișuri, ca o umbră de lumini, că tot mai mult se împuținează golul de munte spre creste.

Cei din sat credeau că pădurea crește de la sine, și nu-i dădeau nici o atenție. Mai erau, ce-i drept, unii care bănuiau că bătrînul cărbunar ar continua să sape

și să semene. Dar cine îi auzea rîdea de ei și le zicea să nu mai creadă în stafii.

Într-o primăvară, eu eram copil ca voi pe atunci, întreg Dealul Runcului a înverzit, pînă în vîrf, de parcă o zînă din povești aruncase în urma ei peria fermecată care s-a prefăcut în stejari, în fagi și în brazi, drepți și falnici, cum nu mai sînt alții. Bătrînul cărbunar își isprăvise treaba ; ce s-o fi ales de el după aceea, nimeni nu știe, nimeni nu l-a mai văzut.

O fi devenit și el un arbore mîndru, între miile de arbori pe care i-a sădit pe munte. Poate chiar l-ați întîlnit în drumul vostru, astăzi, în pădure, l-ați admirat și l-ați mîngîiat cu privirea și el s-a bucurat văzîndu-vă cît de frumoși și harnici sînteți. Crengile lui or fi început să se legene de bucurie și frunzele lui să cînte în buzele vîntului.

Dinspre munte, cobora la vale, odată cu răcoarea, nopții, freamătul codrului, înfiorat de razele lunii.

— Ia, ascultați ! îi face atenți bătrînul pădurar. Auziți cît de frumos cîntă pădurea ? E glasul cărbunarului care își deapănă povestea...

VÎLVA BĂII

Dealurile dinspre răsărit ale Petrenilor păreau pînă nu de mult niște bucăți de caşcaval pline de găuri întunecate. Erau fostele „mine" ale aurarilor din sat care, de sute de ani, sfredeleau fără odihnă povîrnişurile spălate de apă, în căutarea metalului strălucitor. Uneltele lor rudimentare îi ajutau să scoată doar atît cît să nu moară de foame şi cît să le întreţină obsesia îmbogăţirii. De îmbogăţit nu s-a îmbogăţit nimeni în Petreni de pe urma mineritului.

Pe la sfîrşitul secolului trecut, au venit peste ei concesionarii străini, cu capitaluri mari şi unelte mai bune. Minerii din Petreni nu le-au putut ţine piept. Şi-au pierdut micile lor proprietăţi şi au devenit salariaţi la noii stăpîni. Găurile, cît niște vizuini de sălbăticiuni, s-au transformat repede în galerii adînci din care minereul se scotea cu vagoneţi traşi de cai. Afacerea a mers strună multă vreme pînă ce aurul s-a cam terminat şi, rînd pe rînd, minele au început să fie părăsite.

Cu timpul, s-au prăbuşit, peste gurile lor s-au întins ierburile şi spinii, încît, acum, cu greu li s-ar mai găsi urma. Doar în Prelunci, pe faţa de deal golaş întoarsă spre sat, a mai rămas o pată de întuneric, ca un ochi cu privirea rea.

Ochiul acesta întunecat nu se închide niciodată. Cînd soarele se apropie de asfinţit, noaptea iese din gaura aceea neagră, lăţindu-se cu paşi de felină peste sat. În zori, îşi strînge linţoliul şi se înghesuie tot acolo, în vizuina ei de sălbăticiune. Cîndva ieşeau din ea —

cel puțin așa li se părea unora viscole puternice și, urlînd, răvășeau satul, rupeau acoperișuri și smulgeau copaci. Aceasta era însă o nimica toată. Gaura neagră devenise de nesuportat din altă pricină. Acolo se ascundeau strigoii care îi speriau și îi făceau pe copii să viseze urît. Cel mai nesuferit dintre ei era Vîlva băii.

Nici o altă poveste auzită de la bătrînii satului nu-l tulburaseră atît de mult pe Răzvan ca aceea despre Vîlva băii. O povesteau mai ales foștii mineri și mulți dintre ei erau gata să depună jurămînt că au văzut-o cu ochii lor, sau, dacă n-au văzut-o, că i-au simțit prezența prin apropiere, în cele mai ciudate chipuri.

Culița Cătanei, de pildă, a avut și el de a face cu Vîlva. Povestea că în tinerețe, dăuse peste un bulgăraș de aur, așa cam cît o nucă, ce se desprinsese din filonul pe care înaintau minerii în ziua aceea. Strălucirea aurului îi întunecase pentru o clipă vederea, dar și-a revenit imediat și a avut îndemînarea să-l acopere cu steril înainte de a mai fi văzut și de alții. Apoi, cu aceeași grijă, l-a călcat cu piciorul în noroiul din rigola în care se scurgea apa și a făcut un semn pe perete cu tîrnăcopul. Avea atîtea emoții, încît abia dacă mai putea vorbi.

Bine că avea la el o sticlă cu țuică, din care a tras cîteva guri zdravene și s-a liniștit. Le-a dat și celorlalți ortaci să bea. După aceea putea fi sigur că nimeni nu va băga de seamă frămîntarea lui. De fapt, șutul se terminase și echipa lor trebuia să iasă afară. Pînă i-a venit gîndul cel bun să-și facă uitată traista, s-a chinuit destul. Trebuia, întîi de toate, să se ferească de ortaci și apoi să vadă cum s-o descurca cu controlul de la gura minei. Deocamdată era mulțumit cu planul pe care și-l făcuse. Ortacii l-au crezut și el s-a întors singur în frontul de lucru, rugîndu-i să-l aștepte, ca să meargă împreună. Știa el bine că, dacă iese singur, o

să bată la ochi şi paznicii o să-l scotocească pînă în adîncul măruntaielor.

— Mergi liniştit, i-au spus ceilalţi. Pînă vii, mai tragem şi noi o ţigară.

Ştia ce are de făcut. O să ascundă bulgăraşul de aur în rezervorul lămpii cu carbid. Paznicii n-o să bănuiască. S-a repezit la locul ştiut, scormonind cu unghiile în noroi. Bulgăraşul era acolo unde îl ascunsese. L-a dosit în grabă în carbidul din rezevorul lămpii şi cînd s-a ridicat de jos să plece, s-a simţit imobilizat pe loc. Cineva îl prinsese de gulerul de la ceafă al hainei şi îl ţinea strîns. În clipa aceea i-au trecut prin minte toate întîmplările pe care le auzise de la alţii despre

Vîlva băii, şi pe care nu le crezuse niciodată, şi acum se simţea în ghearele ei. Pentru că nu putea fi altcineva decît Vîlva.

Văzuse bine că e singur în abataj şi nici măcar de ascuns nu s-ar fi putut nimeni ascunde acolo ca să-l pîndească. Locul era strîmt şi fără nici un cotlon. Măcar de-ar vedea-o. Dar îl ţinea de spate cu faţa la perete neştiind parcă ce să facă cu el.

Culiţa Cătanei era un bărbat curajos şi nu se speria cu una cu două. De data aceasta, simţea cum îi curge sudoarea rece pe şira spinării. Auzise că Vîlva, paznicul comorilor de sub pămînt, apare şi dispare ca o umbră, luînd ba chipul unei femei frumoase, ademenitoare, ba chipul unei păsări sau al altei arătări, fascinîndu-i pe mineri şi rătăcindu-le minţile.

S-a hotărît să strige după ajutor. Glasul nu-l mai asculta. Atunci s-a smucit din toate puterile. Vîlva îl ţinea bine de gluerul hainei. Acum nu mai avea nici o îndoială că e pierdut. A leşinat şi nu mai ştie nimic ce s-a întîmplat.

În aşteptarea lui ortacii s-au luat cu vorba, trecînd sticla de ţuică de la unul la altul, uitînd în cele din urmă de el. Abia după un timp, şi-au dat seama că omul lor întîrzie cam mult. N-au mai stat pe gînduri. Erau aproape siguri că i s-a întîmplat ceva rău şi au alergat către fundul galeriei să-l caute. Cînd l-au văzut de departe, în lumina lămpilor, li s-a părut, în poziţia în care rămăsese, că e spînzurat de tavanul abatajului. Aşa arăta, ca spînzurat.

— Doamne, omul ăsta şi-a pus capăt zilelor, a zis careva. Ce-o fi avut pe suflet ?

— Numai necuratul l-a putut împinge la această faptă necugetată, şi-a dat altul cu părerea, apoi s-au apucat să-l scoată din laţ. Cînd au pus mîna pe el au văzut că se întîmplase cu totul altceva. Culiţa Cătanei se agăţase cu gulerul hainei de un cîrlig de sîrmă pe

care minerii îl înfipseseră în tavan ca să-şi atîrne lampa şi el se speriase atît de tare încît îşi pierduse cunoştinţa. I-au udat faţa cu apă rece, l-au scuturat zdravăn de umeri, ba se zice că i-au ars şi cîteva palme, după care Culiţa a revenit la viaţă.

— Ce-ai păţit, omule? l-a întrebat un ortac.

— M-a strîns Vîlva băii de gît, gata să mă omoare.

— N-a fost nici o Vîlvă, au încercat ei să-l convingă. Uite cîrligul în care te-ai agăţat.

Dar nu era chip să-l scoată din rătăcirea lui. Era convins că Vîlva îl ţinuse ţintuit în cîrligul acela.

— Altfel, cum? întreba Culiţa. Doar toată ziua ne-am învîrtit pe lîngă acest cîrlig, fără ca cineva să se agaţe în el.

Cîtva timp nici n-a mai mers la lucru. I-au trimis însă vorbă de la director că, dacă mai lipseşte mult, se poate socoti dat afară.

Nu avea de ales, deşi ştia că, dacă mai intră în mină, Vîlva o să se ţină de capul lui. Pentru că, atunci, în zăpăceala cu care ortacii îl scoseseră afară, a trecut uşor de controlul paznicilor şi s-a trezit acasă cu bulgăraşul de aur în lampa cu carbid. Ar fi trebuit să se bucure, dar nu se bucura. Avea credinţa că aurul îi va aduce nenorocire. Fără să vrea, o păcălise pe Vîlva băii şi nu se poate ca ea să nu se răzbune. Mai bine o să ducă aurul înapoi. Numai aşa o să poată scăpa de cine ştie ce nenorocire.

A pus bulgăraşul de aur în buzunarul hainei şi a mers la lucru. La intrare nu-i controla nimeni. Cine ar fi putut bănui că se găseşte vreun nebun care să bage în ascuns aur în mină? Şi dacă bagă, cu atît mai bine.

Chiar de la primele lovituri de tîrnăcop din ziua aceea în care îşi relua lucrul, Culiţa Cătanei s-a prefăcut că dă peste o pepită de aur şi a ridicat din grămada de steril bulgăraşul strălucitor.

— Ia uitați ce am găsit eu, le-a strigat el ortacilor în culmea bucuriei.

La aflarea acestei veşti, toţi şefii din conducerea minei au alergat în abataj. Tînărul norocos a fost îmbrăţişat şi sărutat. Directorul i-a spus că poate pleca acasă şi să vină la lucru peste trei luni. O să fie plătit ca şi cînd ar lucra. Era recompensa pentru norocul lui de a descoperi un bulgăraş de aur nativ, cam de mult nu se mai văzuse.

Oricare altul în locul lui s-ar fi socotit un om fericit Culiţa nu. El zicea că e tot lucrătura Vîlvei. L-a răsplătit pentru că a dus aurul înapoi, dar cine ştie ce or păţi cei la care a ajuns bulgăraşul.

Acum, la bătrîneţe, cînd povesteşte toate aceste întîmplări, rîde şi el. Şefii minei nu numai că n-au păţit nimic, ba dimpotrivă, şi-au umplut buzunarele cu bani.

Convingerea că Vîlva băii există totuşi, mai stăruie printre mineri. Răzvan auzise chiar el, cînd era mai mic, pe cineva care spunea că făcuse cîţiva paşi în gura minei părăsite din faţa Prelucilor şi s-a speriat atît de rău, că n-a văzut pe unde să fugă mai iute. Dinspre fundul galeriei, zicea omul acela — Răzvan nu-şi mai aminteşte cine era — răzbătea zgomotul unor paşi de cal pe vatra de piatră a minei. Paşi rari şi apăsaţi de cal în plimbare. Era Vîlva băii, credea el, singura stăpînă peste întunericul şi aurul din mina părăsită.

— Dacă nu mă credeţi pe mine, spunea el, n-aveţi decît să vă apropiaţi şi voi de intrarea în mină şi să ascultaţi cu atenţie.

Cei cîţiva care i-au urmat îndemnul şi au urcat coasta prăpăstioasă şi brăzdată de rîpi a Prelucilor, s-au întors acasă cu spaima în suflet, mărturisind că paşii calului cu care se plimbă Vîlva prin mina părăsită se aud prea deslușit pentru a nu fi decît o părere.

De cînd ascultase Răzvan aceste povești, trecuseră mulți ani. Pe atunci îl furnica pe șira spinării chiar și numai gîndul de a păși în întunericul galeriei. Acum, cînd crescuse îndeajuns de mare ca să nu mai creadă în fantome, devenise prea conștient de alte primejdii peste care ar putea da în adîncul pămîntului. Și amîna mereu o hotărîre, fără să renunțe însă nici o clipă la îndrăzneața idee de a se convinge singur, la fața locului, de ceea ce se vorbește. Dar nici nu împărtășise la nimeni intenția de a coborî totuși, într-o zi, cînd totul va fi pregătit, în lăcașul Vîlvei.

Ziua aceea sosise. Nimic nu-l mai putea opri. Și-a desvăluit gîndul doar la cîțiva dintre membrii echipajului pe care îi considera potriviți pentru a-l însoți: Cătălin, Bogdan și Mihaela.

Ei patru aveau să se aventureze într-o expediție pe cît de cutezătoare, pe atît de riscantă.

Pregătirile s-au făcut în mare taină. Mai întîi au stat de vorbă, în aparență din simplă curiozitate, cu bătrînii mineri care lucraseră pe vremuri în mină, pentru a aduna informațiile de care aveau nevoie. Trebuia să știe cîte galerii sînt, la ce distanță se ramifică, dacă sînt suitori și puțuri, cam ce lungime au și, mai ales, îi interesa ce pericole ar prezenta o coborîre în această mină.

— Pericole? se mirau bătrînii mineri. La tot pasul. Numai niște trăzniți s-ar încumeta să pășească dincolo de pragul găurii negre ce se cască în fața Prelucilor.

Nici o clipă Temerarii nu s-au gîndit să dea înapoi. Au grăbit pregătirile, strîngînd materialele de care aveau nevoie: frînghii, lanterne, o busolă, îmbrăcăminte potrivită, un aparat de fotografiat cu bliț, o trusă de prim ajutor medical și cîte altele. Firește, nu puteau aduna toate aceste lucruri fără să nu bată la ochi. De aceea s-au gîndit și la un răspuns bine ticluit, în cazul că li s-ar fi cerut explicații: vor spune că merg într-o

excursie obișnuită pe munte, unde nici unul din obiectele luate cu ei nu ar fi părut suspect.

Plecarea a fost stabilită pentru o zi de luni dimineața. S-au întîlnit afară din sat, la Izvorul Căprioarelor, venind fiecare pe alt drum. Dacă vreun coleg ar fi descoperit ceva, planul ar fi fost dat peste cap. S-ar fi găsit prea mulți amatori, ori Răzvan și coechipierii știau că o coborîre într-o mină părăsită de zeci de ani nu-i o simplă plimbare pe munte și că nu toți membrii echipajului sînt pregătiți pentru această experiență. Spre satisfacția lor n-au întîlnit nici un curios care să le pună întrebări. La ora aceea oamenii erau pe cîmp, la lucru, iar copiii cu vitele la păscut.

Timpul era cum nu se poate mai frumos. O adiere cu miresme de fîn proaspăt cobora dinspre dealurile între care se cuibărise satul și pe care se vedeau cosașii culcînd iarba înaltă în brazde drepte și lungi. Cerul senin lăsa speranța unei zile călduroase și fără ploaie. Era o zi în care nu se putea întîmpla nimic rău.

Temerarii au urcat pe Pîrîul Șteampurilor, pînă aproape de marginea pădurii. În nisipul acestui pîrîu, pe care erau instalate altădată șteampurile de zdrobit minereul — de unde și denumirea lui — se mai zăresc strălucind în soare firicele de aur. Cînd plouă, șuvoaiele ce se rostogolesc dinspre vîrful Prelucilor spală stîncile și aduc la vale aceste resturi prețioase din ceea ce fusese cîndva bogăția muntelui.

Înainte de a atinge pădurea, grupul a luat-o la stînga, pe sub haturile acoperite cu trandafiri sălbatici. Abia înfloriseră și corolele lor puternic mirositoare atrăseseră aici toți stupii satului. Dealul era plin de zumzetul albinelor. Prin rîpi fuseseră plantați salcîmi care răspîndeau și ei un parfum amețitor. Mihaela a propus să se oprească puțin.

— Să ne luăm o rezervă de aer în plămîni, zise ea, pentru că acolo, jos, nu știm cum o să fie. Poate o să avem nevoie de mască cu oxigen.

— Nu cred, interveni Cătălin. Numai în minele de cărbuni sînt gaze.

S-au așezat. Odihna a fost destul de scurtă. Răzvan, căpitanul echipajului, se grăbea.

— La zece treizeci trebuie să fim la gura minei, le aminti el. Mai avem de urcat cîteva sute de metri.

Pentru a nu obosi prea tare, urcau în zig-zag, cum îi învățase profesorul de sport. Dacă ar fi luat muntele pieptiș, drumul ar fi fost mai scurt, dar i-ar fi istovit. La ora prevăzută se aflau în fața a ceea ce din sat se vedea ca o gaură neagră în cenușiul stîncilor golașe din fața Prelucilor. Sterilul scos din adîncuri nici nu se mai afla în gura minei. Apele îl duseseră de mult la vale, pierzîndu-l de-a lungul traseului pe care îl urma rîul pînă la Mureș. După un sfert de oră de relaxare și după ce și-au mai verificat o dată echipamentul, cei patru era gata pentru marea aventură. Ceasul arăta ora zece și patruzeci și cinci de minute.

Au făcut cîțiva pași în interiorul minei. Vatra de piatră era acoperită cu un strat gros de praf, în care ghetele temerarilor intrau cu totul. Aerul era uscat și cald, ceea ce i-a contrariat din prima clipă. Se așteptau, pe bună dreptate, să simtă, de la primul contact cu întunericul galeriei, curenții reci ai adîncurilor. Dar nici o adiere. Mihaela a consultat busola. Se aflau pe direcția Nord. Lumina lanternelor răzbătea greu prin norul de praf pe care îl stîrneau Temerarii. Și, dintr-o dată, s-au trezit în fața unui morman de piatră, care le închidea drumul. Galeria se termina aici. Mai departe nu se putea merge.

— E limpede, constată Bogdan. Galeria e prăbușită, cine știe pe ce lungime.

— Atîta așteptare, atîtea emoții și eforturi, și cînd colo...

Răzvan era foarte dezamăgit. Și nu numai el.

— Asta-i tot! Haideți să ieșim la aer, propuse Cătălin. Bine că am văzut și atît.

Au revenit la gura minei. Nu mai aveau ce face în grota aceea. Pentru că așa părea, ca o grotă pustie și pe care o ocoleau pînă și sălbăticiunile.

— Dacă s-a surpat tavanul, își dădu Mihaela cu părerea, ar trebui ca la suprafață să se vadă pămîntul înfundat.

— Ai dreptate, o aprobă Răzvan. Să urcăm coasta și să cercetăm. Poate descoperim totuși o deschidere spre subteran.

N-au urcat prea mult și într-adevăr, sub coroanele unor salcîmi, se căsca o prăpastie cu marginile năpădite de urzici. Au luminat-o cu lanternele. Nu se vedea mai nimic. Le-a venit ideea să-i măsoare adîncimea cu frînghia. Au legat de capătul ei un bolovan și i-au dat drumul în hăul întunecos. Cînd bolovanul a ajuns jos, l-au tras înapoi. Prăpastia măsura trei metri și era suficient de largă pentru ca Temerarii să se poată strecura prin ea, unul cîte unul. S-au hotărît repede. Vor încerca să pătrundă în subteran prin această deschizătură.

Un aer rece și umed venea din întuneric. Și-au pus urechea la pămînt și au ascultat. Nu se auzea nimic. Pașii calului cu care Vîlva își căra aurul prin galeria minei și pe care cîțiva din sat susțineau că îi auziseră cîndva nu-și mai trimiteau ecoul pînă aici. Poate și pentru că Temerarii care se pregăteau să calce lăcașul Vîlvei, nu prea credeau aceste povești și le puneau pe seama închipuirii și a superstiției. Cu toate acestea, înainte de a face primul pas în prăpastia ce se deschidea în fața lor, inima copiilor începuse să bată ceva mai repede. Dacă, totuși, Vîlva există și...

Mihaela s-a uitat la ceas. Se făcuse ora douăsprezece. Ar fi vrut să mai noteze ceva în jurnal, înainte de a se lansa în bezna adîncului, dar căpitanul a dat semnalul :

— Coborîm. Să fiţi cu ochii în patru !

Cu lanterna în mînă, bine legat cu frînghia peste mijloc, Răzvan s-a lăsat să alunece în necunoscut. În clipa cînd a ajuns pe la jumătatea drumului, şi lanterna a împrăştiat primele raze de lumină în jur, a scăpat, fără să vrea, un ţipăt de spaimă. Auzindu-l, colegii s-au speriat.

— A văzut Vîlva ! izbucni Cătălin şi l-au tras imediat înapoi.

Fără voia lui, Răzvan s-a văzut din nou la suprafaţă.

— Ce v-a venit de m-aţi scos ?

— Te-am auzit ţipînd. Credeam că cine ştie ce ai văzut acolo.

— Lăsaţi prostiile. Mina e plină de lilieci. Au început să zboare năuciţi de lumină în jurul meu. Asta a fost. Nu mă mai scoateţi decît dacă vă fac eu semn.

— Cum e, se poate coborî ? mai vroia să ştie Mihaela.

— Surpătura e destul de mare. Cred că putem ajunge în galerie, trecînd peste mormanul de bolovani. Se pare însă că acolo jos, e multă apă şi noroi. Trebuie să ne punem cizmele de cauciuc.

S-a reluat coborîrea. De salcîm fusese legată şi o scară de frînghii pentru ca la întoarcere să le fie mai uşoară revenirea la suprafaţă.

Ultimul care a pus piciorul pe vatra galeriei a fost Bogdan. Cînd s-au aprins toate cele patru lanterne, în colonia liliecilor s-a stîrnit panica. Zburau haotic ca un roi în derută. Pionierii îşi trăgeau cu greu picioarele din nămolul adunat de atîta amar de vreme acolo. Erau primii care călcau în mină după zeci de ani, de

cînd fusese părăsită. Stîlpii și grinzile de lemn putrezi-seră, pereții de piatră începuseră să se macine, lespezi mari, desprinse din plafon, căzuseră.

N-au ajuns prea departe cînd un zgomot ciudat, venind dinspre fundul galeriei, i-a țintuit locului. Inima a început să le bată năvalnic, genunchii le tremurau. Cătălin a scăpat lanterna din mînă. Mihaela a vrut să spună ceva, dar nu mai avea grai.

Zgomotul ce se auzea era un tropot de cal pe vatra de piatră a galeriei. Venea spre ei cu pași rari și măsurați, fără grabă. Venea de departe și călca greu. Involuntar, Temerarii s-au retras cîțiva metri. Puțin a lipsit să nu o ia la goană și să compromită expediția. Răzvan și-a păstrat sîngele rece. Se aflau într-un moment dificil. Trebuia să facă ceva pentru a liniști echipajul. Dar nu înțelegea nici el ce-i cu tropăitul acela.

— Dacă tot se află aici un cal, măcar haideți să-l vedem, spuse el fără convingere.

Temerarii au încercat să rîdă, dar simțiseră că dinții le clănțăne. Calul venea spre ei. Nu-l vedeau. Îl simțeau însă apropiindu-se. Liliecii își încetaseră și ei zborul, rămînînd atîrnați cu capul în jos de bolta galeriei. Un țipăt ca de pasăre rănită, venind dinspre fundul minei, le-a înghețat răsuflarea. Apoi, în clipa următoare, o umbră zburînd s-a repezit, fîlfîindu-și aripile, spre ei. Mai avuseseră totuși timp să se lase la pămînt.

— E Vîlva băii, a reușit să îngîne Cătălin. Va să zică, nu-s povești, există...

Umbra a trecut pe deasupra lor și a ieșit afară. Spaima le luase graiul. Într-un tîrziu, Mihaela și-a revenit:

— Era o bufniță. O să mai fie și altele. Haideți să mai înaintăm puțin.

— Bine, dar calul? întrebă Cătălin, tremurînd încă de spaimă. Calul e acolo...

— Nu e nici un cal. Haideți, comandă Răzvan.

— Bineînțeles că nu e vorba de un cal adevărat. Dar un cal fantomă tot e. Nu-l auziți ? insistă Cătălin.

— Să ne întoarcem, Răzvane, îl susținu Bogdan. E prea mare noroiul. Venim altă dată, mai bine echipați.

— Bine, voi stați pe loc. Eu mai merg cîțiva pași. Cînd vă fac eu semn cu lumina lanternei, veniți spre mine. Vorbiți încet. Orice zgomot, amplificat de galerie, poate determina o surpare.

— Nu merge, Răzvane! E prea periculos, încercă Mihaela să-l oprească. La cea mai mică atingere, armarea asta putredă se prăbușește.

Dar căpitanul echipajului era hotărît să lămurească enigma „calului-fantomă". Înainta cu băgare de seamă. După cîțiva metri constată că mina nu mai era susținută cu stîlpi de lemn. Armarea devenise inutilă. Galeria trecea numai prin piatră. De o parte și alta, pe pereți, se prelingeau șuvițe de apă. Ploua și din tavan. Umezeala îi pătrundea prin haine. Tropotul ritmic al calului se auzea tot mai clar.

Răzvan își pierduse parcă mințile. Nu se oprea. Înainta mereu, atent la fiecare pas. Cizmele intrau adînc în noroi. Liliecii îl atingeau cu aripile lor de piele. Mergea ca mînat de-o vrajă. Nu-i mai era frică. Inima își potolise bătăile. Curiozitatea devenea tot mai puternică, îl atrăgea tot mai adînc.

— Apropiați-vă cu atenție, le spuse el colegilor. Nu vă fie teamă. Nu e pericol de surpare. Surpările se produc numai acolo unde straturile de piatră alternează cu straturile de pămînt. Aici nu e decît piatră cenușie și rece, tăiată în linii neregulate de tîrnăcoape sau ruptă de dinamită.

La picioarele lor, prin rigolele ce flancau vatra, curgeau două pîrîiașe cu apa limpede. Se pierdeau undeva, prin crăpăturile muntelui.

Fascicolul lanternei lumina pînă departe. Răzvan s-a împiedicat de un tîrnăcop. Mai încolo a dat peste un vagonet răsturnat. Șinele de fier, pe care alunecau vagonetii încărcați cu minereu, trași de cai sau împinși de oameni, erau măcinate de rugină. În galerie se simțea un aer curat și rece care îl surprindea pe căpitan. Din față venea un curent. Înseamnă că undeva mai exista o legătură cu exteriorul, gîndi el. Nu putea fi altă explicație.

Cei cu care vorbiseră Temerarii în sat, foștii mineri, nu le spuseseră că mina ar mai avea vreo ieșire. Galeria a fost săpată cîteva sute de metri prin munte, pe traseul filoanelor, după care a fost abandonată. Și acum, iată, pe undeva, mina respira. A aprins un chibrit. Flacăra era împinsă în direcția opusă înaintării. S-a stins într-o clipă sub puterea curentului.

— Nu mai e nici un dubiu, își spune el. Mina mai are o comunicare cu exteriorul.

Dar poate acest lucru nu-l vor afla niciodată. Sînt prea multe ramificații subterane și nu e obiectivul expediției lor. Ei doreau doar să lămurească povestea Vîlvei și legenda calului pe care îl plimbă ea pe sub munte.

A făcut colegilor semn cu lanterna, să grăbească înaintarea. Drumul era fără pericole. Blițul a străfulgerat de cîteva ori. Vor fi necesare cît mai multe imagini din galerie. Ele vor avea un mare interes documentar pentru echipajul Temerarilor, dar și o dovadă pentru cei care mai credeau în Vîlva băii. Ei au căutat-o chiar acolo, la ea acasă, și n-au găsit-o. Deci, nu există. Dacă le-ar povesti doar, mulți nu i-ar crede că au coborît prin gaura neagră. O să scoată, desigur, și cîteva unelte pe care le vor găsi prin mină. Le vor depune la muzeul etnografic al școlii.

S-au liniștit și ceilalți. Frica dispăruse aproape complet. Dar mersul calului tot se auzea. Loviturile copi-

telor sale de lespedea de piatră îi mai ţinea, totuşi, sub tensiune. Cîţiva paşi încă, spre fundul galeriei şi deodată calul, mai bine zis fantoma lui, măsura scurgerea eternităţii chiar la cîţiva metri, în dreapta. Pionierii s-au oprit ca la o somaţie. Inima fiecăruia începuse iarăşi s-o ia la galop.

— Sîntem la botul lui, apucă să spună Mihaela.

— Cu atît mai bine, încercă să-i încurajeze Răzvan. O să-i aruncăm zăbala în gură.

Adevărul e că începuseră să i se cam înmoaie şi lui genunchii. Era atît de convins de netemeinicia oricărei închipuiri care se abătea de la legile naturii, încît ar fi fost gata să se ia de piept chiar şi cu o stafie şi să strige : nu există ! Şi totuşi, picioarele nu-l mai ascultau. S-a concentrat la maximum şi, pentru a le insufla şi colegilor curajul de care aveau atîta nevoie, adăugă :

— Acum sîntem foarte aproape de explicarea fenomenului care a aprins fantezia unora. Avem ocazia să rîdem de ei.

Zgomotul venea de undeva de la dreapta. Însemna că urmează neapărat o ramificare a galeriei, şi-au spus Temerarii. Aşa şi era. După alţi cîţiva paşi s-au trezit în faţa unei bifurcaţii. Erau două galerii. Una mergea înainte, alta o lua la dreapta. Paşii calului se auzeau venind din direcţia acestei ramificaţii.

— Veniţi pe aici, i-a chemat Răzvan pe coechipierii lui, care rămîneau mereu în urmă.

Galeria din dreapta era mai joasă şi mai îngustă. Trebuia să te apleci ca să poţi înainta. Pereţii galeriei erau şi mai umezi. Ploua ca în octombrie, o ploaie mocănească.

„Calul"... era chiar după colţ. Într-o surpătură adîncă, probabil un puţ care făcuse cîndva legătura cu o galerie de la un orizont inferior, cădeau cu zgomot, din bolta galeriei, stropi mari şi grei, de apă. Zgomotul lor ritmic

ajungea pînă la gura minei. Numai că urechile oamenilor îl auzeau nu ca pe o cădere de apă, ci ca pe un tropot de cal.

În fața acestei descoperiri Temerarii se simțeau cu adevărat viteji. Ajunseseră pînă la rădăcina enigmei. Aparatul de fotografiat a clipit din nou. Cu toate că n-ar fi putut surprinde la lumina bliţului altceva decît o pată neagră — gura puţului — pe cenușiul stîncilor care formau pereții galeriei. Și niște stropi de apă, căzînd de pe bolta galeriei și pierzîndu-se în neantul negru.

— După cum vedeți, acesta e calul care ne-a speriat, zise Răzvan, reproșîndu-și în primul rînd lui însuși slăbiciunea de a se fi lăsat pradă îndoielii. De ce să-i fie frică de ceea ce încă nu înțelegea sau nu-și putea explica? Doar nici o clipă nu și-a imaginat că ar putea exista fantome în mina părăsită, sau în orice altă parte. Atunci, de ce nu-și stăpînise emoțiile, de ce nu-și controlase bătăile inimii?

Erau întrebări pe care și le punea fiecare, fără să găsească însă și răspuns la ele. Căpitanul și-a dat seama că trebuie să-l caute împreună. Îndată după ce vor ieși la suprafață. I-a văzut și i-a simțit pe cei trei care îl însoțeau. Le era frică și lor.

Frică de ce? îi revenea lui Răzvan în minte mereu aceeași întrebare. Era o absurditate. Orice fenomen din natură are o explicație. Doar că această explicație nu este întotdeauna foarte simplă. Răspunsul nu ți se arată întotdeauna cît ai bate din palme.

Or, ei sînt aici tocmai pentru a clarifica unele întrebări. Povestea calului au lămurit-o. Înseamnă că și celelalte necunoscute își vor dezvălui secretele. Era nevoie numai de răbdare.

— După părerea mea, cred că ar fi bine să mergem în continuare pe galeria principală, propuse Cătălin.

— Așa zic și eu, îl susținu Bogdan.

Nici nu-şi închipuiau ce-i aşteaptă mai departe. Dar bine că îşi redobîndiseră încrederea în ei şi curajul de a merge înainte. Se aflau de un ceas şi mai bine sub pămînt. Frigul începuse să pătrundă prin puloverele subţiri cu care erau îmbrăcaţi. Nu se aşteptaseră să fie atît de rece. Ploaia îi udase pînă la piele. La ploaie chiar că nu s-au gîndit.

— Poate ar fi bine să ne mulţumim cu cît am văzut, pentru prima etapă, a propus Mihaela.

În sinea lor, Cătălin şi Bogdan îi împărtăşeau părerea. Dar Răzvan avea ambiţia să parcurgă măcar o sută

de metri, or, după socotelile lui, nu atinseseră această distanţă.

— Mai mergem puţin, le-a spus el, după aceea ne întoarcem. Priviţi, aici nu mai plouă. Nici tavanul, nici pereţii laterali nu sînt atinşi de vreun izvor.

Pe jos, timpul așternuse și în acest sector un strat gros de praf, care se ridica sub pașii copiilor, reflectîndu-se în fasciculul de lumini al lanternelor. Mihaela începuse să strănute. La fiecare pas dădeau de unelte minerești abandonate la întîmplare.

— La întoarcere, ia fiecare cîte ceva: un troc, o lopată, un tîrnăcop, pentru muzeu, le spuse Răzvan.

Mergeau de cîteva minute, în tăcere.

— Stați! strigă Bogdan. Mi s-a stins lanterna.

— Vezi, poate e de vină întrerupătorul, îi sugeră căpitanul.

În acest timp își pierdea încet, încet lumina și lanterna Mihaelei. Nu mai era nici o îndoială. Umiditatea din subteran alterase bateriile. Înseamnă că și celelalte două se vor stinge curînd. Teama îi asalta din nou. În întunericul absolut din subteran nu vor putea face nici un pas fără să fie în primejdie. Ieșirea ar deveni cu adevărat anevoioasă.

— Bună ar fi o lampă cu carbid, constată Cătălin. La umezeală, carbidul arde și mai bine.

Nu-și terminase bine vorba și lovi cu piciorul un obiect metalic acoperit de praf, care se rostogoli zgomotos pe lespedea de piatră. S-a aplecat și l-a ridicat. Era chiar o lampă cu carbid.

— Sîntem salvați, spuse el neconvingător. Avem o lampă. Tocmai ce ne trebuie. Știți careva s-o aprindeți?

— Nu fi caraghios, îl potoli Răzvan. Lampa e bună, cum ziceam, pentru muzeul nostru. Atît. Cum ți-ai închipuit că mai poate fi aprinsă după atîția ani de cînd zace aici. Carbidul s-a pulverizat de mult.

— Mai bine să ne întoarcem cît mai e timp, interveni Bogdan. Nici lanterna ta, Răzvane, nu mai luminează cum trebuie.

— Înapoi, spre ieșire, comandă căpitanul echipajului.

În clipa aceea, înainte de a se întoarce cu spatele spre fundul galeriei, undeva în față s-a aprins o lumină slabă și stranie. Apoi s-a stins imediat pentru a se reaprinde în clipa următoare. Parcă scăpăra cineva un chibrit în dosul unei pînze subțiri, prin care razele abia pătrundeau.

Au făcut ochii mari. Ceea ce simțeau acum nu se mai numea frică, ci spaimă adevărată. S-au lipit unul de altul, într-un involuntar gest de apărare. Lumina care apărea și dispărea era galben-roșcată, venind parcă de la un tăciune aprins, văzut prin ceață, dar tot atît de bine părea un ochi uriaș de animal preistoric. Un ochi de monstru mai degrabă, care li se arăta clipind.

Lanterna Mihaelei s-a stins și ea. Temerarii erau paralizați. Tălpile li se lipiseră de vatra galeriei. Aveau picioarele ca de plumb. Cînd s-a aprins și cînd s-a stins acea iluzie de lumină? Nici unul dintre ei n-ar fi putut spune. Și-au revenit din starea aceea hipnotică după ce întunericul dens căzuse din nou peste fundul galeriei. Monstrul își închisese pleoapele. Nu mai era nici o clipă de pierdut.

Ar fi vrut să alerge. Picioarele însă nu-i ascultau. Li se instalase o slăbiciune în glezne, care abia dacă le îngăduia să pășească. Pe la jumătatea drumului, spre ieșire, venise rîndul lanternei lui Răzvan să se stingă. Își luminau acum calea cu o singură lanternă. Și aceea din ce în ce mai chioară. Respirau greu. Din urmă îi alerga urîtul. În față mergea Cătălin, iar în urmă Răzvan. Mai aruncau, din cînd în cînd, cîte o privire înapoi. Lumina ciudată nu se mai reaprindea.

Lui Răzvan gîndurile i se învălmășeau în minte, întrebările îi apăsau tîmplele. Ce a fost de fapt acolo în fundul galeriei? Paeta aceea de lumină nu apăruse în tavan, ci în peretele stîng. Ca și cînd se deschisese o fereastră. Așa i s-a părut.

Afară o să-i întrebe și pe ceilalți unde au văzut ei lumina? În tavan sau în peretele lateral. Dar dacă a fost o simplă iluzie optică? Sau o reflectare a luminii lanternelor? Înlătură imediat o astfel de ipoteză. N-avea nici un argument pentru susținerea presupunerii că ar fi vorba de o iluzie optică. Cu atît mai puțin o reflectare a fascicolului de lumină pornit din lentila lanternei. O să încerce să găsească răspuns la bătrînii mineri din sat. Pentru că nu poate fi vorba de un fenomen obișnuit. Nimeni nu le-a vorbit de el.

Se stinsese și lanterna căpitanului. Mai lumina doar cît un foc de țigară. Orbecăiau. Ieșirea încă nu se zărea. Galeria mergea șerpuind, după direcția sinuoasă a filonului. Ajunseseră în zona în care galeria era susținută cu stîlpi de lemn. Se fereau să-i atingă. Putrezi cum erau, ușor puteau să cedeze și să producă o surpare. Liliecii zburau curioși în jurul acestor musafiri nepoftiți, rătăciți în bezna adîncurilor.

Prezența acestor vietăți de noapte i-a mai liniștit. Înseamnă că sînt aproape de ieșire, cu toate că nu se zărea nici o rază de lumină. Lanternele deveniseră inutile. Mergeau cu brațele întinse lateral pentru a nu se lovi de pereți.

— Răzvane, parcă aveai un chibrit, își aminti Mihaela.

— Am uitat de el!

Ploaia cădea din abundență în acest sector al minei. Căpitanul începuse să aprindă cîte un chibrit. Flacăra lumina pentru o clipă, după care se stingea. Oricum, era mai mult decît nimic. Mergeau așa de vreun sfert de ceas. După o cotitură li se arătă, în față, ciobul de lumină solară ce pătrundea prin spărtura din tavanul galeriei, prin care intraseră. Erau în siguranță, erau salvați. Nici un rău nu li se mai putea întîmpla. Se vedea lumina zilei. Acum făceau pe grozavii. Începură să glumească.

— Vîlva n-a avut curajul să ni se arate. N-a aruncat doar o privire, cu un singur ochi, roşu de mînie, pentru că i-am călcat lăcaşul. Văzîndu-ne atît de curajoşi s-a speriat şi a dispărut în neant, încercă Bogdan să le stîrnească colegilor buna dispoziţie.

— Bine că ţi s-a deschis gura şi ai prins şi tu grai, îi răspunse Cătălin.

— Vorbiţi mai puţin. V-am spus că ecoul poate fi dezastruos, le atrase iarăşi atenţia Răzvan. Mai bine să ne grăbim. Acesta e ultimul chibrit.

L-a scăpărat, s-a aprins şi s-a stins. Erau însă pe direcţia cea bună. În cîteva minute au ajuns la ieşire. Scara de frînghii era la locul ei. Au urcat-o cu greu. Răzvan rămăsese ultimul. Ajunşi afară, s-au trîntit istoviţi pe pămîntul tare, pietros. Soarele dogorea. Văzîndu-şi chipurile la lumina zilei, s-au speriat. Erau atît de uzi şi de murdari, de parcă cineva îi tăvălise, în joacă, printr-o mocirlă. S-au dezbrăcat şi şi-au întins hainele la uscat. Între timp, au adormit toţi patru, doborîţi de oboseală.

S-au trezit tîrziu. Au coborît la rîu, s-au spălat, şi-au curăţat hainele şi s-au despărţit pentru a intra în sat aşa cum au ieşit, pe drumuri diferite. Cine îi vedea credea că se întorc de la vite, de pe deal.

Ar mai fi avut multe de vorbit. Atît doar că foamea îi mîna repede din urmă. Nu-şi luaseră de mîncare. Erau încredinţaţi că toată aventura lor în subteran nu va dura mai mult de două-trei ore, se scurseseră însă mult mai multe.

Au convenit în schimb să se întîlnească, după ce se întunecă, la Mihaela acasă. La ea, în grădină, sub mărul văratec, unde a mai rămas o bancă şi un leagăn agăţat de o creangă, de cînd era ea mică, nu-i va deranja nimeni. Trebuiau să recapituleze împreună toate cîte se întîmplaseră în ziua aceea şi să le cîntărească la rece şi cu chibzuinţă.

— Să vă zic una bună, înainte de despărțire, îi provocă Bogdan. Ceilalți așteptau curioși. Obiectele alea pentru muzeu au rămas unde erau, adăugă el.

— Nemaipomenit! Cum de am uitat? Unde ne-a fost capul? se miră Cătălin cu prefăcută nedumerire.

După cum se înțeleseseră, la ora fixată se întîlniră în grădină. Erau în formă. Parcă toată ziua s-au zbenguit. Pînă acum nimeni nu aflase nimic despre escapada lor. Secretul trebuia păstrat în continuare, pînă ce vor lămuri niște lucruri. De aceea se și aflau acum, aici. Să lămurească anumite aspecte ale expediției, cel puțin să le discute, să-și spună fiecare părerea, chiar dacă n-or să ajungă la o concluzie unanim acceptată.

— Ei, ce ziceți de lumina aceea intermitentă? începu direct, fără ocolișuri, Răzvan. Mai întîi aș vrea să știu, voi unde ați văzut-o? În tavan sau în peretele lateral?

— Mie mi s-a părut că vine de jos de tot, poate chiar din vatra galeriei, spuse Cătălin.

— Ba, mie mi s-a arătat în peretele din stînga, ceva mai jos de boltă, aprecie Mihaela.

— Tu, Bogdane, ce zici?

— Drept să spun, habar n-am de unde venea clipirea aceea de lumină. Poate nici n-am văzut-o cu adevărat. Dar, dacă a fost, atunci cu siguranță venea din fundul galeriei. Dar de ce vrei să știi aceste amănunte? Are vreo importanță? Eu cred că ceea ce ne interesează este adevărata sursă a luminii, natura ei. Pentru că eu n-aș putea garanta că am văzut într-adevăr o lumină. Era ceva ca o lucire în întunericul din adîncuri.

Răzvan nu era mulțumit de mersul discuției. Nu se putea ajunge la nici un rezultat. Șocul pe care îl resimțiseră cei patru la apariția ciudatei și inexplicabilei tulburări a întunericului le-a șters din memorie amănuntele și nimic nu mai putea fi reconstituit.

Cătălin, cel puțin, știa că, în clipa aceea, avea în mînă o lampă cu carbid pe care o adunase de pe jos și cu care ar fi trebuit, în mod normal, să rămînă în mînă, dar s-a trezit pur și simplu fără ea. Nu știe cînd și unde a pierdut-o. De fapt, nici n-ar vrea să susțină cu toată convingerea că li s-a arătat ceva neobișnuit în întuneric, acolo, sub pămînt. Își amintea foarte exact doar de zgomotul produs de pașii calului cu care Vîlva băii-și căra aurul de-a lungul galeriei și, care, în cele dien urmă, s-a văzut că nu era altceva decît niște mari stropi de apă ce cădeau într-un puț adînc.

— Aș vrea să vă mai întreb ceva. Cam cît era ceasul, după părerea voastră? revine Răzvan.

— Asta-i bună! Ce mai contează?, spuse Cătălin care nu înțelegea sensul întrebării.

— Contează, insistă Răzvan, cu un aer de severitate în glas. Spune, dacă ai vreo idee. Dacă nu, taci din gură.

— Dacă stau să mă gîndesc bine, zice Mihaela, totul s-a întîmplat în jurul orei douăsprezece treizeci.

— Tu, Bogdane, ai vreo idee? vrea căpitanul echipajului să știe.

— Cred că Mihaela se apropie de adevăr. Oricum, era trecut de amiază, pentru că noi am ajuns afară la ora treisprezece și zece. Asta pot să vă spun sigur, fiindcă m-am uitat la ceas, cînd urcam pe scara de frînghii. Așa, întîmplător. Iar prin galerie cred că am bîjbîit mai bine de jumătate de ceas. Greșesc?

— Tot ca voi gîndesc și eu. Nu putea fi nici mai mult, nici mai puțin. Firește, cu abatere de cîteva minute.

— Ce importanță au toate astea, Răzvane? Spune, ce te frămîntă? vru să știe Mihaela.

— Nu mă frămîntă nimic. Vreau numai să știu cum să ne pregătim mai bine pentru a doua coborîre în subteran.

— Vorbești copilării! N-o să-mi spui mie că te gîndești să luăm de la început aventura în mina din Preluci?

— Uite că ai ghicit. Ești o fată isteață. Așa că eu zic să nu mai batem cîmpii și să ne pregătim cum trebuie. Dacă nu mă înșel sîntem pe urmele unui fenomen necunoscut încă. E bine să-l lămurim.
merg și mîine.

— Asta e, i se alătură Bogdan. Dacă zice Răzvan,

— Mi-ai citit gîndul, Bogdane, se bucură Răzvan. Mîine e cea mai potrivită zi pentru a ne întoarce acolo, jos. Cine e de acord? întreabă el grav.

Au ridicat toți patru mîna. Hotărîrea era luată. Pentru echipajul Temerarilor, o hotărîre luată de comun acord devenea o obligație. Se înțelege, dacă vreunul se răzgîndea și nu mai voia să participe la vreo acțiune asupra cărora conveniseră cu toții, nu era o catastrofă. Numai că acela nu mai avea curajul să-i privească în ochi pe ceilalți. Firește, dacă nu cumva retragerea era bine întemeiată, cum a fost atunci cînd Andrei, cu o zi înainte de plecarea cu pluta pe Mureș, s-a îmbolnăvit de pojar. Sau, cînd tot așa, trebuiau să urce pe dealul Gorunilor, pentru a experimenta instalația eoliană pe care o construiseră; în ultima clipă, Ionuț i-a anunțat că nu mai poate veni, pentru că tatăl lui îl ia la tîrg, la Băița. Acum însă nu se întrevedea nici o surpriză. Toți patru erau disponibili pentru repetarea experienței.

— Tu, Cătălin, te duci la moș Toma că e neam cu voi, și îl rogi cum știi tu mai frumos, să ne împrumute lampa lui cu carbid. Găsești o explicație, dacă o să te întrebe la ce ne trebuie. Cu siguranță că o să te întrebe. Pînă mîine dimineață o să-ți vină ție vreo idee. Bogdan și cu mine mergem la cooperativă, să cumpărăm cîteva baterii noi, ca să nu mai rămînem în pană de lumină. Tu, Mihaela, te apuci și completezi jurnalul

expediției. Vezi să nu-ți scape nici un amănunt. Mîine, la aceeași oră, ne întîlnim în același loc.

Cu aceste precizări, discuția din grădină s-a terminat. S-au despărțit, plecînd fiecare spre casă. De data aceasta trebuiau să se pregătească mult mai serios pentru noua scufundare în adîncul pămîntului. Aveau cîteva avantaje. Cunoșteau traseul, știau la ce surprize se pot aștepta, erau și mai conștienți de primejdiile pe care le vor înfrunta.

Cu toate acestea, a doua expediție se anunța mult mai dificilă. Tocmai pentru că avea un obiectiv foarte clar : să-și explice un fenomen, să-l înțeleagă. Cu atît mai mult cu cît, după toate probabilitățile, era vorba de un fenomen cu totul și cu totul nou, nemaivăzut de altcineva, pentru că nimeni nu le-a mai vorbit despre el.

Apariția luminii din adîncul galeriei părăsite îi atrăgea ca un magnet. Asta nu înseamnă că frica și teama de Vîlva băii îi părăsise. Dimpotrivă. Incertitudinile se înmulțiseră după prima expediție.

Au fost punctuali ca de fiecare dată. Au venit pe aceleași drumuri ocolite, pentru ca la ora zece fix să fie la locul știut. Un prim incident :

— Ai adus lampa ?

— Am adus-o !

— Și ce vrei să faci cu ea ?

— Păi, nu mi-ai spus...

— Lasă ce ți-am spus eu. Zi, ce vrei să facem cu lampa asta ?

— Să luminăm drumul în subteran.

— Ai carbid ?

— Nu știu. Era vorba numai de lampă.

— Măi, copil născut pe pat de cetini. Te-ai întrebat tu cu ce combustibil funcționează lampa asta ?

— Știam că funcționează cu carbid.

— Avem carbid ?

— Habar n-am!

— E în ordine. Păstrează lampa pentru muzeul etnografic al școlii. Ai cerut lui Moș Toma lampa, dar n-ai cerut și carbid. Bine ai făcut că n-ai cerut. Tot nu avea. De unde să aibă? El a lucrat la mină acum patruzeci de ani și mai bine.

— Și de unde era să iau eu carbid?

— Ei, asta-i. Am uitat cu toții de acest amănunt. Fii liniștit. N-ai nici o vină. Trebuia să-ți fi spus eu, că nu avem de unde lua carbid. Dar am uitat. Așa că o să ne descurcăm tot cu lanternele.

— Cred că am putea proteja lanternele împotriva umezelii din subteran, introducîndu-le în pungi transparente de plastic, propuse Mihaela.

— Genială idee, o aprobă șeful expediției. De ce n-ai spus-o mai demult?

— Acuma mi-a venit!

— N-am ce zice. Ți-a venit chiar la timpul potrivit. Avem pungi?

Tăcere. Nu aveau pungi; contau totuși pe faptul că bateriile erau noi. Cele cu care intraseră prima dată fuseseră uzate pe jumătate; umezeala le stinsese prea repede.

Era ora zece și treizeci. A început coborîrea. S-a procedat exact ca și cu o zi înainte. Liliecii și bufnițele nu i-au mai speriat pe copii. Nici „calul". Totul a decurs normal. În timpul prevăzut, grupul a ajuns la cotitura din galerie unde fusese observat fenomenul luminos. Era trecut de amiază. Nu se zărea nimic.

— Stingeți lanternele, spuse Răzvan.

Întunericul era atît de dens încît li se părea că le atinge obrajii. Inimile băteau repede, repede. Se făcuse dintr-o dată mai frig.

— Pe ce te bazezi tu de ești atît de sigur că o să apară din nou lumina aceea? îl întreabă Bogdan, mai mult pentru a-și alunga teama.

— Nu sînt sigur. Bănuiesc numai.

Minutele treceau greu. Şi nu se petrecea nimic. Întunericul rămînea de nepătruns. Se auzea ţăcănitul ceasurilor de la mînă. Undeva departe, paşii măsuraţi ai „calului". Timpul se oprise parcă în loc. Pe ramificaţia din dreapta a galeriei ploua.

— Mi-e frică, Răzvane. Hai să plecăm!

— Taci şi aşteaptă!

Lanternele erau stinse. Privirile disting în întuneric arătări bizare. Capricii ale imaginaţiei. Pentru ce au venit aici? Muntele stă pe creştetul lor. Îi apasă. Respiră greu.

La cîţiva paşi mai departe, în faţa lor, peretele galeriei se înroşeşte ca un ochi de jivină. Capătă contur. O pată diformă gălbui-roşcată. Apoi, ca şi prima oară, dispare imediat şi reapare.

— Haideţi! E aici.

— Taci! De cine vorbeşti?

— Haideţi! Ne face semn să mergem.

Se desprinde de grup. Aproape aleargă. Ajunge. În perete e o spărtură. Cît un ochi de fereastră. Dincolo e ceva. Priveşte. O încăpere mare. Mare şi înaltă. Pe boltă, puzderie de stele strălucitoare. În mijlocul sălii, o masă. În jurul ei, uriaşi diformi. Linişte. Răzvan îşi aude inima bătînd ca un pumn într-o poartă de lemn.

— Veniţi, îi cheamă Răzvan.

Nu-l aud. Cuvîntul nu se formează. Stelele de pe bolta sălii pălesc. Tot mai mult. Întunericul le înghite una cîte una. Orice urmă de lumină a dispărut. Se arată din nou. Şi din nou dispare. Răzvan aşteaptă. Minutele se scurg. Dar lumina nu mai revine. Îşi aprinde lanterna. Ceilalţi fac la fel. Razele lanternelor tremură pe stîncile galeriei. Se întoarce la ceilalţi.

— Ce ai văzut? îl întreabă Cătălin.

Nu poate, sau nu vrea să răspundă. Le face semn să-l urmeze. Noroi cleios. Băltoace. Plescăituri. Traver-

se putrede de lemn. Fug cu întunericul în spate. Fug, li se pare, de-o veșnicie. În sfîrșit, iată ieșirea. Ajung la scara de frînghii. O urcă repede. Soarele îi orbește. Întunericul a rămas acolo, jos, departe.

Acum nu mai aveau de ce să tacă. Au început să povestească, să spună tot ce văzuseră. Numai că ceea ce văzuseră ei n-a mai văzut nimeni. Oamenii din sat i-a ascultat dar au dat din cap a compătimire. Povestea lor nu era de crezut.

Nu după mult timp, în sat a venit un geolog. A întrebat de cei patru copii. Îl așteptau. Ei scriseseră o scrisoare Institutului geologic în care povestiseră totul, cu lux de amănunte. Specialiștii îi luaseră în seamă. Bănuiau ceva?

— Ce credeți că e acolo, în mină? l-au întrebat copiii.

— Nu știu. Trebuie să văd cu ochii mei. Mîine cobor pe urmele voastre. La întoarcere o să vă spun ce ați descoperit.

Geologul și-a mai alăturat un fost miner din Petreni și au coborît împreună. Cercetarea a durat mult. Au ieșit frînți de oboseală.

— Du-te dumneata înainte, i-a spus geologul, cînd au ajuns afară, celui care îl însoțise în mină. Eu mai am puțină treabă. Așteaptă-mă jos, în vale. Cînd ajungi, strigă-mă.

Bătrînul miner a coborît coasta Prelucilor și cînd a ajuns în vale l-a strigat. După aceea s-a așezat pe un bolovan, să se odihnească și să-l aștepte pe ortacul lui.

Dar acesta întîrzia. Apoi, deodată, un tunet puternic l-a făcut pe bătrîn să sară în picioare. În fața Prelucilor s-a ridicat un nor gros de praf și fum. Peste pădure s-a abătut o ploaie de pietre. Puțin mai tîrziu a venit și geologul.

— De ce ați făcut asta? îl cercetă bătrînul.

— Pentru ca zăcămîntul aurifer descoperit de copii

să fie în siguranță. Pînă o să înceapă exploatarea lui.

Cînd să se ridice și să plece apar și Temerarii. Geologul îi felicită încă o dată.

— Ați făcut o mare descoperire. Dacă n-ați fi pătruns voi în mina părăsită, anomalia auriferă ar fi zăcut cine știe cît timp acolo.

— Nu prea înțelegem, spune Răzvan. Ce am descoperit? Noi am văzut o sală mare, în mijlocul ei o masă, iar în jurul mesei stăteau uriași. Pe tavanul sălii erau o mulțime de stele palide.

— Sala, cum îi spuneți voi, este o hrubă, într-adevăr foarte mare, ce s-a format în urma unor prăbușiri de galerii suprapuse vechi, de cine știe cînd. Hruba are o comunicare printr-un horn îngust, cu suprafața. La ora la care ați văzut voi fenomenul, o rază de soare pătrundea prin horn, trecînd mai întîi printre crengile unui copac probabil — numai așa se explică intermitența luminii — făcînd să strălucească pepitele de aur de pe bolta hrubei. Mîine o să căutăm gura hornului, s-o închidem.

Se înnopta, dar pionierilor li se părea că se face ziuă.

GRÎUL DACIC

Într-o zi de la mijlocul lunii iulie, pe adresa Temerarilor a sosit o scrisoare. O așteptau cu mare interes. Îi scriseseră cu puțin timp în urmă unui profesor arheolog, despre care aflaseră din ziare că face săpături la cetățile dacice din Munții Orăștiei, rugîndu-l să le comunice dacă ar putea să-i primească pentru cîteva zile pe șantierul arheologic, pentru a-l ajuta la săpături și a le arăta cetățile. Și, iată că acum, cu mare promptitudine, profesorul le răspundea :

— Da, e chiar de la tovarășul profesor, spuse Săndel, descifrînd numele expeditorului de pe dosul plicului alb. Nici nu ne așteptam să ne răspundă atît de repede.

— Nu te bucura prea devreme. Întîi să vedem ce ne răspunde, îl povățui Mihaela. S-ar putea să...

— Lasă, nu umbla cu presupuneri. Haideți mai bine să desfacem plicul, e de părere Moțișor.

— Cum să-l desfacem ? Sîntem doar noi trei. Corespondența echipajului se deschide și se citește numai în prezența căpitanului, sau a cel puțin cinci expediționari, spuse Săndel.

— N-am auzit pînă acum de regula aceasta. Dar dacă zici tu...

— Atunci ce mai stăm ? îi zorește Mihaela. Să mergem la Vasile.

Toți trei aleargă într-un suflet cu scrisoarea în mînă spre centrul satului, unde locuiește căpitanul echipajului, ales pentru această expediție. Ciinii, adormiți la

umbră, îi aud și-i latră leneș de cîteva ori, după care se lasă păgubași, văzîndu-și mai departe de somnul lor.

— Vasile, măi Vasile, îl strigă ei de la poartă.

Iese într-un tîrziu din casă bunica lui Vasile.

— Nu-i acasă. E la uscat de fîn pe dealul Roșu, le spune ea. Da' ce aveți cu el?

Nu mai apucă să-i răspundă; pornesc ca din praștie spre dealul Roșu. Trec puntea peste rîul satului, urcă prin livezile cu pruni de peste vale, taie coasta mare de-a dreptul prin lanurile de porumb și într-un sfert de ceas sînt la șura cea veche a părinților lui Vasile unde își țin iarna oile. Căpitanul îi văzuse de departe și bănuia că vin cu o veste. Lasă din mînă grebla, cu care

strîngea fînul și le ieși în întîmpinare. Ei ridicară scrisoarea făcîndu-i semn cu ea.

— Am primit răspuns din cetățile dacice, se grăbi să-l informeze Moțișor. Acum un ceas l-a dat badea Simion, poștașul lui Săndel.

— Și care-i răspunsul? întreabă Vasile cu interes.

— Nu știm. De aceea venim la tine. Să deschidem plicul împreună, spuse Mihaela.

Vasile este elev în clasa a opta. Arată însă a fi cel puțin într-a unsprezecea. Mai înalt decît colegii lui, musculos, tuns scurt și foarte bronzat, are o frumoasă alură de sportiv. A învățat să cosească, să țină de coarnele plugului, să ridice clăile cu fîn și să încarce carul. Oamenii din sat îl laudă mult pentru hărnicia lui și îi prezic a fi un foarte bun gospodar. La concursul pentru tinerii îngrijitori de animale, el a ocupat locul întîi.

Ceea ce se știe mai puțin în sat e faptul că Vasile are o veche și mare pasiune pentru istorie. Cînd îi cade în mînă o carte, o revistă, un articol care tratează un subiect de istorie, se cufundă cu atîta plăcere în lectura lui, încît uită de tot ce-i în jur.

Are de gînd să scrie cîndva o monografie a satului Petreni, despre care crede că datează din vremea dacilor. Ideea îi încolțise în minte atunci cînd s-a descoperit în vechiul cimitir al satului o piatră funerară din secolele III—V e.n. Dar își dă seama că trebuie să mai învețe mult, pentru a putea înțelege și interpreta mărturiile despre trecutul și viața satului cum sînt: toponimele, numele oamenilor, obiceiurile, legendele, folclorul și chiar registrele vechi de cîteva sute de ani, pe care le-a văzut în arhiva primăriei. Echipajul Temerarilor l-a ales pe el căpitan pentru expediția științifică în Munții Orăștiei. Era cel mai recomandat.

— Ați avut voi răbdarea să nu deschideți plicul pînă acum? se miră sincer Vasile.

— Așa ne cunoști tu pe noi? își dădu Săndel importanță. Dacă nu te găseam, îl puteam păstra mult și bine neatins.

— Bine. Deschide-l, îi spune căpitanul.

Cei trei se reped asupra plicului. Scot scrisoarea și Mihaela citește cu glas tare: **„Dragi pionieri din echipajul Temerarii. Vă aștept cu drag în prima duminică din august"**. Semna profesorul.

O mare fericire a înflorit pe chipurile lor arse de soare. De acum, pot porni la drum. Nimic nu-i mai reține. Încă un vis se va împlini curînd. Au așteptat de mult momentul și s-au pregătit pentru el cu toată sîrguința. Citiseră tot ce le-a recomandat profesorul de istorie în legătură cu fosta capitală a statului dac, Sarmizegetusa, cu războaiele daco-romane, cu viața de azi a țăranilor din acești munți. Cartea de căpătîi pentru această expediție a fost „Dacii" de Hadrian Daicoviciu. Aproape au învățat-o pe de rost.

— Teoretic, se poate spune că sîntem bine pregătiți, ziceau nu fără temei pionierii. Să vedem cum ne-om descurca în confruntarea cu... practica. E ceva drum pînă acolo.

Cu cît se apropia momentul plecării, cu atît mai nerăbdători erau. Le dispăruse somnul. Încercau să anticipeze, prin imaginație traseul, pînă în cele mai mici amănunte: priveliști, ruine, drumuri, păduri, ape, sate, orașe, oameni. Mihaela, responsabila cu jurnalul expediției, nota în preajma plecării, între altele:

„Inimile noastre sînt pline de chipurile strămoșilor, pînă și sunetele din corn și din tulnice care anunțau primejdia cea mare a cotropirii romane răzbat peste timp și spații către adîncurile sufletului nostru. Și ne înfioară. Sîntem copiii victoriei de la Sarmizegetusa. Cetățile s-au prăbușit în bătălia pe viață și pe moarte. Au rămas ruinele. Abia ele sînt de neînvins. De două mii de ani le apărăm cu dragostea și statornicia noastră și

nici o piatră nu s-a clintit de la locul ei. Puhoaiele au trecut, dar pietrele au rămas. Pentru că ele sînt una cu stîncile Carpaților. Cît vor fi Carpații, vor fi și stîncile lor, iar noi vom rămîne de veghe...

Sub veghea noastră, a copiilor victoriei de la Sarmizegetusa înfloresc cireșii, în fiecare primăvară, și pruncii cresc liberi ca puii de vultur. N-am moștenit palate și castele. Doar niște ruine. Pietrele lor mergem să le vedem în Munții Orăștiei. Prin ele ne înrudim cu începutul și cu eternitatea noastră. Cine și-ar fi putut dori o mai mare bogăție ? Nu este aur în acești munți. Doar niște pietre care scapără scîntei. Viața și sufletul lor. Mergem la întîlnirea cu un vis frumos...“

Ca să se pună de acord asupra unui program amănunțit și care să împace pe toată lumea, pionierii au discutat o după amiază întreagă. Fiecare avea altă părere despre cum trebuie să se organizeze plecarea, cum să se îmbrace, cu ce să se echipeze, pe ce traseu să se pornească, unde să poposească și cîte și mai cîte. Cîțiva, în frunte cu Moțișor, susțineau sus și tare că de-aia au bătut dealurile și și-au zgîrîiat picioarele prin mărăcini pentru strîngerea zmeurei, murelor, porumbelor și a celorlalte fructe de pădure, ca să aibă bani cu care să-și plătească autobuzul și trenul pînă la destinație.

— Eu și așa sînt subponderal, iar dacă o să fiu pus în greaua situație de a merge pe jos o cale atît de lungă, argumenta el, cu siguranță o să mai pierd cîteva kilograme pe drum. Atît mi-ar mai lipsi. La toamnă, cînd încep școala, bunică-mea o să dea din nou fuga la medic și n-o să se lase pînă nu-mi va obține și pentru noul an scutire medicală de la sport.

— Nu-ți face atîtea probleme, Moțișor, îl liniști Dragoș, că eu o să fiu tot timpul lîngă tine. Cînd obosești, îmi spui și eu te iau în spinare. Poți conta pe mine.

— Ceea ce îmi spui tu, zice Moţişor, îmi mai dă un strop de curaj. Numai că am să te rog să vii să-i spui chestia asta bunicăi. Ea are încredere în tine.

Dragoş nu şi-a dat seama de cursa pe care i-o întindea Moţişor şi l-a urmat acasă la bunică-sa. A asigurat-o şi pe ea că la nevoie îl va cără pe Moţişor în spinare. Femeia s-a arătat bucuroasă şi i-a zis:

— O, ce copil bun eşti. Stai oleacă să-ţi dau ceva.

A dispărut în casă şi a revenit imediat cu o jordie în mînă, gata să-l altoiască.

— Zici că vrei să-l cari tu pe Moţişor în spinare? Stai să îţi car eu cîteva la fund, să-ţi treacă pofta de a mai rîde de nepotul meu. Da' ce crezi tu, că el are nevoie să-l ajute un slăbănog ca tine, care abia dacă o să-şi poată duce traista cu mîncare?

Dragoş n-a văzut pe unde să se facă mai repede nevăzut. N-a mai apucat nici să-şi ceară iertare.

Ca să nu rămînă mai prejos, Săndel a venit cu altă trăznaie. Zicea să-l plătească pe moş Toader ca să-i ducă cu căruţa, peste deal, pe scurtătură, pînă la halta Geoagiului şi de acolo să ia „mocăniţa".

— Altfel nu văd cum s-or descurca fetele cu atîtea bagaje, a încercat el să-şi susţină propunerea.

Cum era de aşteptat, Vetuţa, Aneta, Ioana, Mihaela, nici nu l-au lăsat să-şi termine vorba că i-au şi dat răspunsul, după merit:

— Mai mult ca sigur că dacă te-ai gîndit la căruţă nu soarta noastră te îngrijorează, ci a ta în primul rînd. Sau crezi că am uitat, i-au amintit fetele, cum curgeau apele pe tine cînd am urcat pe Setraş?

Nici plecarea cu bicicletele nu a avut suficienţi susţinători, pentru ca să fie acceptată ca o posibilă variantă. Cel care a lămurit lucrurile a fost Andrei:

— Pe jos, drumul e mai lung dar mai frumos. Eu zic să alegem frumosul.

Pionierii l-au aplaudat și nimeni n-a mai adus vreo contrapropunere. Înseamnă că împărțeau întrutotul părerea colegului lor, mai ales că Sorina adusese un prețios amendament:

— O să facem atîtea popasuri de cîte vor avea nevoie băieții pentru a-și trage răsuflarea.

Gluma ei a căzut ca un duș rece pentru cei care se recunoșteau ca fiind mai comozi din fire. Florinel încearcă ceva, prea puțin inspirat:

— Dacă Sorina se crede atît de grozavă, eu propun să ne împărțim în două grupuri. Unul de băieți și altul de fete. Merge fiecare pe traseul pe care ni-l alegem. Să rămînă de rușine cel care ajunge ultimul.

Nu era cine știe ce, dar pentru moment băieții se simțeau răzbunați și se cuvenea să-i fie recunoscători lui Florinel. Să-i zică măcar mulțumesc. Numai că nu era timp pentru amabilități. Mai rămăsese încă o problemă spinoasă de lămurit: ce traseu vor alege spre ținta finală — cetățile dacice din Munții Orăștiei? După unii era firesc să aleagă traseul cel mai scurt. După alții, era de preferat un drum mai lung, dar mai interesant prin ceea ce le putea oferi vederii. Dar tocmai aici s-au împotmolit. Cineva pusese o întrebare cît roata carului de mare:

— La urma urmei, care e cel mai interesant traseu din punct de vedere turistic și istoric?

Încercînd să răspundă la această întrebare, Temerarii, în loc să se apropie de o soluție, mai mult se îndepărtau de ea. Pentru că fiecare se întrecea în a susține, invocînd propriile sale cunoștințe și informații, unul sau altul dintre traseele știute, fără să obțină acordul unanim.

— O să-l întreb eu pe tata, se oferi Vetuța. El cunoaște bine toate drumurile și potecile din munți. Poate ne scoate din impas.

— Și ce, crezi că tata nu le cunoaște, intervenl Săndel. E vînător și pescar. Cît umblă el... Sînt sigur că o să ne dea un sfat foarte bun.

— Atunci să vedem ce zic și părinții noștri, conchise Vasile, căpitanul. După aceea luăm o hotărîre.

Țăranii din Petreni bătuseră, într-adevăr, cu pasul, minîndu-și turmele, ori mergînd la tîrgurile îndepărtate, toate coclaurile Apusenilor și cunoșteau mai bine ca oricine drumurile către vestitele cetăți.

— Cu siguranță că, în timpul războiului daco-roman, la chemarea buciumelor și tulnicelor de pe zidurile cetăților de la Costești și Blidaru, spunea moș Nicolae, bunicul Vetuței, la chemarea focurilor aprinse pe crestele munților, și din satul nostru au alergat luptători viteji în apărarea Sarmizegetusei. Pentru că vatra satului a fost locuită și în vremea aceea. Doar chiar voi ați strîns mărturii de netăgăduit : unelte agricole, obiecte casnice, vase de ceramică și monezi din vremea dacilor și a romanilor, găsite în hotarul Petrenilor. De ce n-ați urma drumul lor ? Nu-i greu de ghicit.

Și moș Nicolae le-a spus care crede el că ar fi drumul pe care au alergat luptătorii daci pentru a i se alătura regelui Decebal. Dar nici cei mari, părinții și bunicii, nu împărtășeau o părere comună. Iar comandantul instructor, care urma să-i însoțească pe copii, le spusese de la început că îi va lăsa să-și organizeze singuri întreaga acțiune, în toate detaliile ei.

— Ați putea s-o luați în direcția miază-zi, trecînd Setrașul spre Hondol-Săcărîm-Certej, i-a sfătuit tatăl lui Andrei. Acolo ați putea vizita exploatarea auriferă, cunoscută încă de pe vremea romanilor. Ei au săpat primele galerii.

— Bine, tată, l-a întrebat Andrei, dar dacii nu cunoșteau acest zăcămînt ?

— Probabil că îl cunoșteau. Știți și voi că ei erau mari meșteri în prelucrarea fierului, aurului, argintului

și bronzului. Îi întreceau pe romani în acest meșteșug. Numai că, din cîte se pare, dacii nu-și băteau capul cu săparea galeriilor. Strîngeau aurul de pe văile munților, chiar și de pe valea satului nostru, unde îl găseau în stare nativă, printre pietrele și nisipul aduse de ape de pe versanții împînziți de filoane. Abia cînd s-a terminat metalul prețios, aflat la suprafață, a început căutarea lui în subteran. Cum ziceam, după părerea unora se crede că romanii au fost cei dintîi care au pătruns, aici la noi, în măruntaiele munților prin galerii.

— Bine, și de la Săcărîmb, încotro mergem?

Treceți peste dealuri spre satul Banpotoc; acolo trebuie să vedeți neapărat cariera de marmură și travertin. Romanii au fost și de data aceasta cei dintîi care au pus-o în valoare, la construcția palatelor lor din noua capitală Sarmizegetusa, Ulpia Traiana, pe care au construit-o după cucerirea Daciei. Dar a mai rămas și pentru noi. De acolo ajungeți la Rapoldu Mare, treceți Mureșul la Simeria, țineți firul rîului Strei, pentru ca să ajungeți în satul Băcia. Acolo vizitați casa memorială a doctorului Petru Groza, după care mergeți înainte pînă la Călan. În acest oraș vă așteaptă o surpriză interesantă: o să vedeți una dintre primele băi termale de pe teritoriul țării noastre. Acolo se află și combinatul siderurgic „Victoria". De la Călan plecați mai departe pînă în satul Boșorod, unde o să dormiți peste noapte. Dimineața continuați drumul, ținînd fără abatere rîul satului spre izvoare. O să aveți mult de mers, dar o să fiți răsplătiți prin frumusețea de neuitat a peisajului. Dacă o să vă iasă în cale vreun zimbru să nu vă speriați. S-o fi îndepărtat puțin de poienile rezervației din apropierea Hațegului. Imaginați-vă că sînteți cu două mii de ani în urmă, pe vremea strămoșilor, a căror urme le căutați. Ei bine, pe vremea aceea, pădurile Daciei erau pline de zimbri...

Aneta, topografa grupului, nota și trasa pe hartă drumul indicat.

— Spre seară, dacă vă țineți bine, spune mai departe tatăl lui Andrei, sînteți la Peștera Cioclovina. Înnoptați la școală, iar dimineața vizitați peștera. De acolo vă îndreptați fără zăbavă spre Grădiștea de Munte. Piscurile și trecătorile pe care o să le străbateți sînt de o frumusețe unică. Bine ar fi dacă ați urca și pe Vîrful Brusturelu. Nu are decît 1270 de metri. O nimica toată pentru niște alpiniști temerari ca voi. Eu cred că pe acest vîrf de munte au aprins străjeri daci focul cel mare care trebuia să vestească apropierea cotropitorilor și chemarea la luptă. De acolo coborîți la cetățile Costești, Grădiștea, Blidaru.

Mai erau și alte sugestii. Învățătorul pensionar Stănică îi sfătuia să o ia peste Vîrful Mare în direcția Zlatnei. Să coboare apoi la Ceru Băcăinți și trecînd Mureșul să intre în Șibot. De acolo, urcînd pe rîul Cugir, vor ajunge pe vîrful Muncelu, înalt de 1 372 metri. Dacă o să le mai rămînă suficientă vlagă ar putea escalada și vîrful Șurianu, de 2 059 metri, cu siguranță alt post principal de observare al străjerilor daci. Întorcîndu-se în continuare cu fața spre răsărit, pionierii ar atinge după cîteva ore bune de mers vîrful Bătrînei, pentru a se lăsa după aceea în jos spre Grădiștea de Munte.

— Mama spune că totuși cel mai plăcut drum este acesta : să coborîm pe valea Petrenilor, trecînd prin Almașu Mic, Balșa, Ardeu, apoi pe valea Bozeșului, pînă la Geoagiu. Acolo am putea face un popas la renumitele și străvechile terme, intervine Mihaela. Ne-ar prinde bine o baie în bazinul mare, săpat de romani, cu aproape două mii de ani în urmă. Am putea da o fugă, cu ocazia asta și pînă la Germisara romană, azi satul Cigmău, cale de șase-șapte kilometri, unde s-a născut Ion Budai Deleanu. Trecînd Mureșul, vom fi în cîteva ceasuri la

Orăștie. De aici, pe firul rîului Orăștie, ajungem la Beriu, după aceea, la Orăștioara de Sus, și de acolo, la Costești.

S-au hotărît pentru drumul cel mai scurt la ducere și cel mai lung și mai bogat în locuri turistice — Grădiștea, peștera Cioclovina, Boșorod, Călan, Băcia, Simeria, Rapoltu Mare, Banpotoc, Săcărîmb — la întoarcere, fiindcă pe întîi august trebuiau să fie cu orice preț, la Costești. Era data la care profesorul cu care corespondaseră deschidea noul șantier arheologic pe care doreau să lucreze Temerarii. Or, mai aveau o săptămînă pînă atunci și nu toate pregătirile erau terminate. Drumul înapoi putea dura oricît. Nimeni și nimic nu-i mai zorea.

Ziua plecării a sosit. Sorina își notă momentul în jurnalul propriu : **Dormeam profund cînd cineva m-a trezit strigîndu-mă din uliță. Cine să fie la ora aceasta, m-am întrebat fără să observ că zorii băteau cu petale de lumină în fereastra mea. Am sărit din pat. Am dat perdeaua la o parte și l-am văzut pe Ionuț. Ceasul de pe masă arăta ora șase fix. Toate lucrurile îmi erau pregătite de cu seară și aranjate în verandă. Trebuia doar să mă îmbrac și să mănînc. Ouăle la pahar și cana cu lapte mă așteptau pe masa din bucătărie. La șase și jumătate eram în curtea școlii, locul nostru de întîlnire. Mai lipsea Florinel. L-am mai așteptat cîteva minute. Dar el întîrzia. Tovarășul comandant-instructor a zis că oricum trecem pe lîngă casa lui. O să vedem ce-i cu el. Poate nu s-a trezit la timp. Dar cînd am ajuns la el, am văzut că altul era motivul. Bunica începuse să-i împletească niște șosete de lînă și încă nu erau gata. Iar fără ele nu-l lăsa să plece.**

— Abia acum trei zile mi-ai spus unde pleci ! îl mustra ea.

— Bine, bunico, dar acum e vară. Cine mai poartă șosete de lînă ?, se mira Florinel.

— Tu o să porți. A început să mă doară șalele. Înseamnă că se strică vremea. La munte o să ningă. Atunci să vezi ce bine ți-or prinde. Să-ți iei și căciula. Altfel nu pleci de-acasă.

Florinel n-avea încotro. Protestele lui erau zadarnice. Bunică-sa avea argumentele ei.

— O căciulă și o pereche de șosete nu-ți îngreunează nu știu cît bagajul. Și-apoi, ești destul de voinic ca să-ți poți duce sacul.

Povestea cu șosetele i-a întîrziat aproape o jumătate de oră. Au recuperat-o grăbind pasul. La șapte și jumătate trebuiau să fie la Stînca Albă de la Almașu Mic de Munte, iar la opt și jumătate la Cheile Măzii.

Era o dimineață frumoasă de sfîrșit de iulie. Mirosul de fîn proaspăt umplea valea. Cirezile de vite ieșeau pe dealuri la păscut. Ciinii de la stînă s-au repezit la ei, însoțindu-i cu lătratul lor, fără prea multă tragere de inimă, pînă ce pionierii au trecut de izvorul din Lunca arinilor.

— Drum bun și aveți grijă cum umblați pe munte, îi sfătuiau oamenii pe care îi întîlneau pe drum.

Pe la prînz, erau la Geoagiu Băi. Și-au întins corturile și au alergat în apă. Numai că ei veneau de la munte și nu știau să înoate. Nu au în Petreni ape atît de adînci ca să poată învăța înotul. Au fost nevoiți să facă baie în bazinul pentru cei mici. Apa era caldă și limpede. Nu ar fi ieșit pînă seara din ea, dacă comandantul-instructor nu le-ar fi atras atenția :

— E cam albă pielea pe voi. Dacă o să mai întîrziați mult în apă o să vă ardă soarele de n-o să dormiți la noapte. Haideți, îmbrăcarea !

Ce-i drept, alături de ceilalți copii care se bălăceau în bazin, și care păreau făcuți din ciocolată, Temerarii arătau ca niște bucăți de brînză. Apoi, comandantului-instructor i-a venit o idee.

— Nici n-am bănuit că voi nu știți să înotați. Credeam că măcar atît ați învățat și voi prin taberele prin care ați fost.

— Dar noi am fost mai mult în tabere montane, se scuză Vasile, căpitanul expediției.

— Foarte bine, o să întîrziem o zi aici. Vă învăț eu să înotați. Deseară, după ce apune soarele, facem primele lecții. Dacă puneți un pic de inimă, după două-trei ore de exerciții puteți plonja în bazinul mare.

Nu le venea să creadă. Instructorul știa însă ce spune. Lecțiile au continuat pînă tîrziu. Fetele au învățat mai repede să se mențină la suprafață. A doua zi dimineața, la ora cinci, Temerarii erau deja în bazin, împreună cu comandantul-instructor. Pe la prînz, fiecare dintre ei putea traversa bazinul mare. Învățaseră să înoate. Dar după pauza de masă, nu se mai puteau ridica. Au dormit pînă a doua zi dimineața, somn adînc, reconfortant. Cîștigaseră o primă victorie în expediția lor, o victorie pe care nici măcar n-o visaseră. Programul suferise o modificare, dar nu le mai păsa.

Bucuria succesului n-a ținut mult. În drum spre Orăștie, lui Dragoș i s-a făcut rău. Avea dureri în abdomen și frisoane. Aneta, „medicul" expediției, era sigură că totul se trage de la șederea prea multă în apă și s-ar fi putut să fi făcut o insolație. La așa ceva nimeni nu se aștepta. Aveau nevoie urgentă de un medic adevărat, or ei se aflau în lunca Mureșului, departe de oraș.

Au ieșit în șosea, ajutîndu-l pe colegul lor să se țină pe picioare. Îi era tot mai rău. Trebuia să oprească o mașină. Au încercat fără succes. Conducătorii auto refuzau să oprească. Comandantul-instructor a fost nevoit să se așeze în mijlocul drumului. Altă soluție nu găsea. A oprit un autoturism. I s-a spus omului de la volan că Dragoș e grav bolnav și trebuie dus numaidecît la spital.

Instructorul s-a urcat cu Dragoș în mașină. Celorlalți le-a spus să-l caute, cînd ajung, la spital. În mai puțin de jumătate de ceas Dragoș era în camera de gardă a spitalului din Orăștie. O tînără doctoriță l-a consultat și i-a pus imediat diagnosticul: apendicită acută.

— Acum o să mergi cu mine în sala de operație, a spus ea, și pînă numeri tu de la unu la o sută, totul e gata. Scapi de apendicită.

— Cum, trebuie să fiu operat?

— Da, și încă foarte repede. Altfel ești în pericol să faci peritonită. Bine că ați ajuns la timp. Cînd colegii tăi se întorc din munți, o să treacă pe aici să te ia acasă.

Comandantul-instructor a ieșit în fața spitalului în așteptarea pionierilor. Calculase că peste trei ore vor sosi. Doctorița îi spusese să fie liniștit. Cînd totul va fi gata în sala de operații, o să-l anunțe.

Timpul trecea și doctorița nu mai venea. Era neliniștit. Îi spusese că operația nu va dura, cu pregătire cu tot, mai mult de o oră, o oră și jumătate. Privea ceasul din cinci în cinci minute. Cele două ore pe care le acordase de la el medicilor, trecuseră de mult și nu primea nici o veste. A vrut să meargă să se intereseze. Dar nu mai era chip. Portarul se schimbase și cel care îl înlocuise nu voia să discute cu el. Mai era o soluție: să-i dea doctoriței un telefon. Dar nu știa cum o cheamă. A văzut o asistentă în halat alb. S-a apropiat de ea și i-a spus despre ce e vorba, rugînd-o să-l ajute, să afle neapărat ce-i cu Dragoș. Asistenta a alergat să se intereseze. S-a întors cît ai bate din palme. Zîmbea.

— Dragoș e bine, i-a spus ea. Operația a durat peste așteptări, din pricină că boala era veche. Dar acum totul e în ordine. Din păcate nu-l puteți vedea în următoarele cîteva ore. Este la reanimare.

Pionierii au sosit și ei cu întîrziere. Comandantul i-a pus la curent cu situația lui Dragoș. Acum trebuia să hotărască împreună cum să procedeze: să-și continue călătoria sau să amîne plecarea pînă îl vor putea vedea. Toți au hotărît că e mai bine să aștepte pînă a doua zi cînd îl pot vizita la spital. Doreau să-l întrebe pe medicul care îl operase dacă e nevoie sau nu să-i anunțe pe părinți.

Și-au întins corturile la ieșirea din oraș și s-au culcat cu amărăciunea în suflet. Nici măcar Moțișor nu-i mai putea abate, de la această amărăciune, cu glumele și fanteziile lui, așa cum făceau în fiecare seară, înainte de a se culca. S-au vîrît în sacii lor de dormit, încercînd să uite tristețea care le stricase ziua. Dar somnul nu venea. S-au trezit în zori. Febra musculară începuse să-și arate semnele. Nu se antrenaseră îndeajuns. Cursul de înot de la Geoagiu Băi îi solicitase mai mult decît fuseseră ei pregătiți să suporte. La aceasta s-a adăugat cu siguranță șocul psihic provocat de îmbolnăvirea lui Dragoș.

Și-au băut ceaiul pe terasa cofetăriei din centru, după care au pornit să viziteze orașul. Au văzut mai întîi statuile lui Decebal, Aurel Vlaicu, Doctor Petru Groza și a Paliei de la Orăștie. Aceasta din urmă este statuia primei cărți tipărite în limba română aici, în acest oraș, la 1583. S-au dus apoi să vadă liceul la care au învățat Aurel Vlaicu și Doctor Petru Groza. Cineva le-a arătat casa în care se afla tipografia, unde a fost tipărită cartea de debut a lui Liviu Rebreanu. La muzeu, au întîrziat mult în fața unor unelte străvechi de minerit și agricole, provenite chiar din Petreni și din localitățile vecine, a veșmintelor pe care le-au purtat cu zeci și sute de ani în urmă bunicii și străbunicii lor, încărcate de cusături complicate și măiestre.

Cînd au ieșit de la muzeu, se făcuse ora două. Au alergat la spital. Se deschideau porțile pentru vizita-

tori. O soră i-a condus în salonul lui Dragoș. El, nici una, nici două, vroia să se scoale și să plece cu colegii lui pentru că nu mai are nimic, nu-l doare nimic.

Ce-i drept, nu arăta rău, dar operația era încă proaspătă. Era necesar să stea liniștit. Pionierii și-au dat seama de aceasta și au scurtat șederea, asigurîndu-l că se vor întoarce peste o săptămînă ca să-l ia cu ei acasă. A înțeles și el că nu e bine să le strice programul. S-a rugat însă nu cumva să-i anunțe pe ai lui. S-ar speria degeaba. Acum nu mai are nimic, a scăpat cu bine. Așteaptă numai să se mai întremeze.

A doua zi, în zori, din nou la drum, dar cu un pionier mai puțin. Se țineau aproape de răcoarea rîului Orăștie, urcînd contra curentului, pe malul drept. Apa era limpede și, din cînd în cînd, săgetată de păstrăvi argintii. Moțișor își făcea aspre mustrări de conștiință că, după părerea lui, la toate s-a gîndit, mai puțin la niște ustensile de pescuit. Ar fi făcut treabă bună, credea el, pe acest rîu atît de liniștit.

— La ce ți-ar folosi undița? l-a întrebat Ioana, blonda cu ochi ca viorelele, cum o desmierdau băieții. În primul rînd, n-ai permis. În al doilea rînd s-ar cuveni să știi și tu că păstrăvii se prind foarte greu. Trebuie să fii foarte îndemînatec.

— De îndemînare nu mă plîng! Așteaptă pînă la primul popas și ai să vezi.

Primul popas l-au făcut după trei ore de mers întins, înainte de intrarea în satul Beriu. Ca să nu rămînă lăudăros, Moțișor se pregătea să intre în rîu. Comandantul-instructor nu i-a dat voie. Era transpirat, iar apa de munte, foarte rece. Seara însă, cînd și-au ales locul de înnoptat, chiar pe malul rîului, n-a mai avut încotro, l-a lăsat să-și facă pe voie. Moțișor a plonjat într-o băltoacă, urmat imediat de Ionuț, Săndel și Florinel. A început o bălăceală pe cinste. Fetele n-au stat nici ele pe gînduri. O baie răcoritoare, după căldura îndurată

în timpul zilei, era ceva mai mult decît reconfortant pentru toți.

De păstrăvi au uitat. Cineva i-a amintit lui Moțișor.

— Numărați pînă la o sută și vă scot zece păstrăvi, s-a oferit el.

A intrat din nou în rîu, a scotocit pe sub toți bolovanii dar peștii intraseră parcă în pămînt.

— Gata, îl am în mînă, a anunțat el, cu entuziasm.

A scos de sub bolovan o broască. S-a speriat și l-a apucat sughițul. Cînd să iasă din apă, a călcat pe ceva care i s-a părut suspect.

A căutat cu mîinile și a recuperat din nisip un obiect metalic. L-a adus afară și au început să-l studieze.

— După părerea mea, a zis Ionuț, mai întotdeauna foarte sigur pe el, e un fragment dintr-o sabie dacică.

— Nu prea aduce a ceea ce ar fi putut fi cîndva o sabie, socoti Vetuța. Mai degrabă e o bucată dintr-un coif dacic.

— Pot paria pe orice că e o bucată dintr-un raf de roată de la vreun car de luptă roman, a ținut neapărat Aneta să-și aducă și ea contribuția la deslegarea acestei probleme.

Bineînțeles, exista între ei un consens total. Obiectul respectiv, indiferent din ce întreg s-ar fi desprins, nu putea avea altă origine decît dacică, sau în cel mai rău caz romană. Vasile căpitanul, cu gravitatea lui obișnuită, le-a răsturnat toate presupunerile.

— Aruncați ruginitura aia! Nu vedeți, spuse el, că e o bucată dintr-o sapă obișnuită?

— O sapă, zici? sare cît colo Moțișor, visătorul. Ești extraordinar. Cum de nu mi-am dat seama? Chiar un fragment de sapă dacică este. Înseamnă că aici, în acest loc, s-a săpat, și lovindu-se de pietre, o sapă s-a rupt. Cine și ce trebuință avea să sape în mijlocul rîului? se întrebă el plin de importanță. Știm foarte bine cine și în ce scop a făcut o asemenea treabă. Dacii,

cine alții? Atunci cînd au abătut cursul rîului și au îngropat în mijlocul lui comoara regelui Decebal, după care au lăsat apele să inunde din nou vechea albie. Fraților, am făcut o descoperire istorică! s-a entuziasmat el peste măsură. La treabă! Să începem săpăturile.

— Lasă, Moțișor, poveștile. Vrei să ne faci să uităm de promisiunea că ne prinzi păstrăvi pentru cină, i-a reamintit Florinel.

— Ascultă, numai la mîncare îți este gîndul, i-a întors el replica cu convingere. Nu vezi că ne aflăm în fața unui eveniment arheologic?

În clipa următoare, s-a pornit o ploaie torențială. Au fost nevoiți să se refugieze în corturi. S-a încheiat astfel și discuția despre presupusa comoară și despre natura bucății metalice de care dăduse Moțișor în rîu. Au adormit obosiți, calmați de răpăitul stropilor repezi pe acoperișul corturilor.

Dimineața următoare s-au sculat la primul cîntat al cocoșilor și au pornit la drum. Aveau să recupereze vreo douăzeci de kilometri, pentru a fi în litera programului pe care și-l fixaseră. Or, aceasta însemna o zi bună de mers. Cine ar fi bănuit că un alt ghinion avea să le pună răbdarea la grea încercare?

Ieșiseră din Orăștioara de Sus și soarele îi bătea direct în creștet. Era foarte cald. Au ajuns la poalele unei păduri de fagi. S-au trîntit pe iarba moale, la umbra deasă a copacilor. Era un popas neprogramat. Locul era prea frumos și prea ademenitor prin răcoarea și raritatea peisajului său ca să-l ocolească. Nici n-au observat că în apropiere păștea un cal și un mînz. Nu s-au arătat tulburați de prezența copiilor.

Vetuța a luat niște coji de pîine și s-a apropiat de mînz. L-a chemat și el a venit. A mîncat din palma ei. I-a cuprins gîtul și mînzul se simțea îndrăgit. Calul era alb și neasemuit de frumos, de ziceai că a nimerit aici scăpînd dintr-un grajd împărătesc sau dintr-un basm.

Moţişor i-a dat ocol de departe. Apoi tot mai de aproape. Îl privea fascinat. Aveau şi ei acasă un cal, dar nu se compara cu acesta. L-a mîngîiat pe coamă. Pe bot. L-a bătut cu palma peste crupă. Calul era blînd. Dacă Decebal ar fi ieşit atunci din umbra pădurii, însoţit de căpitanii săi, şi l-ar fi încălecat, li s-ar fi părut copiilor lucrul cel mai firesc din lume. Ar fi alergat la el cu flori de cîmp în mînă, şi i-ar fi ascultat porunca.

— Am să-l călăresc, a zis Moţişor şi i-a mai încercat încă o dată blîndeţea şi supunerea, strecurîndu-se pe sub burta lui suplă, zburlindu-i moţul din frunte, ba chiar numărîndu-i dinţii din gură.

— Are abia şase ani. Doamne, ce cal de curse aş scoate din el.

— Lasă-l în pace! Să nu vină stăpînul lui şi să te ia de urechi, l-a sfătuit Vasile, căpitanul echipajului.

Dar în clipa aceea el s-a şi săltat pe spinarea calului. În primul moment, animalul parcă nu înţelegea ce s-a întîmplat. A ridicat capul şi încerca să se dumirească. Sau poate aştepta vreun îndemn. Era ca o statuie albă în mijlocul ierburilor verzi şi înalte.

Lui Moţişor i s-a părut — aşa avea să povestească el mai tîrziu — că nici mai mult nici mai puţin, calul l-a întrebat cum vrea să-l ducă: iute ca gîndul, sau năprasnic ca vîntul şi el i-a poruncit:

— Du-mă, murgule, iute ca vîntul şi uşor ca gîndul şi pînă la curţile zmeului cel rău, pe care merg să-l zdrobesc, nu te opri.

Calul a pornit la pas, descriind un cerc, şi, dintr-o dată, a zvîcnit din loc, de era să-şi piardă călăreţul şi s-a lansat într-un galop sălbatec, de ziceai că are jăratec sub copite. Moţişor s-a lipit de spinarea calului, ţinîndu-se cu disperare de coama lui. Ştia de mult să călărească, dar un galop ca acesta nu încercase niciodată.

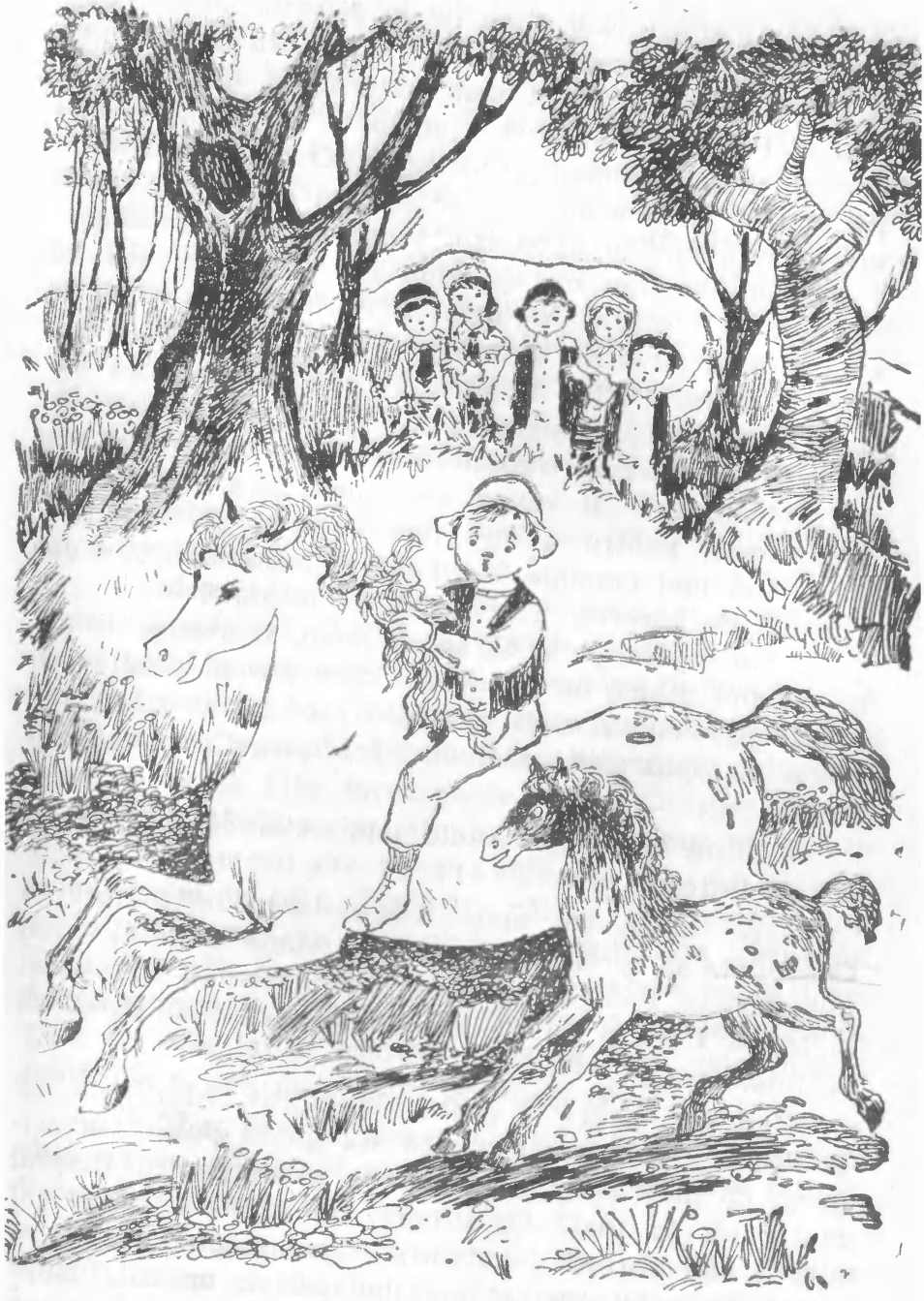

Calul alerga peste cîmp într-o direcţie ştiută. Mînzul îl urma de aproape. Temerarii priveau năuciţi. Călăreţul se îndepărta tot mai mult. După un timp, nu l-au mai văzut. Dispăruse dincolo de dealuri. Cel mai disperat era comandantul-instructor. O clipă de neatenţie şi iată ce boacănă făcuse Moţişor. Calul îl ducea unde vroia el. Nu avea frîu şi nu putea fi condus.

Copiii aşteptau cu speranţa că va reveni şi-l va readuce pe Moţişor. Au urcat în vîrful unei coline, ca să cuprindă cu ochii o întindere mai mare. Nu se vedeau nicăieri. Nici o mişcare pe cîmpul cu iarbă bogată. În zare începea pădurea.

Erau din nou în imposibilitate de a lua o hotărîre imediată. Sorinei îi venea să plîngă. Şi-a înfrînt însă slăbiciunea, pentru a nu-i descuraja şi pe ceilalţi.

— Cel mai cuminte lucru ar fi să-l aşteptăm, şi-a dat Florinel cu părerea. Trebuie să se întoarcă el.

— Cu siguranţă, o să se întoarcă, îl susţine Ionuţ. Mi-am dat seama de la început că e un cal năzdrăvan. N-aţi văzut cum a ciulit urechile, cînd Moţişor i-a vorbit şi i-a spus unde să-l ducă? Mîine e precis cu el înapoi.

— Mîine? a ţipat Aneta, alarmată. Să nu ştim o noapte întreagă nimic de el?

— Ne întoarcem, spuse comandantul-instructor, la Orăştioara să cerem ajutor. Calul trebuie să fie al cuiva din comună. Poate a şi ajuns acasă. Plec eu cu Săndel şi Ioana. Ceilalţi nu vă mişcaţi de aici. S-ar putea să se întoarcă.

S-au dus direct la postul de miliţie. Miliţianul i-a ascultat cu răbdare. După ce s-a gîndit puţin, i-a asigurat că nu-i vine să creadă ce aude, pentru simplul motiv că, în toată Orăştioara, nu există nici un cal alb. Îi ştie pe toţi. Nici nu sînt prea mulţi cai în comună. Iar, dintr-un sat mai îndepărtat, un cal însoţit de un mînz n-ar fi ajuns atît de departe cu păscutul.

De obicei țăranii le împiedică picioarele din față tocmai pentru a nu se îndepărta de locul unde îi lasă. Totuși le-a promis că va face tot ce-i stă în putință să lămurească problema. Și a și plecat imediat cu motoreta prin sat, să stea de vorbă cu oamenii, poate știe cineva ceva. După vreun ceas s-a întors fără nici un rezultat. Nimeni nu avea un cal alb în Orăștioara.

Supărat din cale-afară, comandantul-instructor cu pionierii care îl însoțeau s-au întors în tabără. Sperau să-l găsească pe Moțișor în mijlocul colegilor lui. Cînd au ajuns, începea să se însereze. Moțișor nu revenise. Lipsea de cîteva ceasuri bune. Echipajul era descurajat. Fetele au izbucnit în plîns. Băieții se străduiau să le potolească.

— Iarba rea nu piere, a încercat Ionuț o glumă. Așa zice bunica, așa zic și eu.

— Adevărul e că, de data aceasta, ai și tu dreptate, l-a aprobat Săndel cu gravitate. Parcă s-ar vedea ceva colo, pe costișa aia, care ar semăna cu omul nostru.

Și-au îndreptat cu toții privirea în direcția arătată de Săndel. O mogîldeață înota cu dificultate prin întunericul ce se lăsa încet peste Valea Orăștiei. Venea crăcănat, ținîndu-se cu mîinile de șale. Ceea ce nu pricepeau Temerarii era altceva: de ce vine din direcția opusă celei în care dispăruse călare. I-au alergat toți în întîmpinare. L-au adus pe sus pînă în fața corturilor. Erau din nou fericiți. Parcă l-ar fi salvat de la înec. Moțișor încerca să pară bine dispus. Avea destule motive. Se afla iarăși printre colegi și asta conta foarte mult. Fie și așa, cu creierii scuturați zdravăn.

— Dacă se ține pe picioare, totul e în ordine, a conchis Vasile, căpitanul expediției. Înseamnă că e întreg. Putea fi mult mai rău.

După ce și-a tras răsuflarea, le-a povestit cum a fost. Își luase un aer foarte important, de parcă s-ar fi întors dintr-o bătălie.

— Pe la jumătatea cîmpului dintre deal și pădure, spunea el, calul și-a schimbat pe neașteptate direcția, luînd-o spre vest. A gonit așa, vreun sfert de ceas, după care, tot atît de surprinzător, a luat-o spre nord. Ca și cînd n-ar fi fost nici el hotărît încotro să mă ducă. Mi-am zis că, probabil, o fi uitat unde sînt curțile zmeului cel rău, la care vroiam să ajung și încearcă să găsească drumul. I-am vorbit. I-am spus că nu mă mai interesează nici un zmeu, vreau înapoi în tabără. El nici că mă auzea. Ori, poate nu vroia să mă audă. Știu eu ce i-o fi cășunat pe mine? Mi-a trecut la un moment dat prin cap bănuiala că nici n-o fi un cal năzdrăvan. Dar asta nu mai avea importanță.

— Spune, Moțișor, l-a întrebat Aneta-Bruneta, cum îi spunea el, nu cumva ai plîns? Ai niște urme cam ciudate pe obraji.

— Eu să plîng? Niciodată. Ultima dată, cînd am plîns, aveam un an. Nu vroia tata să mă lase să călăresc berbecul. De atunci am devenit de piatră. În timpul galopului acela sălbatic, mă gîndeam numai la voi. Să nu vi se întîmple ceva în lipsa mea. De aceea m-am și grăbit să mă întorc. Altfel îl călăream toată noaptea. Pînă scotea limba.

— Nu ne-ai spus, totuși, cum te-ai dat jos de pe spinarea lui, l-a provocat Florinel, puțin ironic.

— Păi, la asta vroiam să ajung. Cînd să intrăm într-o pădure deasă și întunecoasă, calul, nătîng cum era, s-a speriat de ceva, a nechezat, s-a ridicat în două picioare și eu, luat prin surprindere, am alunecat. Am încercat să mă urc din nou, dar nebunul dispăruse împreună cu mînzul, ca niște umbre albe, în pădurea aceea. Am stat și am ascultat. Mi s-a părut că aud tropotul unei mulțimi de cai, în galop, scufundîndu-se în pădurea adîncă.

Aventura s-a terminat totuși cu bine. Puteau dormi, în sfîrșit, liniștiți. O bună odihnă le era mai mult decît

necesară. Gîndul la întîmplarea din ziua aceea nu i-a lăsat totuşi prea curînd să aţipească. Sorinei nu-i ieşea din minte calul şi comportarea lui. Dimineaţa avea să afle că şi pe ceilalţi colegi îi frămîntau aceleaşi întrebări. Cu atît mai mult cu cît miliţianul din Orăştioara spunea că nimeni nu are un cal alb în satele din jur. Atunci, de unde a venit şi unde s-a dus? Nu aveau să afle niciodată.

A doua zi au pornit la drum ceva mai tîrziu. Moţişor mai suferea încă de pe urma zdruncinăturilor şi a febrei musculare. Mergea greu, urcînd pe valea largă şi umbroasă a apei Grădiştei spre Costeşti. prima cetate care îi întîmpină pe drumeţii ce vin din această direcţie. Au ajuns către prînz.

Tabăra arheologică se deschisese cu două zile întîrziere. Profesorul arheolog s-a bucurat totuşi cînd i-a văzut. Avea nevoie de ajutorul lor şi dorea să le arate personal cetăţile.

— Deocamdată odihniţi-vă, le-a spus el. Sînteţi obosiţi după atîta drum pe jos. Mîine vă pun la treabă.

Odată ajunşi aici, numai de odihnă nu le mai ardea Temerarilor. Priveliştea le umplea sufletul de bucurie. Au pornit să cutreiere împrejurimile, să vadă ruinele, să întocmească primele schiţe şi să-şi completeze jurnalele personale. Fiecare dintre ei ştia ce are de făcut. Sarcinile ştiinţifice fuseseră precizate pentru fiecare în parte încă de acasă. Mai trebuia să preia cineva atribuţiile lui Dragoş.

Lui îi revenea misiunea de a descrie peisajul în care erau situate cetăţile dacice. S-a oferit să-l înlocuiască Andrei. Era, de altfel, cel mai indicat. Se pricepea cel mai bine la compuneri.

Au făcut ocolul cetăţii, încercînd să-şi imagineze cum arăta ea, în urmă cu două mii de ani, cînd dacii trăiau în linişte şi pace, lucrîndu-şi ogoarele şi crescîndu-şi copiii.

Profesorul arheolog a venit în mijlocul lor și a început să le vorbească, în timp ce umbla sprinten, urmat de pionieri, printre ziduri, peste șanțuri, arătîndu-le tot ce credea el că prezintă interes pentru ei.

— Vă aflați, dragi copii, în cetatea... Costești. Din păcate nu știm cum o numeau, în antichitate, dacii. S-ar putea să-i fi zis Argedava sau Sargedava, denumiri cunoscute, dar neidentificate. Poate viitorul va face lumină și în această privință. Ce vreau eu să vă rog. Luați aminte la poziția în care ne aflăm. Observați că aici valea se îngustează dintr-o dată de parcă ar vrea să oprească accesul spre inima munților, mai exact spre Sarmizegetusa. Aici și-au ales dacii locul pentru prima dintre puternicele fortificații care constituie marele complex de cetăți din Munții Orăștiei. Veniți cu mine! Iată, aici este valul de pămînt, cu o bază de șase-opt metri și înalt de... cît de înalt nu se știe precis, dar în prezent el mai măsoară încă doi metri și jumătate, și care apără cetatea. Era primul obstacol pe care trebuiau să-l treacă invadatorii.

— Dar zidurile acestea, tovarășe profesor, spune Vasile, sînt atît de groase că n-ai zice că ar mai fi fost nevoie și de alte obstacole.

— Întocmai, zidurile ale căror ruine le vedeți aveau o grosime de trei metri, reia profesorul și erau zidite din blocuri de calcar conchilic, regulat tăiate. Între cele două fețe ale zidului, constructorii daci au depus o umplutură de pămînt și pietre neprelucrate. Din loc în loc, zidul avea puternice bastioane care la parter aveau depozite de provizii și arme, iar la etaj, locuințe pentru apărători.

— La ce altitudine sîntem? întreabă Vetuța.

— Platoul superior al dealului are cinci sute șaizeci și unu de metri înălțime.

Copiii notau, cu înfrigurare și emoție, fiecare cuvînt, fiecare detaliu.

— Pe acest platou se înălțau două turnuri-locuințe, continuă profesorul, a căror fundație o vedeți aici. Acum, priviți, în dreapta. Vîrful acela se numește Ciocuța, iar cel de alături Cetățuia Înaltă. Pe crestele lor se aflau cîte un turn de pază și fortificații de rezistență. O să urcați în zilele următoare acolo și o să vedeți urmele construcțiilor de care vă vorbesc.

A doua zi gazda lor avea să-i urce pe vîrful Piatra Roșie. Mihaela notase în jurnalul expediției: **„Pe platoul unui deal înconjurat din trei părți de prăpăstii, pe care nici caprele sălbatice nu le-ar putea urca, la o altitudine de opt sute douăzeci și unu de metri se află un adevărat cuib de vulturi: Cetatea Piatra Roșie. Zidul ei de incintă avea șase turnuri de apărare. Printr-unul din ele se intra în cetate. Te întrebi cum a fost totuși posibilă cucerirea ei?"**

Cîteva file mai încolo, același condei nota: **„...Ne-am întors dimineața iarăși pe Valea Grădiștei, părăsind Costeștiul pentru a urca pe înălțimea Blidaru, cea mai puternică fortificație ce străjuiește valea. Admirația noastră pentru eroismul și tenacitatea strămoșilor daci, nu are margini. Ce eforturi greu de imaginat au făcut pentru a-și apăra independența și libertatea. Aici la Blidaru sînt de fapt două cetăți îngemănate, cu șase turnuri puternice și ziduri de neînvins. Poarta de intrare a cetății este construită în sistem „á chicane" — cu piedică — ne-a explicat tovarășul profesor, care îi obliga pe cei ce pătrundeau în turnul ce servea drept intrare, ca după numai cîțiva pași, s-o ia la dreapta, expunîndu-și flancurile. A doua cetate geamănă prezintă și ea o particularitate: platformele de luptă de pe laturile de nord și de vest. Un întreg sistem de turnuri — trei dintre ele pe platoul dealului Faieragu, altele pe terasele Blidarului ce coboară spre apa Grădiștei, apără cetatea...**

E o zi minunată, cu cer senin. De pe culmea Blidarului se vede spre nord departe, Orăștia, iar spre sud. Grădiștea Muncelului"...

O zi mai tîrziu, Temerarii cu profesorul arheolog în frunte poposeau între zidurile anticei Sarmizegetusa regia, înălțată pe Dealul Grădiștei.

— Este cea mai mare așezare dacică, cunoscută pînă în prezent, le explică profesorul, cu cea mai puternică cetate din munți, așezată la o altitudine de o mie două sute de metri. Suprafața ei interioară măsoară trei hectare. A fost începută în vremea regelui Burebista și refortificată de Decebal. Veniți acum să mergem spre incinta sacră.

Au străbătut drumul frumos pavat care împarte incinta în două. În interiorul fortificațiilor profesorul s-a oprit în fața unor urme de construcție ciudată.

— Iată celebrul calendar dacic. „Soarele de andezit" cum i se mai spune. După părerea unor specialiști ar fi vorba de ruinele unui lăcaș de cult și ceremonii. Nu toți împărtășim această opinie. Poate unii dintre voi, viitori arheologi și istorici, vor clarifica într-o zi această enigmă.

Din păcate, o bună parte din vestigiile de aici au fost distruse de căutătorii de comori. Pe la începutul secolului trecut, pe Dealul Grădiștei, un țăran român a găsit din întîmplare o mare comoară de aur, care a aprins fantezia amatorilor de îmbogățire fără muncă. Fiscul austriac a trimis oficial echipe de săpători în căutarea altor tezaure, care au făcut prăpăd. Este foarte greu acum să se reconstituie detalii importante ale construcției.

— Cum au reușit romanii — a întrebat Ionuț — să cucerească acest complex de cetăți și fortificații din Munții Orăștiei?

— Sarmizegetusa regia a căzut după îndîrjitul asediu din anul 106 e.n., la care a participat vestita cava-

lerie nimidă din Africa de nord, antrenată special pentru luptele din munți. Și apoi, nu uitați, cotropitorii erau mai bine înarmați și mai numeroși. Dacii au rezistat cu eroism legendar. Munții vuiau de larma sîngeroasei bătălii. Vuietul acela nu s-a stins niciodată. Îl auzim parcă și acum în tînguirea frunzelor de fag.

— Cum era calul regelui Decebal? l-a întrebat Moțișor, așa, pe nepusă masă, pe profesorul arheolog.

— Legenda spune că era un cal alb ca spuma mării, viteaz și înțelept ca un luptător.

— Rău s-a mai sălbăticit, a mai spus Moțișor, fără să-și dea seama de vorbele lui.

— Poftim? a întrebat bătrînul profesor, dar Moțișor și-a continuat gîndul în șoaptă, doar pentru el:

— Am călărit calul regelui Decebal. A rămas pribeag prin codrii din preajma Sarmizegetusei. După toate războaiele rămîn cai pribegi...

S-au îndepărtat pentru a vedea platoul pe care se instruiau recruții din oastea lui Decebal. Vetuța și Andrei au rămas printre ruine. Aveau obligația să strîngă plante specifice acestui masiv muntos, pentru ierbarul școlii. Aceasta era misiunea lor științifică. Deodată, i-au auzit strigîndu-i.

— Veniți repede!

Nu bănuiau de ce îi cheamă. Au alergat într-un suflet. În partea dinspre nord-vest a cetății, printre buruieni, cei doi le-au arătat colegilor cîteva spice de grîu. Spice scurte, cu țepi lungi și cu paiul gros. Spice coapte, gata pentru a fi secerate. Cine o fi semănat aici grîu? s-au întrebat ei. Au cules spic cu spic, în două mănunchiuri groase. Jos, în luncile Mureșului, și ale Streiului, grîul era secerat de mai 'bine de o lună.

Li s-a părut ciudat că grîul crește la această altitudine. S-au dus la profesor să-i ceară explicație. N-a părut prea interesat. Deodată, s-a schimbat la față. Trecea printr-un moment de emoție.

— Unde l-aţi găsit ? i-a întrebat el. Haideţi să-mi arătaţi.

L-au condus acolo. Mai rămăseseră cîteva spice. A luat unul şi l-a sfărîmat în palme. I-a cercetat boabele, le-a numărat. Aveau o formă lunguiaţă, ca secara, de culoare alb-gălbuie. A ronţăit cîteva. Copiii l-au imitat. Boabele erau aromate şi dulci.

— Poate nici nu e grîu. Nu prea seamănă, a zis careva dintre pionieri.

Profesorul nu i-a răspuns. A azvîrlit boabele din palmă pe jos. A mai sfărîmat cîteva spice, împrăştiindu-le seminţele.

— Săpăm aici, copii ! Număraţi cinci paşi spre vest şi trei spre est, între laturile acestor ziduri. Puteţi începe, dacă vreţi, chiar acum.

I-a instruit, arătîndu-le cum trebuie să mînuiască hîrleţul, tîrnăcopul şi lopata, cum să controleze pămîntul scos, unde şi cum să-l aşeze. Fiecare palmă de pămînt urma să fie cercetată cu toată grija. Altfel, obiecte de mărimea unei monede puteau trece uşor neobservate. Uneltele trebuiau folosite fără prea multă forţă, pentru a nu distruge eventualele probe arheologice peste care ar fi putut da. La orice semn, ce li s-ar fi părut demn de luat în seamă era obligatoriu să-l cheme pe profesor.

Au început săpăturile cu mare chef de lucru. Pentru asta şi veniseră atîta cale. Profesorul le-a mai temperat elanul, aducîndu-le aminte că această grabă s-ar putea să le strice treaba. Şi-apoi, forţele trebuie bine dozate, ca să poată săpa şi mîine.

— Aţi prăşit vreodată un strat de flori ori de zarzavaturi ? i-a întrebat el.

Toţi au răspuns afirmativ.

— Ei, cu aceeaşi grijă să săpaţi şi aici, i-a mai sfătuit el încă o dată şi i-a lăsat singuri, sub conducerea comandantului-instructor.

Cînd au încetat lucrul și se pregăteau de cină, au observat că aproape nici nu se cunoștea unde săpaseră. N-au prea avut spor. Dar profesorul era mulțumit. Au dormit în noaptea aceea cel mai dulce somn, de cînd au plecat de acasă.

Marea descoperire aveau s-o facă însă a doua zi.

— O presimțeam parcă, povestea mai tîrziu Mihaela. Eram în drum spre ea. Nu știam ce va fi, dar ni se anunța printr-un al șaptelea simț. O fericire de un fel necunoscut ne ținuse, pe mai mulți dintre noi, treji aproape toată noaptea. Cred că am ațipit numai spre dimineață. Ne-a trezit ceasul deșteptător al lui Moțișor. Nici nu știam că îl adusese cu el. L-am auzit și, în clipa aceea, visam că sînt în clasă și sună de ieșire de la ora de istorie. Și îmi părea rău.

— De ce ai pus abia azi ceasul să sune ? l-a întrebat Săndel.

— Fiindcă, să-ți spun drept, uitasem de el.

— Bine, dar de ce trebuie să ne scoli cu noaptea n cap ? a protestat Aneta.

— Dimineața se sapă mai bine. E răcoare. După ce se ridică soarele, eu mă cam lenevesc.

Era șase fix. Au ieșit din sacii de dormit și au alergat jos în vale la izvor să se spele. Izvorul era sub un fag bătrîn, scorburos.

— În timp ce mă spălam, își amintea la rîndul lui Vasile, mi-am zis că probabil aici a fost tăiată de către romani, în urma trădării, conducta prin care se aproviziona cetatea cu apă. Setea devenise pentru luptătorii lui Decebal un dușman mai neînduplecat decît cotropitorii. Împărțirea ultimilor stropi de apă a fost imortalizată în marmora Columnei lui Traian. Nimic din imaginile sculptate pe mărețul monument nu m-a impresionat atît de puternic ca scena aceea. Cu setea, luptătorii daci nu se puteau bate.

După obișnuitele exerciții de alergări și gimnastică, ce făceau parte din programul zilnic al Temerarilor s-au așezat să mănînce. Băieții se căzneau să deschidă niște cutii cu conserve, cînd a apărut profesorul. Înalt, puțin adus de spate, suplu ca un atlet, cu părul alb și bogat, căzut peste gulerul cămășii, părea mult mai tînăr decît era. Doar ochelarii cu multe dioptrii îi îmbătrîneau chipul ars de soare.

— M-am gîndit azi-noapte foarte mult la ceva, copii. La ce anume, o să vă spun deseară sau poate mîine. Nu-i nici o grabă.

— Dar ne-ați făcut curioși, a încercat Vetuța, mai îndrăzneață, să-l stîrnească.

— Săpați numai cu grijă, ne-a mai zis el și a plecat spre punctele unde alți săpători își începuseră lucrul. După ce au terminat de mîncat, Temerarii s-au grăbit să-și înceapă activitatea. Uneltele păreau mai ușoare acum. Ce o fi vrut să spună profesorul? se întrebau ei. N-avea prea multă importanță. Alte gînduri le frămîntau acum mintea. Cel mai stăruitor era acela că s-ar putea să nu găsească nimic și că n-au fost utili șantierului arheologic. Nici n-ar fi de mirare. Erau și alte echipe acolo care săpau și nu dăduseră peste un ciob măcar.

Să fi fost ora unsprezece și jumătate. Nu se mai uita nimeni la ceas. Razele soarelui cădeau aproape perpendicular, dînd sanctuarului de la Sarmizegetusa regia o strălucire sărbătorească. Nici o rămășiță de nor nu păta albastrul transparent al cerului. Oastea lui Decebal dormea în așternuturile de piatră ale munților somnul nemuririi.

Un zgomot surd, înfundat. Hîrletul Ioanei, cea cu ochi albaștri ca seninul de august, a lovit un obiect.

— Stați, a strigat comandantul-instructor. S-a auzit ceva.

Au rămas nemișcați. Hîrlețele și tîrnăcoapele au fost puse deoparte. Au luat mistriile și au continuat să rîcîie cu ele pămîntul. Cîteva fragmente ceramice își făcură apariția. Le-au pus într-un coș. Era, evident, ceramică dacică. Profesorul le arătase cu o zi înainte o mulțime de probe asemănătoare.

— Să-l chemăm pe tovarășul profesor, a zis Vasile.

— Deocamdată, n-avem pentru ce-l chema, s-a opus comandantul-instructor. Să vedem mai întîi ce-i cu zgomotul pe care l-am auzit.

Intrau tot mai adînc cu săpăturile în punctul unde lovise hîrletul Ioanei. Pămîntul devenea tot mai uscat

și mai tare. Se grăbeau de parcă îi alerga cineva. O nouă bucată de ceramică. Le depășea prin mărime pe toate celelalte. Săpau în jurul ei. Nu-i dădeau de margini. Săpau. Se contura gura unui vas. Mistriile pionierilor scoteau cu înfrigurare și grijă pămîntul.

Cînd gura vasului a fost dezgropată complet, Temerarii au făcut ochii mari. Oricare dintre ei ar fi încăput în ea.

— Acum îl puteți chema pe profesor, a spus comandantul-instructor.

Profesorul a venit într-un suflet. A văzut ce se ivește din pămîntul răvășit, și glasul lui a început să tremure de emoție.

— Nu știu nici eu, deocamdată, ce fel de vas o fi, a reușit el să șoptească, probabil că e un chiup mare pentru provizii, dar haideți să-l dezgropăm complet. E ceva interesant.

Au fost necesare cîteva ceasuri bune pentru a-i dezgropa partea superioară. Gura era acoperită cu o lespede de pămînt ars. Au coborît centimetru cu centimetru spre baza vasului. Copiii lucrau cu schimbul, cîte trei ceasuri. Se înserase pe neobservate, iar ei nu-l dezgropaseră nici pe jumătate.

— O să lăsăm totul pentru mîine, a zis profesorul. S-a întunecat și e riscant să continuăm.

— Noi avem o altă propunere, au spus copiii. Cinăm și după aceea să continuăm săpăturile la lumina focurilor. N-o să putem dormi dacă nu aflăm ce-i cu vasul peste care am dat.

Profesorul a fost de acord.

Era o noapte cu lună plină. Peste munți și păduri regina nopții lumina ca un far puternic. Se vedea ca ziua. Săpătorii aproape că nu aveau nevoie de foc. În mintea lui Moțișor încolțise din nou presupunerea că s-ar putea să fi descoperit comoara regelui Decebal, care îl obseda :

— Altceva ce ar putea fi în oala aia care nu se mai termină, se frămînta el.

Robust și sportiv cum era, Săndel venise cu sugestia ca fetele să se retragă în cortul lor, și să se

culce. O să sape băieții. Nici nu e nevoie de mai mult de cinci săpători, zicea el. Se înțelege că fetele n-au acceptat. Au lucrat la rînd cu băieții. Nu simțeau nici o oboseală. Totuși, pe la miezul nopții, somnul avea să-i doboare.

— Gata, la culcare, a spus comandantul-instructor. Continuăm în zori.

Temerarii au intrat în saci și au dormit sub cerul liber, lîngă comoara lor. Pentru că, indiferent ce s-ar fi găsit în vasul acela uriaș, ei intuiau că sînt în preajma unei comori.

A doua zi, în zori, n-a mai fost nevoie de nici un ceas deșteptător, sau de vreun cocoș care să dea deșteptarea. Pionierii s-au trezit ca la comandă. Profesorul era deja pe șantier.

— A sosit clipa cea mare, le-a spus el, cu solemnitate. Veniți să scoatem lespedea de pe gura vasului.

Temerarii trăiau un vis adevărat. Florinel era așa de emoționat că nu mai putea sta locului. Dar care dintre ei nu era emoționat? Vetuța își ștergea mereu transpirația de pe față. Ionuț nu știa ce să facă cu mîinile. Sorina începuse să-și despletească cozile negre și groase, lăsînd părul să i se reverse peste umeri. Aneta se descălțase; avea bascheții plini cu pămînt. Ioana stătea pe un bolovan cu bărbia sprijinită în pumni și cu privirea fixă la vasul dezgropat complet. O fascina. Vasile încerca să facă o fotografie. Nu reușea. Aparatul se mișca de fiecare dată cînd vroia să declanșeze.

Săndel și Moțișor au izbutit să înlăture lespedea de pămînt ars. Li s-a arătat atunci o adevărată comoară. Vasul era plin ochi cu grîu. După aproape două mii de ani, boabele curate vedeau iarăși soarele. Străluceau ca niște stropi de aur. Profesorul era și el cu adevărat fericit.

Apoi s-a petrecut minunea.

Sub privirile celor de față, boabele au început să-și schimbe culoarea, întunecîndu-se. În cîteva clipe, au devenit negre, de parcă le încinsese focul. Se produsese fenomenul de carbonizare la contactul cu oxigenul, despre care copiii învățaseră la fizică.

Ioana și Moțișor plîngeau. Trăiau o dramă, pe care nu o puteau împiedica.

— Ceea ce s-a păstrat aproape două milenii, fără ca timpul să-l atingă, dispare într-o clipă? se întreabă Vasile.

— Nici chiar așa, i-a spus liniștit bătrînul profesor. Cum o să dispară? Ce-i drept, grîul pe care dacii îl îngropaseră și-a pierdut germenele vieții. Dar boabele ce se împrăștiaseră în țărîna din preajmă au rezistat, s-au perpetuat ca iarba, din primăvară în primăvară, odată cu noi, strănepoții dacilor. Spicele pe care le-ați găsit voi sînt mesajul lor viu către noi cei de azi.

Expediția s-a încheiat. Cu părere de rău, pionierii și-au strîns lucrurile și materialele adunate pentru muzeul și laboratorul școlii și au coborît pe același drum pe care urcaseră. La Orăștie, la spital, îi aștepta Dragoș, gata refăcut după operația de apendicită. Se grăbeau spre casă. Așa cum își propuseseră, au mai rămas o zi la Geoagiu Băi. Înotau acum cu dezinvoltură.

Defileul Văii Geoagiului, trecînd prin satele Bozeș, Ardeu, Balșa, Almașu Mic spre Petreni este străjuit de dealuri cu păduri și pășuni sărace. Acum, la întoarcere, Temerarii le revedeau cu bucurie. În mîini aveau spicele de grîu culese de pe ruinele Sarmizegetusei regia. Le vor scutura, vor strînge bob cu bob și le vor semăna într-un ogor în curtea școlii și le vor înmulți de la un an la altul. Și cum mergeau ei așa, cu inimile încărcate de bogăția impresiilor aduse din Munții Orăș-

ției, vedeau cu ochii sufletului cum pe dealurile din jur cresc holde nesfîrșite de grîu dacic. Vîntul de culoarea cerului le mîngîia spicele grele și o mare aurie se revărsa în valuri la picioarele Temerarilor.

O BARCĂ PE IAZ

Ionuț a trăit cea dintîi aventură pe apă cînd nu împlinise încă nouă ani. Era într-o după-amiază de vară, în care soarele incendia chipul lucrurilor și făcea să fiarbă mustul în boabele de struguri. Nemaisuportînd căldura, i-a venit ideea să tîrască spre iazul morii copaia cea mare în care frămînta bunica pîinea și cozonacii de sărbători, și a împins-o pe oglinda liniștită a apei. A sărit în ea cu avînt și se visa căpitan pe un transatlantic. Dar, visul a ținut doar o clipă, pentru că, dintr-un motiv oarecare copaia s-a răsturnat exact în clipa în care temerarul navigator își căuta locul cel mai potrivit pentru a se așeza comod la cîrmă; nava își descărcase povara în mijlocul iazului.

Întîmplarea și norocul au făcut ca bunicul lui să privească tocmai atunci pe fereastră și să-l vadă în primejdie. S-a aruncat în apă și l-a scos sub braț ca pe un snop de cînepă pus la topit. Își umpluse băiatul burta cu apă stătută și mocirloasă. Cine nu-l cunoaște pe Ionuț ar putea crede că s-a speriat. Nici vorbă. Și-a lepădat hainele ude de pe el și se pregătea pentru o nouă lansare la apă a copăii, dar cel care abia cu cîteva minute mai înainte îl salvase de la înec l-a înhățat de turul pantalonilor și l-a închis în casă.

— Vreau să plutesc, bunicule! i-a spus el aproape plîngînd.

Tulburat încă de ceea ce era să i se întîmple nepoțelului, dar mîndru în același timp de curajul lui, bunicul a simțit cum i se topește mînia.

— Bine, măi băiete, dar copaia nu-i pentru așa ceva. Dacă nu te-aș fi văzut la timp, te-ai fi dus la fund ca un bolovan. Am să-ți fac o barcă adevărată cu care să poți pluti cît vrei, i-a făgăduit bunicul.

Iazul morii primea apă din rîul satului, printr-un canal pe care țăranii l-au săpat, cu mulți ani înainte, pe sub poala pădurii, pe o lungime de vreo două sute de metri, pentru a-i da panta de scurgere. Cînd era plin, iazul avea destulă apă pentru a învîrti roata morii o zi și o noapte. Cînd era secetă, canalul seca, iar nămolul de pe fundul iazului crăpa adînc. Moara rămînea pustie pînă la venirea ploilor.

Ca orice moară, era așezată la capătul satului, acolo unde se găsise locul potrivit pentru amenajarea unei căderi de apă. Mai în jos de moară, dealurile care flanchează rîul pînă departe, în lunca Mureșului, se apropie atît de mult unul de altul, îngustînd valea, încît rîul și drumul ce merg împreună abia dacă mai au loc. Pădurile de fagi și carpeni de pe cei doi versanți aproape că își unesc vara coroanele, umbra și răcoarea ținîndu-i călătorului tovărășie jumătate de zi de mers pe jos.

La intrarea rîului în cheile munților, între malurile sale a fost întins, cine știe cînd, un pod de lemn. Treceau pe el carele și vitele dintr-o parte în cealaltă a hotarului. I se spunea Podul Arșiței, după denumirea dealului dinspre miază-zi și a pîrîului din apropiere, care coboară în salturi prin pădurea deasă pentru a se vărsa furios în rîu. Acest pod avea să fie pricina nenorocirii.

— Cînd îmi faci barca, bunicule? l-a întrebat într-o zi Ionuț.

— Ai răbdare. Am tăiat salcia și am pus-o la uscat în șură. La iarnă ți-o cioplesc. Abia atunci o să fie lemnul bun pentru așa ceva. La primăvară, cum se încălzește puțin, o lansăm la apă.

Copilul aştepta cu nerăbdare sosirea iernii. Părinţii lui îşi aveau casa spre centrul satului, dar el stătea mai mult la bunici. Îi plăcea la ei. Veneau seară de seară oameni cu grăunţe la măcinat şi se întindeau la poveşti pînă către dimineaţă. El le sorbea vorbă cu vorbă, pînă ce somnul îl biruia şi-l dobora cu capul pe perna moale.

Îi era necaz, că de multe ori, începea cineva o poveste frumoasă, o asculta cu sufletul la gură, pentru ca, deodată, să simtă cum se cufundă cu totul, într-o irezistibilă moleşeală, ca într-o ceaţă a uitării. Se trezea din somn abia a doua zi, către prînz. Pierdea mereu partea cea mai interesantă.

— Dacă ai mai lăsa puţin joaca şi ai dormi măcar un ceas, două după-amiază, îi spunea bunica, atunci ai rămîne seara treaz pînă tîrziu, să asculţi poveştile.

Ionuţ a înţeles şi i-a fost cu folos. Chiar în seara următoare avea să audă întîmplarea nemaipomenită a unui bătrîn cioban din Petreni, care se luptase ani în şir cu o lupoaică ce îi dijmuia, vară de vară, turma. Încercase în fel şi chip să scape de ea. Aprindea noaptea focuri în cele patru colţuri ale stînei şi le ţinea în vîlvătaie pînă dimineaţa. Înălţase gardul de nuiele, pentru ca fiara să nu-l poată sări. A adus cîini răi şi neînfricaţi din Biharia, învăţaţi cu lupii. Toate se dovedeau zadarnice. Lupoaica nu se temea de nimic. Sărea noaptea ca o flacără peste îngrăditura ţarcului şi oile îngrozite se buluceau pînă îl doborau la pămînt. Umpleau apoi cîmpul şi lupoaica le împingea spre rîpi. Omora cîte putea, după aceea dispărea cu cea mai grasă dintre ele.

În neputinţa de a se apăra, ciobanul simţea că îşi pierde minţile. S-a gîndit să ceară sfatul păstorilor din hotarele vecine, dar, în afară de blesteme, nu ştiau nici ei altceva. A coborît în sat şi a vorbit cu un bătrîn pădurar, cunoscător în năravurile vieţuitoarelor pădurii.

De la el nu s-a întors cu mîna goală. I-a dat o otravă ucigătoare, un fel de pulbere roşie, care trebuia presărată pe o halcă de carne şi pusă în pădure în drumul lupoaicei.

A făcut după cum l-a învăţat bătrînul. A doua zi de dimineaţă s-a dus să vadă dacă halca otrăvită mai e acolo. Nu mai era. În ţărîna moale se zăreau urmele animalului. Ciobanul s-a aplecat în genunchi şi s-a uitat cu băgare de seamă la ele. Nu era ce ar fi vrut el. Cîţiva paşi mai departe a dat peste trupul mort al unui pui de lup. A pus altă otravă, în mai multe locuri. În zadar. Lupoaica nu vroia decît prada pe care şi-o alegea singură din turmă.

Într-o zi, un moţ care trecea dealul dinspre satele din valea Bradului, cu calul încărcat de doniţe şi site, s-a oprit la stînă pentru înnoptat. Şi-a priponit calul de un prepeleag, iar el s-a culcat alături de cioban, în colibă.

— Dacă o să ne lase lupoaica în pace o să dormi bine aici. Ceea ce nu cred, i-a spus bătrînul.

— Oricum, bine că am unde să-mi pun capul, s-a mulţumit străinul.

Au mai povestit cît au povestit, apoi au adormit amîndoi. Tîrziu, după miezul nopţii, calul a început să sforăie şi să smucească dîrlogii, iar cîinii s-au pornit pe lătrat.

— Vine lupoaica, zise ciobanul. Să ne pregătim.

Au aprins focurile şi şi-au luat ciomegele. Dulăii lătrau la lup, rar şi măsurat, cu glasul schimbat.

— Ea e, spuse ciobanul. Numai pe ea o latră aşa. E în zmeurişul din rîpi, dar nu de acolo atacă. Se sloboade întotdeauna din sus, dinspre stînca albă.

— Se vede că îi ştii bine năravul, s-a mirat moţul.

S-a întîmplat întocmai. După vreo jumătate de ceas, cîinii sau răsucit înspăimîntaţi către miazănoapte. Lătrau acum mai grăbit, mai subţire, deveneau tot mai

nervoși. Lupoaica se tîra, își pregătea atacul. Cei doi strigau cît îi ținea gura, asvîrleau cu tăciuni aprinși prin ierburile dinspre marginea pădurii. În staul, oile s-au îngrămădit într-un colț, paralizate de frică.

Se lumina de ziuă. Cîinii au mai lătrat puțin, apoi s-au liniștit. Lupoaica n-a atacat. Cei doi s-au întins pe iarba udă de rouă și ciobanul a început să-și verse amărăciunea.

— N-am odihnă ca oamenii, de nu știu cîte veri, se plîngea el, cîinii sînt hăituiți, iar oile, din pricina sperieturilor, își leapădă mieii. Încercat-am și făcut-am tot ce m-a dus capul, dar n-o pot stîrpi și pace.

A vorbit după aceea moțul, cu înțelepciune:

— Te-oi învăța eu, bade, ce să faci, numai să iei aminte la ce ți-oi spune. Și, dacă nu ți-o cădea în mînă, să știi că nu-i lucru curat. Căci pe mulți i-am învățat meșteșugul acesta și n-au dat niciodată greș.

Moțul a mai rămas cu el la stînă încă o zi și o noapte. L-a învățat ce și cum să facă pentru ca să scape de lupoaica prădalnică, după care și-a văzut de drum. Nu înainte însă de a-i cere încă o dată ciobanului să jure că nu va destăinui nimănui niciodată ceea ce îl învățase el. Iar dacă își va călca jurămîntul, să știe că totul va fi zădărnicit și turma îi va fi ca și pierdută.

— Pentru că, ține minte, unchișule, a mai zis el, sînt anumite taine ale puterii omenești care dacă ar sta la îndemîna oricui ne-ar aduce mai multe necazuri decît foloase.

Ciobanul a înțeles. A vrut să-i plătească pentru osteneală, dar moțul nici n-a vrut să audă de răsplată. Doar după multe insistențe s-a lăsat înduplecat să ia un boț de mămăligă rece și o bucată de brînză pentru drum. Cînd a căzut înserarea, bătrînul și-a chemat ortacul mai tînăr și i-a poruncit:

— O să grijeşti singur de turmă cîteva zile. Eu o să fiu plecat în vremea asta cu treburi, departe. Îi ştii rostul de acum şi n-ai a te teme de nimic. Vezi numai s-o cobori la timp, la adăpat, în vale şi n-o laşi să se împrăştie pe hotar. Ţii cîinii tot timpul pe aproape.

— Dacă o să vină lupoaica, ce mă fac?

— Nu le scoţi la păscut nici prea devreme, nici prea tîrziu. Cînd iarba s-a zvîntat şi soarele nu dogoreşte prea tare, atunci e momentul să le deschizi ţarcul, a mai adăugat bătrînul, ca şi cînd nu i-ar fi auzit întrebarea.

Cînd soarele a dispărut dincolo de creste şi umbrele copacilor s-au contopit, ştergînd orice contur, ciobanul şi-a asvîrlit o oaie peste umeri şi s-a adîncit în pădurea de fagi de la poalele muntelui. Cel tînăr l-a aşteptat toată noaptea. N-a venit. Dimineaţa a scos turma la păscut şi el tot nu s-a întors. Soarele a mai asfinţit o dată, a răsărit din nou şi iarăşi a trecut de partea cealaltă a munţilor fără vreun semn de la bătrîn.

După şapte zile şi şapte nopţi încheiate, s-a arătat la marginea pădurii. Era în amurg. Abia se distingea, ca o arătare, în penumbra înserării. Venea secătuit de puteri, gîrbovit şi împuţinat la trup ca după un lung post negru. Se întorcea cu oaia în spinare aşa cum plecase. În urma lui se tîra, ca un cîine credincios, lupoaica. Mare, deşirată şi sură, părea o adevărată sperietoare. Cel tînăr s-a mirat peste măsură de ceea ce vedea, dar bătrînul i-a făcut semn să-şi vadă de treabă, că totul e în ordine. Cîinii de la stînă au mîrîit urît şi s-au retras mai la o parte. Ciobanul a intrat în ţarc, a muls cîteva oi, a umplut valăul cu lapte şi a zis:

— Mănîncă!

Lupoaica a lipăit tot laptele, a lins valăul şi la urmă, fără altă poruncă, s-a dus şi s-a culcat în colţul dinspre miazănoapte al stînei, acolo pe unde ataca ea altădată. Bătrînul a îmbucat şi el ceva, apoi s-a învelit

în sarica mițoasă și s-a întins în fața colibei cu brațul sub cap. A adormit îndată sub cerul puzderie de stele și noaptea n-a mai fost tulburată decît de clopotele de la gîtul berbecilor, cînd aceștia își scuturau stropii de rouă de pe blană. Și cîinii amuțiseră.

Cînd s-a luminat de ziuă, lupoaica a venit lîngă cioban și n-a mai plecat din preajma lui, pînă seara tîrziu, cînd turma s-a întors la stînă și ea și-a reluat locul știut în colțul îndepărtat al țarcului. Devenise umbra stăpînului. Doar dacă el o trimitea cu o vorbă sau printr-un semn să abată turma într-o anumită direcție, sau să adune vreo oaie rătăcită, atunci lupoaica pornea în salturi, își făcea datoria, după care se întorcea tot atît de repede înapoi. Cîinii continuau să se țină departe de ea. N-o lătrau, dar o priveau cu ochi răi, dușmănoși. Se simțeau de prisos. Ea făcea cît toți cîinii la un loc. Nici o fiară nu se mai apropia de stînă. Oile puteau umbla pe hotar și prin pădure nepăzite de cioban.

A trecut vara și toamna, a trecut și iarna și nici o mioară, nici un berbec n-au mai pierit. Bătrînul scăpase de griji. Era liniștit și fericit.

Povestea lui s-a răspîndit repede, pînă departe, prin satele din munți. Nu toți oamenii credeau ce auzeau. Unii urcau sus la stînă, să vadă cu ochii lor minunea. Vedeau, dar nu înțelegeau. Îl întrebau pe cioban ce și cum făcuse. El tăcea. Nu scotea o vorbă despre lupoaică, nu răspundea la nici o întrebare. De aceea, mulți credeau că s-a scrîntit. Atunci începuse să vorbească satul în locul lui. Se auzeau fel de fel de scorneli, care încercau să destrame legenda, să deslege taina.

Imaginația aprinsă nu le folosea la nimic. Oamenii nu puteau ajunge cu închipuirea la adevăr, nu-și puteau lămuri meșteșugul prin care schimbase ciobanul firea sălbatică de fiară a lupoaicei în docilitate de cîine credincios.

Nu l-a mai părăsit pe cioban și nu s-a mai îndepărtat de turmă. A murit după mulți ani, de bătrînețe. Bătrînul i-a jupuit blana și și-a făcut din ea o glugă, pe care o purta vară iarnă și pe care n-a mai lepădat-o de pe cap pînă la sfîrșitul zilelor lui. A murit ducînd taina cu el.

Povestea l-a turburat mult pe Ionuț. Așa cum l-au tulburat toate poveștile pe care le-a auzit în serile lungi de iarnă petrecute la moară. Dar, de barcă nu uitase.

— Nu s-a uscat încă salcia aceea bunicule? îi reamintea el, din cînd în cînd.

— O mai lăsăm puțin și ne apucăm de treabă.

Cînd apăruseră primele semne ale primăverii, morarul a tăiat salcia în scînduri groase, le-a potrivit ca

lungime, și-a ascuțit bine dălțile, tesla, rindelele și cîteva zile la rînd n-a mai ieșit din șură. Acolo își făcuse atelierul. Bărci nu mai construise niciodată. Era însă cel mai priceput dulgher din sat. Cioplea și îmbina căzi, butoaie, roți, orice-i lipsea omului în gospodărie. Punea

mîna pe scule și, pînă nu scotea din lemn ceea ce dorea, nu se lăsa.

Barca își dezvăluia cu fiecare zi conturul sub ochii extaziați ai lui Ionuț. Stătea și privea la bunicul lui cum lucrează, iar dacă îi cerea să-l ajute cu ceva, alerga într-un suflet unde îl trimitea.

— Adu-mi ferăstrăul cel mic, din pod, Ionuț!

— Gata, bunicule, într-o clipă.

— Pune smoala la încălzit!

— Îndată, bunicule!

— Ține rama asta nemișcată, pînă îi potrivesc perechea.

— O țin, bunicule.

— Du-te la bunica și spune-i să-mi trimită sticla aia cu răchie, că am înghețat de frig.

— Acuși sînt înapoi!

Și așa, cît era ziua de mare, Ionuț îl ajuta cu ce putea, iar bunicul lucra cu spor. Într-o săptămînă barca era gata.

— Acum, pe apă, copile. Poți pluti cît vrei. Numai iazul să se umple odată.

Dar tocmai asta era nenorocirea. În iarna care trecuse, nu ninsese și nu plouase aproape deloc, iar canalul secase. Mai era și destul de frig, așa că lansarea bărcii se amîna mereu. Pe la mijlocul lui aprilie, începuseră totuși ploișe și, în cîteva zile, iazul se umpluse ochi. Moara mergea într-una. Înfloriseră sălciile și cireșii, malurile se acoperiseră cu tufănele și ciuboțica cucului, cu păpădii și toporași. Turmele urcau la munte. Primăvara intrase în toate drepturile ei. Ionuț visa noaptea călătorii lungi și pline de aventuri pe mare cu barca. La cîrmă era cînd el, cînd bunicul.

Într-o dimineață, dîndu-se jos din pat și privind pe fereastră spre iaz, l-a văzut pe bunicul său plimbîndu-se cu barca, de-a lungul malului, chiar pe sub streașina casei. Îi făcea proba. În culmea fericirii, copilul a

alergat afară desculț și în cămașa de noapte, așa cum se sculase și era gata să sară în apă, ca să ajungă mai repede la barcă. Bunicul a tras la mal și l-a ajutat să urce.

— E mai frumos decît în vis, bunicule!

I-a arătat cum să țină lopețile și cum s-o oprească pe loc. A învățat repede. El ținea o lopată, bunicul cealaltă. Loveau apa în același ritm. Barca aluneca ușor. Apoi Ionuț a rămas singur. După vreun ceas, bunica l-a strigat la masă.

— Mai rămîn puțin, bunico. E atît de bine pe apă!

— Acum să vii! Altfel se răcește plăcinta cu varză.

A tras repede la mal, a legat barca de un prun și a alergat la bucătărie. A mîncat în grabă, apoi a vrut să se întoarcă la barcă. Dar bunicul l-a oprit.

— La culcare! Trebuie să te odihnești după masă, ai uitat?

— Bine, bunicule. Dorm cît ai clipi.

Devenise mai ascultător, mai harnic. Din vacanța de primăvară mai rămăseseră cîteva zile. O să și le petreacă pe iaz și-a zis el. Exercițiile la matematică și compunere le făcuse. În privința aceasta școala putea începe oricînd.

Toate celelalte jocuri și distracții rămăseseră pe planul al doilea. „Navigația" pe iaz nu putea fi egalată de nici o altă distracție. Copiii satului își petreceau și ei de acum înainte tot timpul liber, bălăcindu-se în apă și plimbîndu-se cu barca lui Ionuț. Așa a trecut primăvara, vara și toamna acelui an.

În vara următoare însă se înființase în sat o echipă de fotbal a copiilor. Ionuț nu putea lipsi. Fotbalul îl pasiona de mult. Terenul de fotbal era în luncă, în apropierea morii. Antrenamentele începuseră odată cu prima zi de vacanță și se prelungeau de dimineață pînă seara, cu pauzele scurte pentru masă.

Ajunsese în scurt timp căpitanul necontestat al echipei. Era cel mai combativ. Turneele începuseră imediat. Nu prea departe de casă, dar, oricum, luaseră toate satele din jur la rînd. Temerarii — aceasta era, firește, denumirea echipei lor — întrecuseră la scoruri categorice, toate formațiile cu care se confruntaseră. După aceste succese își propuseseră să organizeze un campionat în toată regula, la care să participe echipe de copii din cele nouă sate ale comunei. Ceilalți colegi și prieteni îi împărtășeau ideea. Urma doar să ia legătura cu profesorul de educație fizică de la școala generală de zece ani și să-i ceară sprijinul. Erau siguri că va fi încîntat să-i ajute.

De barcă uitase aproape cu totul. Zăcea în șură, acoperită cu paie, pentru a nu se usca prea tare. Ionuț crescuse, era de-acum în clasa a șaptea și avea alte pasiuni. Lecturile și exercițiile la matematică și fizică îi luau cel mai mult timp, iar orele libere pe care și le programase pe timpul vacanței nu-i ajungeau pentru antrenamentele la fotbal. Se mai întîmplase ca tot pe atunci să se lase o secetă care uscase iazul. Fără iazul plin cu apă barca nu mai folosea la nimic.

Timpul zbura. Ionuț se lungise ca o nuia, cum zicea bunica. Era în clasa a opta, cînd au venit inundațiile cele mari. Răzvan, Moțișor și Ioana, cu care învăța de obicei, se aflau în ziua aceea la el. Se pregăteau pentru faza județeană a olimpiadei, de matematică. Ocupaseră și cu un an înainte locuri fruntașe. Acum doreau să se mențină în frunte, hotărîți să aducă cel puțin un loc întîi în sat.

Din cînd în cînd, profesorul îi verifica și le dădea îndrumările cuvenite. Trebuia să insiste mai mult pe algebră și geometrie. De regulă lucrau după revista de matematică, unde apăreau probleme și exerciții mai complicate. Acum îi interesa numai anumite capitole din matematică, cele mai dificile.

Învățau în șură. Era mai plăcut acolo. Bunicul le confecționase o tablă mare din scîndură geluită, care ocupa aproape jumătate dintr-un perete. Puteau lucra toți patru deodată la ea. Era mai bună decît cea pe care o aveau la școală. Cînd unul dintre ei se împotmolea, îi aștepta pe ceilalți să termine, apoi îi chema în ajutor. Analizînd împreună datele problemei, în cele din urmă, uneori după ore în șir de căutări, găseau soluția. Atunci bucuria era din cale afară de mare.

Cu cît se adînceau în studiu, cu atît se împotmoleau mai des. Era și firesc. Ajunseseră să rezolve probleme și exerciții din manualul pentru clasa a zecea. Ce-i drept, apelau tot mai des la profesor. Dar el era mulțumit. Elevii lui, cu care lucra dintr-a cincea, făceau progrese care îi umpleau inima de bucurie. Erau fala cercului de matematică din școală. Cînd cei din clasele mai mari nu se descurcau în exercițiile de algebră, profesorul trimitea după Ionuț, Răzvan, Ioana sau Moțișor și le cerea să le demonstreze cît de simplu este totul. Familia se întreba, oare de la cine moștenise Ionuț pasiunea și talentul pentru matematică?

— Nici de la mama, nici de la tata, spunea bunicul, cînd venea vorba de notele de zece, cu care se umpluse carnetul lui de elev. De la mine. Dacă nu fugeam de la școală, mare matematician ajungeam, susținea el, mai în glumă, mai în serios.

— Cum, bunicule, a întrebat mirat Ionuț, tu ai fugit de la școală?

— Ba bine că nu, îl liniștea el. Crezi că totdeauna școala era ca acum?

— Înțeleg, dar ceilalți copii...

— Treaba lor. Eu nu suportam și gata. Îmi plăcea libertatea și numai aici, la moară, o aveam cu adevărat.

Povestea lui Petre Hora, căci acesta era numele bunicului, era cunoscută în sat și cei de o seamă cu el și-o aminteau bine.

Totul s-a întîmplat puțin înainte de război. Împlinise unsprezece ani. Tatăl său l-a luat de mînă și a trecut cu el Setrașul spre Deva, ca să-l dea la învățătură mai înaltă... Drumul spre Deva era lung și obositor. Au mers pe jos, toată noaptea, ca să ajungă a doua zi la timp.

Copilul era atît de obosit, de i se părea că praful drumului e un noroi vîscos în care i se împotmolesc picioarele. Pășea cu ochii închiși pe jumătate, de somn.

Nu mai plecase pînă atunci din sat. Nu mai văzuse un oraș.

A doua zi, spre seară, au ajuns la porțile Devei. Copilul simțea în urechi un vuiet necunoscut și înfiorător. Ce-ar fi s-o întindă înapoi, îi trecea gîndul prin minte. Dar tatăl său îl tîra de mînă ca pe un sac.

De cum a intrat în oraș, a început să zică bună ziua la toată lumea, ridicîndu-și chipiul nou de pe cap, așa cum îl învățase domnul învățător că trebuie să se poarte. Dar nimeni nu-i răspundea.

Copiii pe care îi vedea pe stradă nu erau nici ei mai breji. Se uitau după el ca după un urs și rîdeau batjocoritor. Nu știa de ce. Și-a dat seama mai tîrziu. Era îmbrăcat cu totul altfel decît ei: cu cioareci albi și haină neagră din postav, croită și cusută în casă de mamă-sa cu mîna. Cămașa era din cînepă aspră înflorată cu arnici. În picioare încălțase opincuțe noi, modelate de bunicul său, dintr-o bucată de piele de porc.

Toate acestea n-ar fi însemnat nimic dacă, colac peste pupăză, copiii care întorceau capul după el nu i-ar fi văzut chipiul nou, căzîndu-i pe ochi. Chipiul îi dădea într-adevăr un aer caraghios. Îl cumpărase tatăl său cu mare cheltuială de la un meșter din Abrud. Era însă făcut pentru elevii din cursul superior al liceului, ceea ce tatăl lui Petre Hora nu știa. El îi ceruse meșterului chipiul cu cele mai multe fireturi și cozorocul cel mai strălucitor.

Cînd au ajuns la școala cu patru etaje, clădirea cea mai înaltă pe vremea aceea din oraș, copilului i s-a părut că se prăbușește peste el. Curtea era plină de părinți și copii, care sosiseră din toate părțile, pentru examenul care începea a doua zi dimineața.

Cineva le-a făcut cunoscut că dormitoarele internatului s-au umplut și nu mai este loc de dormit. Tatăl și-a luat fiul de mînă și, după ce au încercat în zadar pe la cîteva case de la ieșirea din oraș, ca să găsească adăpost pentru noapte, au ieșit în cîmp unde și-au făcut culcuș într-o căpiță de fîn. Cu toate că era frînt de oboseală și nesomn, copilul n-a închis multă vreme ochii, privind cu durere cerul înstelat ce se înălța deasupra Setrașului, acolo unde era satul lui. Un dor nepotolit îl tăia la inimă. Dorea să se întîmple o minune prin care să se întoarcă numaidecît acasă. În cele din urmă a adormit. Dar vuietul orașului, ca zgomotul unei ape mari ce se prăvălea din cer, îl auzea și prin somn.

Cînd zările s-au luminat, s-au sculat și s-au îndreptat spre clădirea aceea înaltă și rece, unde avea să-și petreacă de-acum toată copilăria. În clipa în care au ajuns ei, candidații tocmai erau invitați de secretarul școlii, un ins înalt și chel ca un pepene, să intre în sala unde urma să aibă loc examenul. Părinții au fost trimiși să se așeze pe băncile aflate în jurul terenului de fotbal.

Venise să-i examineze pe viitorii elevi ai școlii chiar directorul. Mic de statură și bondoc, cu ochelari cu ramă galbenă, care nu putea fi decît din aur, directorul nu-i inspira nici o încredere candidatului Petre Horea. Prea nu semăna deloc cu învățătorul lui din sat și prea era încruntat și vorbea răstit.

Erau examinați la limba română. Copiii fuseseră puși să citească, după cum îi striga secretarul dintr-un registru. Cînd l-a strigat pe Hora, copilul din Petreni s-a ridicat în picioare, cum făcuseră și ceilalți, și directo-

rul i-a aruncat o căutătură de parcă ar fi vrut să spună „lasă că știu eu ce poamă-mi ești".

— Citește la pagina 98 — a spus directorul, răstit.

A deschis cartea și a început să citească. Îi era somn, de vedea două rînduri în loc de unul și se împotmolea la fiecare cuvînt. Citea un fragment din „Capra lui Moș Savin". Examinatorul nu l-a lăsat să oștenească prea mult. S-a lămurit după numai cîteva fraze încîlcite pe care le-a ascultat, apoi i-a pus o întrebare.

— Cine era Brînduța ?

— Brînduța era nevasta lui Moș Savin — a răspuns pe nerăsuflate Petre Hora.

Atunci ceilalți copii au izbucnit în rîs. Pînă și directorul și-a îngăduit să-și înmoaie puțin căutătura rea, într-o umbră de zîmbet. „Ce dracu au boii ăștia de rîd", și-a zis candidatul în gînd, adăugînd : „O să-i învăț eu minte". Apoi și-a dat seama de gafă și s-a corectat.

— Brînduța era capra lui Moș Savin.

Dar se pare că directorul își făcuse deja părerea, pentru că după ce a notat ceva în registrul de pe masa secretarului, a trecut să-l examineze pe următorul candidat.

Lui Petre Hora i-a venit ideea s-o zbughească afară, dar era prea obosit pentru un efort cît de mic.

A urmat, după amiază, examenul la aritmetică. I-a examinat același director. Cu ajutorul secretarului a întors tabla ce se afla în sală, și copiii au văzut, scris pe spatele ei cu cretă, trei probleme. Ei trebuiau să le copieze, și să le rezolve. Printre genele deabia întredeschise, candidatul din Petreni a citit ce scrie pe tablă și, aproape în același timp, a trecut rezultatul la fiecare din probleme pe foaia lui. Totul n-a durat mai mult de zece-douăzeci de minute. Pe cînd ceilalți copii mai descifrau încă textul de pe tablă, el s-a ridicat și a dus foaia pe masa secretarului.

— Ei, balaure, i-a zis răstit directorul, nu vrei să dai examen?

— Am terminat, domnule — a răspuns copilul foarte plictisit.

Neîncrezător, directorul s-a repezit și a ridicat foaia de pe masă, ducîndu-și-o sub ochelari. I-a mai aruncat candidatului o privire neîncrezătoare, apoi din nou a cercetat foaia de hîrtie, pe care parcă nici nu era scris nimic. Ceva îl nemulțumea.

— Ascultă — zise el — de data aceasta mult mai calm — tu n-ai nume? De ce nu ți l-ai scris pe lucrare?

— Am zăuitat, domnule!

Auzind cuvîntul „zăuitat" copiii din sală au izbucnit încă o dată în rîs. Directorul s-a înfuriat și a zbierat la ei.

— Liniște, măgarilor, că ăsta vă bagă pe toți în buzunar cu matematica lui. În mai puțin de jumătate de ceas a găsit soluția la toate trei probleme, de parcă le știa dinainte.

Cea de-a treia problemă era mai mult de perspicacitate, pentru a se vedea puterea de pătrundere a copiilor și fusese formulată așa: „Un melc trebuie să urce din fundul unei fîntîni adînci de zece metri spre suprafață. Ziua urca trei metri, noaptea cobora doi. Să se afle în cîte zile ajunge melcul la suprafață".

Cînd toți copiii și-au prezentat hîrtiile, directorul s-a uitat peste ele și s-a încruntat și mai tare. Toți scoseseră ca rezultat la cea de-a treia problemă, zece zile.

— V-am spus, măgarilor, li s-a adresat din nou directorul, că numai el a găsit răspunsul bun. Apoi s-a întors spre Petre Hora.

— Cum ai aflat că melcul a urcat în opt zile?

— Din capul meu, domnule, a răspuns el.

De data aceasta copiii n-au mai cutezat să rîdă și plăcerea asta au avut-o doar directorul și secretarul.

— Bine, bine, înțeleg, dar cum ai socotit?

— Am socotit așa, domnule, că după opt zile ajunge sus și nu mai coboară doi metri, pentru că n-o fi prost să mai coboare, dacă tot a ajuns unde a vrut.

— Ai dreptate, a zis directorul cu mai multă blîndețe. Melcul n-a fost prost și nici tu nu ești.

Directorului i-a plăcut și nu i-a plăcut acest copil. I-a plăcut pentru agerimea minții, dar nu i-a plăcut pentru căutătura ochilor. Se vedea că crescuse sălbatic, fără nici o supunere.

Cînd s-au afișat rezultatele, a văzut cu surprindere că a reușit, fără să vrea. Asta însemna să nu se mai întoarcă acasă pînă la iarnă, în vacanță, și gîndul acesta îi îngrozea.

Odată cu începerea școlii, începea și chinul pentru el. Dorul de acasă îi sfredelea creierii. Noaptea, cînd ceilalți copii dormeau, el plîngea sub pătură. Uneori se scula și stătea în fereastră, privind spre acel vîrf de munte, deasupra căruia se înălța cerul înstelat și dincolo de care se află satul lui cu moara de apă, cu vite și oi, cu hîrjoana și plăcerile copilăriei.

Cel mai rău îl chinuia foamea. Mîncarea de la cantină era așa de puțină și proastă, că niciodată, nu se scula sătul. Doar cînd era de serviciu la veselă și culegea restul de pîine rămasă de la alți elevi, își mai potolea cît de cît foamea.

Cu stîngul a pășit și în catalog. Întîrziase, cu încă un copil și, cînd au intrat în clasă, profesorul de științe naturale începuse predarea lecției.

— Unde ați fost voi, puișorilor, pînă acum?

— Afară, domnule, a răspuns Petre Hora.

— No, dacă ai fost afară, spune despre ce am vorbit eu pînă acum?

— Nu știu, domnule!

— No! Nu-i nimic, puișorule, treci la loc, ai nota trei.

Seara, la meditație, a venit pedagogul în clasă și a întrebat de el. Era un vlăjgan de vreo douăzeci și cinci de ani, cu perciuni pînă sub bărbie, cu un zîmbet permanent și răutăcios pe față.

— De ce ai luat, elev, nota trei la științe naturale.

— Căci n-am știut, domnule.

— De ce n-ai știut ?

— Nu știu, domnule !

— Mai ești și obraznic, ai ? a zis acesta și i-a cîrpit copilului două palme peste obraji de a răsunat clasa. Apoi l-a prins de piept și se pregătea să-i mai dea o palmă, dar atunci, ca un uliu, copilul s-a repezit cu amîndouă mîinile la fața lui și, cît ai clipi, i-a tras cîte cinci brazde sîngerînde pe fiecare obraz, începînd de sub ochi, și pînă la bărbie, oprindu-se în perciuni.

Pedagogul l-a lăsat de piept și și-a dus mîinile la față. I s-a părut că are nisip pe obraz. Cînd și-a privit palmele și le-a văzut pline de sînge, a îngălbenit. Avea peste puțin timp o întîlnire cu pedagoga de la liceul de fete și fața începuse să-l usture, desfigurată. Tot sîngele i se urcase la creier.

S-a dezmeticit prea tîrziu. A vrut să se repeadă după el. Dar copilul, dispăruse. Parcă intrase în pămînt. L-a căutat peste tot, în spălător, în pod, dar diavolul cu gheare de pisică nu era de găsit.

Pedagogul s-a întors în clasă, să se răzbune pe ceilalți elevi, care i se păruse lui, rîseseră cînd l-au văzut plin de sînge și a început să care cu nuiaua lovituri la nimereală. Auzind țipete în clasă, a intrat profesorul de istorie, care era de serviciu. Pedagogul s-a potolit.

— Ce-ai pățit, domnule pedagog ? l-a întrebat el, surprins de înfățișarea acestuia.

— M-a zgîriat un diavol de elev și acum mi-a dispărut de sub nas.

— Și-l cauți cu nuiaua pe spinarea celorlalți ? Cine îți permite să te comporți astfel ?

— S-au revoltat, domnule profesor, împotriva mea.

— Înseamnă că nu te respectă și atunci nu ești bun de pedagog. Am să aduc la cunoștința consiliului pedagogic comportarea dumitale.

Profesorul aducea în zadar o astfel de problemă în consiliul pedagogic. Prea puțini l-ar fi susținut, cu atît mai puțin directorul. El bătea cel mai mult.

În acest timp, elevul Hora stătea pitit sub scări, ca un șoarece. Portarul, vrînd să ia o mătură de acolo, a dat peste el și l-a luat de guler.

— Din ce clasă ești ?

— A-ntîia B, a zis copilul.

Portarul l-a tîrît spre clasă, a deschis ușa și l-a azvîrlit înăuntru. Copiii l-au privit ca pe altă minune, căci nu-l cunoșteau. Ce-o fi cu ăsta — s-au întrebat ei. Șeful clasei l-a luat din scurt.

— De unde picași aici, mă ?

— De afară. L-am mințit pe portar că sînt din clasa asta, că, dacă mă ducea într-a întîia A, acolo mă aștepta domnul pedagog și mă omora.

Cînd le-a povestit că l-a zgîriat, copiii l-au luat sub protecția lor și l-au ascuns sub un pupitru. Noaptea l-au culcat în dormitorul lor. Pedagogul, după ce și-a aruncat privirea după el, cînd a sunat stingerea și a văzut că nu-i, a așteptat dimineața ca să raporteze directorului că un elev a fugit acasă. Dimineața însă, pedagogul a trebuit să se ducă la infirmerie, pentru că zgîrieturile începuseră să se infecteze. „Pisica" n-avea ghiarele sterile.

Directorul a aflat abia trei zile mai tîrziu. S-a repezit în clasă. Cînd a văzut despre ce este vorba, s-a gîndit că e suficient să-l tragă numai de urechi. Plăcerea îi crescuse însă cînd a văzut că dracul de copil răbda și nici măcar o lacrimă nu scăpa. Așa că și-a intensificat efortul, încercînd de data aceasta să-i smulgă elevului agresiv cîte un smoc de păr mătăsos de deasupra ure-

chilor. Cînd această operațiune a ajuns la punctul maxim, nici copilul n-a mai putut răbda și s-a repezit ca o vietate sălbatică, l-a prins cu dinții de nas și l-a mușcat ca un cîine turbat. S-a întîmplat ca și cu pedagogul. Directorul a urlat de durere și l-a scăpat din mîini.

De data aceasta, Petre Hora știa că scăparea nu mai e sub scări, ci departe, dincolo de gardul școlii. A sărit poarta și nu s-a mai oprit decît atunci cînd a simțit că nu mai poate respira; ajunsese afară din oraș și nici cu ogarii n-ar mai fi putut fi prins. S-a dus pe același drum pe care venise împreună cu tatăl său cu două luni în urmă, pînă s-a lăsat noaptea.

N-a cutezat să ceară la nimeni găzduire. Oamenii și-ar fi dat seama că a fugit de la școală și cine știe ce le-ar fi trecut prin cap să facă. Cînd s-a înoptat bine, s-a apropiat de un grajd și a văzut două vaci culcate afară. Era toamnă tîrzie și destul de frig. S-a lipit cu spatele de pîntecele unei vaci și a adormit îndată.

Dimineața l-a trezit lătratul fioros al unui cîine. Tocmai la timp. S-a sculat în grabă și a luat-o din loc peste cîmp, ținînd direcția vîrfului Setraș. În aceeași zi, spre seară, ajunsese la grajdul lor de sub poala pădurii comunale. Era ca acasă.

Se aștepta ca vitele să fie închise, iar tatăl său să fi coborît în sat. S-ar fi bucurat să nu dea prea devreme ochii cu el, dar tată-său rămăsese să înnopteze la grajd. Avea o vacă a făta și tocmai i se împlinise sorocul. Trebuia s-o îngrijească. Cîinele era și el acolo și l-a simțit de departe. A alergat, lătrînd de bucurie, în întîmpinarea lui.

Cine să fie, s-a întrebat țăranul, de se bucură cîinele. Nu-i venea să-și creadă ochilor cînd și-a văzut copilul. Era în capul gol și speriat. Tatăl lui simțise că s-a întîmplat ceva neplăcut, că nu-i a bună întoarcerea lui.

— Ce-i cu tine, mă?

— Ce să fie, tată. M-a trimis dom-director acasă și mi-a spus să nu mă mai întorc pînă nu merg cu tine și să ducem douăzeci și cinci de mii de lei taxă pe patru ani înainte.

— Bine, mă, și unde-ți sînt lucrurile, unde-i chipiul, cum ai plecat așa?

— Chipiul mi s-a agățat de-o creangă și a căzut acolo, în rîpa Dracului, și nu se mai vedea să îl caut. Merg mîine după el. Lucrurile nu le-am adus, că am zis că tot mă întorc la școală.

— Unde dracu să te întorci, mă? De unde să-ți dau atîția bani?

Adevărul s-a aflat nu mult timp după aceea. Poștașul a adus scrisoarea de la liceu, în care se spunea că „fiul dumneavoastră a fugit din școală, după ce a săvîrșit abateri pentru care consiliul profesoral l-a eliminat definitiv". Tatăl său a pus mîna pe curea și se pregătea să lovească.

— Stai să-ți spun cum a fost, a zis copilul.

După ce i-a povestit totul, lui maică-sa i-au dat lacrimile.

— Nici eu n-aș fi făcut altfel, dacă aș fi fost în locul tău, a zis taică-său și a aruncat cureaua.

Copilul a învățat dulgheria cu un unchi al său și a intrat din nou în rînd cu ceilalți băieți de seama lui din sat.

A trecut de atunci o viață de om. Petre Hora avusese copii, nepoți, îmbătrînise. Cînd îl privea pe Ionuț își revedea propria lui copilărie. Ce repede a fugit timpul.

În șură, Ionuț, Răzvan, Ioana și Moțișor erau profund absorbiți de rezolvarea problemelor pe care le scriseseră pe tablă. Nici nu luaseră seama la ce-i afară. Începuse să se întunece înainte de ceasul prînzului. Nori plumburii și învolburați acoperiseră tot cerul, amenin-

ţînd să se prăbuşească avalanşă peste sat. Găinile, derutate, au intrat în coteţ să se culce. În pădurea ce urcă pe coasta din spatele morii, păsările s-au ascuns prin scorburi. Ţăranii aflaţi pe cîmp, la lucru, fugeau care încotro, căutîndu-şi adăpost.

Mai întîi au început fulgerele şi tunetele. Canonada lor a ţinut vreo jumătate de oră, timp în care norii se mai îndesiseră încă pentru a asigura rezerva necesară potopului ce urma. În sfîrşit, un tunet mai puternic decît toate de pînă atunci, a avut darul să nu se mai frîngă, rostogolindu-se într-una ca un munte de bolovani pe un pod de scînduri. Vîrfurile dinspre apus ale munţilor nu mai puteau fi desluşite prin perdeaua groasă de ploaie ce se pornise şi care se lăţea peste tot satul. Curînd a ajuns la moară.

Nu era o ploaie ca toate ploile. Nu cădeau stropi. Curgeau şuvoaie. Era o rupere de nori. Se auzea cum plesnesc ţiglele pe case. Lovindu-se de pămînt, şuvoaiele explodau şi se părea că, de peste tot, erup izvoare înspumate.

O cioară surprinsă în zbor a fost doborîtă în faţa şurii, cu penele smulse şi aripile zdrobite. Pe Coasta Mare, pe Feţele Albe, pe dealul Arşiţei şi Cărpinişului coborau la vale zeci, sute de pîraie vijelioase şi înnoroiate, cărînd tot ce întîlneau în cale. Coteţul lui Crivăţ zăcea în apă. Cîinele avea lanţul scurt şi se smucea, simţind primejdia. Începuse să urle.

Ionuţ a tresărit. Pînă atunci copiii nu se prea sinchisiseră de ce-i afară. Rămăseseră la lucru, ameţiţi de bucuria cifrelor şi a formulelor cu care se acoperise tabla. Furtunile de vară erau, pentru munţii lor, fenomene frecvente cu care se deprinseseră din leagăn. Nu-i speriau. Dar acum cîinele cerea ajutor. Ionuţ îl înţelegea.

— Uitaţi-vă ce-i afară, copii! a spus el uluit.

— Mamăăă!, se miră Ioana, simțind cum o pătrunde frigul prin rochia subțire de stambă. Cum o să ajung acasă?

— Ajungi tu, n-ai grijă, a încurajat-o Moțișor. N-o să țină ploaia toată ziua. Mergem împreună pînă în sat.

— Trebuie să salvăm cîinele. Stă într-o baltă care crește, a spus Ionuț, și s-a aruncat în potopul de afară, cu mîinile întinse înainte.

Încerca parcă să-și facă loc printre funiile groase de apă spînzurate de cer. A ajuns, a desfăcut lanțul de la gîtul lui Crivăț, l-a luat în brațe și s-a întors cu el în șură. Cîinele tremura. Ionuț a luat din așternutul lui, pregătit în fînul din podul șurii, unde îi plăcea să doarmă, vara, un țol și l-a învelit. Cîinele îl privea recunoscător.

— Ești și tu ud pînă la piele. O să răcești, Ionuț, i-a atras Ioana atenția. N-ai ceva pe aici, să te schimbi?

— Cred că am pijamaua. Urc s-o caut.

S-a schimbat. A găsit în podul șurii și un pulover. L-a pus Ioanei peste umeri. Din tîrnaț, i-a strigat bunicul:

— Încercați să străbateți încoace.

— Mai așteptăm bunicule! Trebuie să slăbească odată.

Nu peste mult timp ploaia a încetat într-adevăr. Norii își storceau ultimii stropi, rămînînd însă îngrămădiți pe cerul vinețiu. Pădurea arăta zdrențuită, ca bătută cu vergile. Rîul satului ieșise din matcă, gemînd sub povara încărcăturii pe care o purta: arbori desrădăcinați, bolovani, gunoaie, cotețe, animale înecate, garduri, butoaie și tot ce întîlnise în cale. Un vuiet straniu, venind din toate părțile, umplea golul lăsat de ploaie. Natura respira greu, ca un bătrîn astmatic.

Copiii au fugit în casă. Se întunecase. Bunica i-a așezat la masă. Șanțurile se umflaseră și drumul satului devenise albie de rîu. Răzvan, Ioana și Moțișor nu mai

puteau urca în sat. Era prea tîrziu. Părinții știau unde sînt și nu-și făceau griji. Își închipuiau că n-o să se pornească pe o vreme ca asta spre casă. Au mai rămas și altădată peste noapte la moară, împreună cu Ionuț, ascultînd povești sau învățînd împreună.

— Dormiți aici. Acuși vă fac paturile, le-a zis bunica. Tu, Ioana, te culci cu mine, băieții dorm în camera dinspre iaz.

— Mergem, mai bine, să dormim în podul șurii, bunico, a zis Ionuț. E aer atît de curat și plăcut acum,

după ploaie și fînul miroase atît de frumos. O să dormim mai bine.

— Atunci, mai luați-vă o cergă. E rece noaptea.

După cină au mai rămas la taifas. Vorbeau despre ploaie. Auziseră de la părinții lor de ruperi de noi, care măturaseră mai demult satul, de nu mai rămăsese nici o casă din luncă întreagă și nici un copac nerănit.

— Să fim mulțumiți că am scăpat cu atît, a zis bunicul și a trimis pe toată lumea la culcare.

Se părea că totul e în ordine. La buletinul despre starea vremii, de la radiojurnalul de seară, s-a vorbit de ploile torențiale căzute, în cursul după-amiezii, în centrul Transilvaniei, dar se preciza că precipitațiile își vor restrînge aria. În următoarele douăzeci și patru de ore, vremea va fi frumoasă și călduroasă în toate regiunile țării.

Băieții s-au dus la culcare, în podul șurii. Norii se rarefiau. Luna plină părea foarte jos și strălucea puternic.

Broaștele nu mai cîntau ca în celelalte nopți. Ce s-o fi întîmplat cu broaștele? se întreba Ionuț. Orăcăiau în iaz, de-l asurzeau. Acum, parcă s-au înecat toate. Au amuțit și mierlele în tufișurile de pe costișa ce se ridică în spatele șurii. Nici un lătrat de cîine. Doar vuietul acela înfundat, care nu se știa de unde vine, și care se încorporase în starea de liniște suspectă și rău prevestitoare din natură, nu se stingea.

Răzvan și Moțișor au adormit. Ionuț nu putea închide ochii. Îl stăpînea un fel de teamă inexplicabilă. „Ce-i cu broaștele și cu vuietul ăsta?" se întreba el. Cerul se limpezise. Către miezul nopții, de undeva, dinspre sat, s-a auzit un cocoș cîntînd. „În sfîrșit, un semn de viață", s-a bucurat el.

Era pe punctul de a ațipi, cînd găinile, închise în coteț în partea cealaltă a morii, începuseră să cîrîie disperate, ca atunci cînd le încolțește vulpea. S-a mai întîmplat și altă dată. Vulpea venea, dădea tîrcoale cotețului, găinile o simțeau și începeau hărmălaia. Se trezea și Crivăț și se punea pe lătrat și ordinea în ogradă se restabilea imediat. Vulpea se retrăgea cu coada între picioare, în desișurile din care venise. Dar acum Crivăț nu lătra. Să nu fi simțit el vulpea? Dintr-o dată găinile s-au liniștit. Le-a speriat cu siguranță vreun șobolan. Sînt destui la moară. Cîinele nu se ostenește să-i latre.

S-a auzit ușa la casă. Bunicul a ieșit cu felinarul în mînă. „De ce n-o fi aprins becul?" s-a mirat Ionuț. Apoi, în clipa următoare, din direcția caselor din luncă a răzbit pînă aici un strigăt de ajutor. Ionuț a sărit în picioare.

— Băieți! Sculați-vă. Se întîmplă ceva.

A răsucit comutatorul, dar becul pe care și-l atîrnase de-o grindă în pod, ca să poată citi pînă noaptea tîrziu, nu s-a aprins. Nu era curent pe circuit. Înseamnă

că furtuna doborîse vreun stîlp electric. Răzvan și Motișor s-au sculat amețiți de somn.

— Ce e? au întrebat ei derutați.

— Nu știu, dar e ceva. Vuietul e tot mai puternic. Am auzit un strigăt de ajutor. Parcă venea de la casa Vetei Androne. Haideți să coborîm. S-a sculat și bunicul.

S-au îmbrăcat repede, pe întuneric. Acum auzeau clar cum lovește apa în pereții șurii. Au dat să coboare pe scară. La picioarele lor era iazul. Cîinele scheuna pe un maldăr de paie înmuiate.

— Bunicule ! a strigat Ionuț tulburat.

— Nu coborîți, i-a răspuns el. A ieșit rîul peste maluri. Trebuie să urc sacii cu grăunțe și făina în pod. O parte din ei sînt în apă.

— Am auzit pe cineva de la casele din luncă strigînd după ajutor.

— Toți avem nevoie acum de ajutor. Văd eu ce pot face. Voi stați acolo, că nu puteți ajunge la mine. Apa în ogradă e pînă la piept.

— De unde vine atîta apă, se întrebau băieții, de nu mai încape pe vale ?

Depresiunea în care era așezat satul urca o înclinație destul de mare pentru ca rîul principal să se scurgă cu ușurință. Or, acum nivelul apei, în loc să scadă după încetarea ploii, dimpotrivă, creștea.

Copiii stăteau pe scară și nu știau ce să facă. Chemările de ajutor s-au auzit din nou. Era un glas de femeie.

— E precis mătușa Veta, a recunoscut-o Răzvan. S-o fi întîmplat ceva copiilor. Toți trei sînt mici.

— Să urcăm pe acoperișul șurii. De acolo vedem mai bine în jur, propuse Ionuț.

Au scos cîteva țigle și au privit afară. Cît cuprindeai cu ochii, în josul și în susul văii, era numai apă. Strălucea în bătaia razelor lunii ca un fluviu adevărat, care creștea între dealurile ce mărginesc de o parte și alta satul. Cele cîteva case din luncă erau pe jumătate în apă.

— Cum ajungem acolo ? se frămînta Ionuț.

— Ascultă, barca aia, de cînd erai tu mic, n-o mai ai ? a întrebat Moțișor într-o doară.

— Ești extraordinar. Uitasem de ea. E jos, în șură, sub paie. Dar crezi că mai e bună de ceva ? O fi crăpat toată de uscată ce e.

— Să încercăm. Haide s-o scoatem, a fost de părere și Răzvan.

Au scos-o. Lopeţile erau şi ele la locul lor. Dar, pînă la uşa casei, s-a umplut de apă, gata să se ducă la fund.

— Ce facem, bunicule ? Barca ia apă.

— Se înţelege că ia, pînă se umflă puţin. Uite, folosiţi-vă de găleata aia. Unul dintre voi aruncă apa, ceilalţi vîsliţi. În cîteva minute nu mai aveţi probleme. Lemnul se umflă şi crăpăturile dispar.

Au urcat-o pe fată, pe bunica şi pe Crivăţ în barcă şi i-au trecut în partea cealaltă, pe costişă. Coteţele găinilor şi porcul erau sub apă. Nu mai aveau ce salva.

— Hai, bunicule, să te scoatem şi pe tine de aici, i-a zis Ionuţ.

— Nu vă îngrijiţi de mine. Eu mai urc din săcii ăştia în pod. Sînt bucatele oamenilor. Nu le pot lăsa pradă apei. În pod n-o să ajungă. Vedeţi mai bine ce-i la Veta acasă. Să nu i se înece copiii. Nu e nici bărbatu-său în sat.

Rîul nu mai curgea în jos. Îşi schimbase cursul spre înapoi.

— Ce-o fi asta, bunicule ?

— E de rău. Înseamnă că podul Arşiţei e de vină. S-au agăţat în el copaci dezrădăcinaţi şi bolovani. S-a format un baraj. Numai cu dinamită mai poate fi rupt. Dacă aşa o fi, atunci nenorocirea e mare. Apa o să tot crească.

Bătrînul avea dreptate. Piraiele care alimentau rîul îi sporeau apa şi-l împingeau înapoi înspre sat.

Băieţii lopătau din toate puterile spre casele din luncă. Ioana, care li se alăturase, arunca tot timpul apa din barcă cu găleata. Cînd au ajuns, Veta şi copiii erau în podul casei, cuprinşi de panică. I-au coborît şi i-au aşezat pe rînd în barcă. Nu mai aveau grai. Femeia tremura de spaimă şi de frig. Răzvan, Ioana şi Moţişor s-au urcat într-un copac din apropiere. Nu încăpeau toţi în barcă. Ionuţ i-a dus pe copii şi pe mama lor la mar-

ginea apei, pe uscat. Apoi, s-a întors să-şi ia colegii. Casa Vetei tocmai se lăsase într-o rînă, după care s-a prăbuşit, dispărînd în apă.

— Repede, să-l luăm pe bunicul.

— Priviţi acolo! le-a atras atenţia Ioana, arătîndu-le un om în apă. Încerca să se agaţe de o scîndură.

— E moş Vasile, cojocarul. Se îneacă!

L-au scos şi l-au dus pe uscat. Era mai mult mort decît viu. Ioana a rămas cu el să-l ajute.

— Acum, la moară! a spus Ionuţ.

Apa creştea. Barca rezista bine. Lemnul se umflase. Băieţii erau uzi pînă în creştet. Aveau noroc de cer senin şi lună plină. Se vedea ca ziua. Bunicul era sus, pe creasta acoperişului. Cînd i-a văzut, le-a strigat de acolo:

— Mergeţi înapoi, în luncă. Eu stau bine aici, mai pot aştepta. Vedeţi că a lui Văleanu şi ai lui Poenaru n-au scăpare, dacă nu ajungeţi la timp.

Casele lor erau chiar pe malul rîului. Apa ajunsese la streşini. Oamenii stăteau căţăraţi pe acoperişuri şi în pomi, îngheţaţi de frig şi de spaimă. Cel mai greu a fost să-i coboare de pe unde apucaseră să se urce şi să-i pună în barcă. Încărcau cîte doi-trei şi-i duceau pe uscat. Apoi se întorceau. Cînd l-au scos din apă pe Lae Poenaru, se făcea ziuă. Era ultimul din luncă. Ionuţ, Moţişor şi Răzvan erau la capătul puterilor.

— La moară, cît mai iute. Nu mai avem ce face aici. Bunicul ne aşteaptă.

Nici un nor nu păta, în această dimineaţă, cerul senin. Se anunţa o zi frumoasă. Pădurile de pe dealuri şi văi respirau liniştite. Aburul respiraţiei lor se ridica suav în văzduh.

— Ne-am rătăcit. Nu văd moara. Unde este moara? n-auziţi? a început să ţipe Ionuţ.

Se făcuse alb la faţă, ca pînza cămăşii de in de pe el. Soarele se înălţa tot mai sus. Hotarul satului fusese

parcă greblat și spălat. Rîpi noi se căscau pe povîrnișuri. Stîncile străluceau. În jurul bărcii pluteau animale cu burta umflată de apă. Lacul, ce apăruse peste noapte, se lățea peste toată lunca și toată valea pînă la podul Arșiței, murdar și plin de hoituri.

Un copil cu glasul sugrumat își striga bunicul. Era atîta liniște în jur, că nimeni nu-l auzea.

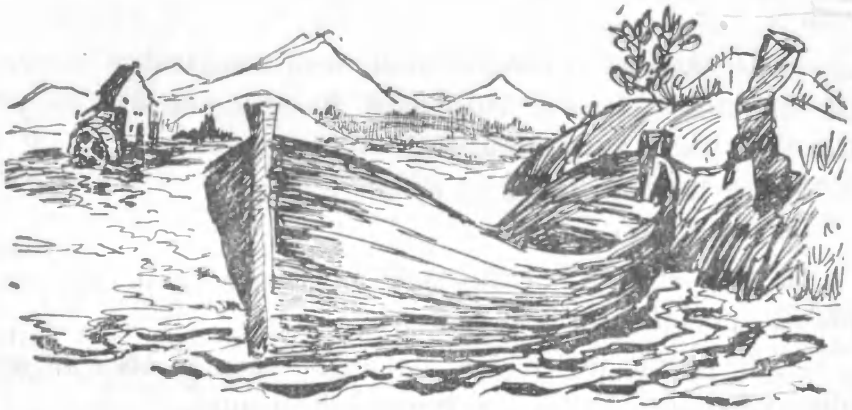

FOCUL SACRU

Se apropia solstiţiul de vară. Prin ierburile din lunci şi de pe dealuri sînzienele explodaseră într-o puzderie de flori galbene, strălucitoare, care împrumutau cîmpului o lumină duminicală. Temerarii, sau Puii de Lup, cum li se mai spunea în Petreni, numărau zilele care îi mai despărţeau de momentul cosmic în care pămîntul traversează cea mai scurtă noapte din an : douăzeci şi unu spre douăzeci şi doi iunie.

— Tu chiar crezi, Vasile, în focurile acelea ? îl întrebă Săndel pe colegul lui.

— Ştiu eu ce să zic ? Îmi place să-i iau în serios pe bătrîni. Ei ne-au vorbit de aceste focuri.

— Bine, dar nici unul dintre ei nu susţin că le-ar fi văzut. Au auzit doar, povestea şi, la rîndul lor, o spun şi ei celor ce-i ascultă.

— Eşti cumva împotriva expediţiei ?

— Nu despre asta-i vorba. Îţi dezvăluiam îndoiala mea.

— Dacă n-am avea îndoieli, n-ar mai trebui să verificăm nimic. În afară de asta, focurile nu sînt singurul obiectiv în programul expediţiei noastre.

— Te înţeleg. Atunci... pe miercuri.

— Pe miercuri.

În ziua stabilită, echipajul, mai mare ca în alte expediţii, pornise din nou la drum.

— E prima ieşire din vacanţa mare a acestui an, observă Ioana. Să luăm o pietricică în gură.

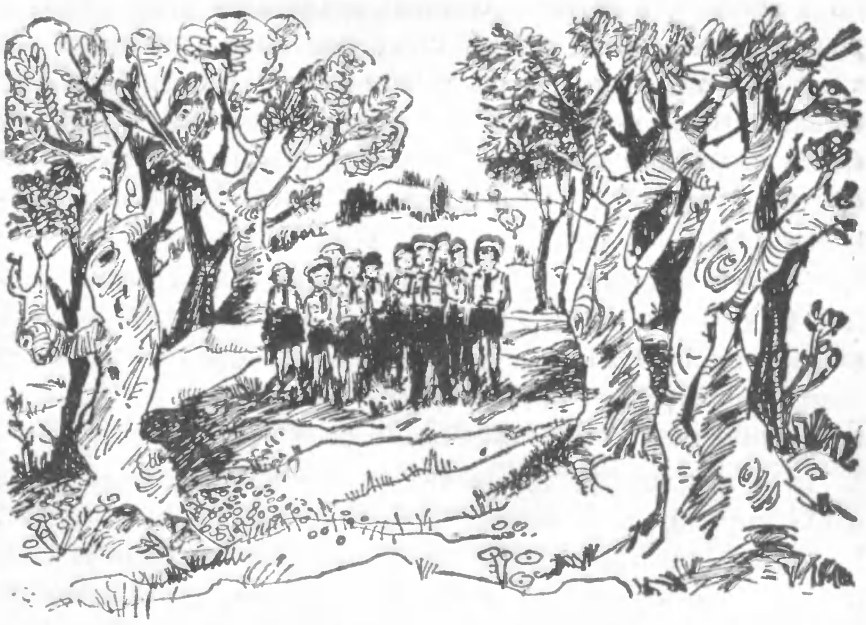

— Vorbești să nu taci, îi răspunde prompt Cătălin. Nu mi-e destul de greu sacul? Vrei să mai duc și o piatră în gură.

— Mai arunci ceva din sac, îi sugerează Sorina. Eventual, punga cu mîncare.

— Te rog să nu-l iei peste picior. E sub protecția mea, îl apără Moțișor.

— Vai, vai! Dacă e sub protecția ta, de ce nu-i duci tu sacul? Nu vezi că abia își trage picioarele?

— Crezi că un veteran al Temerarilor, care are experiența Setrașului, a Munților Orăștiei, a celorlalte drumuri lungi și anevoioase, pe care s-au desfășurat expedițiile noastre, are nevoie să-i ducă sacul unul mai slab ca el? se burzuluiește Cătălin, cu un aer voit comic.

Temerarii s-au oprit în loc pentru a rîde pe săturate. Cei doi mezini ai echipajului, prieteni la cataramă altfel, găsesc dese prilejuri de a-și pune la încercare, unul pe seama celuilalt, ascuțimea spiritului. De

data aceasta, a cîştigat Cătălin. Moţişor a vrut să-i răspundă, amintindu-i de un cireş din care „coborîse" cu vreo doi ani în urmă cu viteza căderii corpurilor. Dar tocmai atunci s-au repezit la ei doi cîini dintr-o ogradă de la marginea satului, lătrîndu-i înrăiţi şi l-au întrerupt. Momentul potrivit fusese pierdut. Trebuia să aştepte altul.

Soarele incendia zarea înspre răsărit şi ziua se prefira în cupe de culori. Ieşiseră din pădurea întunecoasă şi răcoroasă şi în faţa lor se deschidea, ca o fereastră spre un colţ de rai, priveliştea cîmpului cu fineţe ce se întinde peste coline şi vîlcele pînă sub poalele Dubei.

In transparenţa dimineţii, muntele îndepărtat li se arăta copiilor ca o piramidă de smarald căzută din cer. La drept vorbind, Duba nici nu este propriu-zis un munte, mai degrabă un deal înalt, acoperit pînă aproape de creste cu pădure bătrînă de un verde închis. Spre vîrful Dubei se îndreptau Temerarii în această dimineaţă.

Nu le era străină această margine de hotar. Cunoşteau toate izvoarele, toate esenţele de arbori, toate animalele care îşi găseau ascunzişurile pe aici. Cît despre geologia locului, erau aproape siguri că ei n-o să poată descoperi nimic interesant. Agatele după care umblaseră vara trecută se află în partea dinspre răsărit, pe Valea Buneştilor şi în hotarul Almaşului. Nici minereu aurifer nu se găsea. Peste tot se întîlnesc doar structuri bazaltice. Arheologic, Duba prezenta şi mai puţin interes.

— Ar fi fost un loc cum nu se poate mai potrivit pentru o cetate, spuse Dragoş. Dar nici dacii, nici romanii, care şi-au lăsat urmele în zonă, n-au urcat bolovani în vîrful Dubei pentru a-l fortifica. O strajă pe această înălţime ar fi putut ţine sub observaţie o bună parte din Apuseni şi prin cîteva ruguri aprinse ar fi

dat de veste satelor din împrejurimi că se apropie primejdia. Numai că aici n-a fost nici o cetate.

În schimb, se dăduse o bătălie, și asta copiii știau din manualul de istorie. Chiar la poalele dinspre miază-noapte ale Dubei, sub care se desfășoară satul Curechi. Aici avusese loc prima înfruntare violentă a țăranilor răsculați, sub conducerea lui Horea, Cloșca și Crișan, cu nobilimea, la începutul lui noiembrie 1784. O troiță ridicată în centrul satului, pe care Temerarii din Petreni o văzuseră cu un an în urmă, păstra memoria evenimentului.

Dacă în această dimineață Temerarii se aflau totuși la drum, cu noaptea în cap, spre crestele Dubei, aveau un alt motiv. Pionierii își propuseseră ca în noaptea următoare — noaptea solstițiului de vară — să verifice o veche credință populară despre care aflaseră de la bunici.

Clipa mult așteptată sosise. Era douăzeci și unu iunie.

— Încă vreo cîteva ceasuri și un alt mit se va spulbera, spuse Viorel dintr-a șaptea.

— Nu fi atît de sigur. S-ar putea ca enigma focurilor care țîșnesc din senin să nu se lase prea ușor dezlegată, îl invită Săndel la mai multă ponderație.

— De ce? Doar nu vrei să mă convingi că e vorba de o minune. Minuni nu există!

— Ba da, există! Focurile pe care o să le vedem la noapte sînt o minune, sau o vrajă. Ceva în genul ăsta. N-am nici o îndoială, pretinse Sorina-Floarea soarelui, cum o răsfățau colegii pentru că era lungă, subțire și mlădioasă. Altfel, cum? De ce să apară numai și numai în noaptea solstițiului de vară?

— Nu-ți amintești că am mai dezbătut problema asta? spune Viorel. Repet pentru tine, părerea mea: în noaptea solstițiului de vară, pămîntul se află la hotarul dintre cele două anotimpuri, primăvară-vară. Faptul

că fenomenul se petrece tocmai în această noapte e o dovadă că avem de-a face cu o lege a materiei și nu cu o minune.

Ca astronom al grupului, cum era recunoscut, Viorel vorbește cam savant și cam prețios, dar colegii îi trec cu vederea mica infatuare, fără a-l scuți de cîte o ironie.

— Ce materie, dom'le? îl ia la rost Vetuța. Vrei să spui că focul e materie?

— Mai încape vorbă?

— Și în ce stare o încadrezi, mă rog frumos? Solidă, lichidă sau gazoasă?

— În nici una din cele amintite de tine. Focul intră în starea a patra a materiei, care este plasma. Dar ce tot vorbesc eu? Voi dintr-a cincea n-ați învățat despre plasmă.

— Nu-ți mai da atîtea ifose, Viorele, interveni Săndel. Dacă încadrezi focul care ne preocupă pe noi între focurile obișnuite, atunci te asigur că greșești amarnic. Ba, aș zice că aluneci în metafizică.

— În ce alunecă? întrebă Ioana, contrariată.

— În metafizică, n-auzi bine?

— Ce-i aia?

— Ei, asta-i bună. Mă întreabă ce e metafizica?

— Chiar așa. Ce-i aia? Se învață cumva într-a opta?

— Lasă-mă, dragă. N-am cum să-ți explic. Tot nu înțelegi. E ceva care nu există. Nu știu nici eu precis.

— Terminați cu ciorovăielile, se amestecă și Dragoș în discuție. Măcar să ni se arate fenomenul sau minunea la care ne gîndim. Avem apoi timp cît vrem să discutăm despre natura lui.

— Adică, ce vrei să spui? Că s-ar putea să veghem degeaba și să...

— Ba bine că nu!

Prin iarba udă de rouă și năpădită de toate culorile florilor, cu trupurile încovoiate sub povara corturilor și a sacilor de dormit, a merindelor și bidoanelor cu apă, a instrumentelor de observație, Temerarii pășesc voinicește.

Străbătuseră o bună bucată de drum, fără nici un popas.

— Să ne odihnim puțin, propuse Dragoș. O ținem de un ceas în ritmul ăsta.

S-au trîntit pe saci. Era încă răcoare. Luneta pe care o aveau cu ei trecea din mînă în mînă, fiecare îndreptînd-o spre vîrful Dubei, de parcă ar fi vrut să măsoare distanța pe care o mai au de străbătut. Deși știau că abia spre seară își vor atinge ținta.

Își roteau privirea în jur. Natura se trezea din somnul nopții, într-un amestec de armonii sonore și de culori. Din văi se ridicau aburii lăptoși ai ploii ce căzuse cu o zi înainte. Pădurea fremăta în adierea unui pui de vînt rătăcit dinspre miază-noapte. Surprinsă în zbor de primele unde de lumină ale zorilor, o bufniță scăpă un țipăt de mirare și spaimă, grăbindu-se spre adîncul codrului. Acest țipăt stîrni numaidecît larma cea mare a păsărilor în inimaginabile tonalități, ca într-un cor fără dirijor, în care fiecare din miile de cîntăreți cîntă în legea lui.

— Auziți! le atrase Vetuța atenția, pasărea aceea care cîntă ca din frunză este **Turdus philomelos.**

Vetuța e ornitologul respectat al grupului. Iubea păsările și le cunoștea după grai, de departe.

— Taci, tu! o ironizează cineva. Dar pe limba noastră nu știi să-i spui?

— Scuză-mă, îi răspunde pe același ton Vetuța. Credeam că înțelegi că e vorba de sturzul cîntător.

Dintr-un mărăciniș, din apropiere, îi răspunde sturzului un glas plăcut, ca o șoaptă. Vetuța îl catalogheaza neîntîrziat:

— Este **Silvia misoria**, adică Silvia undulata.

Pe deasupra grupului trece în zbor o pasăre de mărimea unei frunze de salcîm. Nu-i scapă Vetuței.

— Uite-l și pe caraghiosul de **Regulus ignicapillus**, aușelul sprîncenat.

— Ce tot vorbești, dragă? Vrei să zici că ceea ce am văzut era o pasăre? Mie mi s-a părut că-i un bondar, o întrerupe Moțișor.

— Dacă mă gîndesc că e cea mai mică pasăre de pe la noi, cîntărind abia cinci-șase grame, te cred că ai confundat-o cu un bondar. Ascultați acum cel mai frumos glas al pădurii...

Dinspre mestecănișul care acoperea creasta dîmbului de dincolo de pîrîu, venea un cîntec dulce, curgînd parcă de pe o strună de harpă.

— Minunata **Luscinia megarhynchos**, draga noastră privighetoare, continuă Vetuța emoționată.

— Dar aia care țipă cu atîta disperare, întreabă Ionuț, ce neam o fi?

— Dacă nu mă înșel, e chiar Scorțarul, pe numele lui științific **Sitta europaeo**. Dacă îl vezi cît e de mic, te miri cum poate scoate un strigăt atît de puternic.

Dintr-un copac scorburos, de la marginea pădurii, venea un alt țipăt, ceva mai ascuțit, mai zeflemitor. Vetuța îi spune imediat pe nume, impresionîndu-și colegii cu siguranța cunoștințelor ei din lumea zburătoarelor:

— Desigur! Se putea să lipsească dumneaei de la concert? Cînd e vorba să îngîne, n-o întrece nimeni pe doamna **Upupa epos**, prietena noastră pupăza. Dar s-a găsit și cine să-i răspundă: **Caprimulgi**, adică Mulgecapra.

— Cine mulge capra, dragă? întrebă Moțișor.

— Nu te mai copilări atît, îi răspunse Vetuța. Nimeni nu mulge capra. Așa se cheamă pasărea pe care ai auzit-o adineaori.

— Nu cred că vrei să mă iei pe mine personal peste picior, zise aproape indignat Cătălin. Pentru că știi că eu am o capră. Și dacă am o capră, bineînțeles că o și mulg. Cînd eram mai mic, sugeam la ea ca un ied. De aceea am și crescut foarte repede.

— Ce să-ți spun?! îl bate protector pe umăr, Firuța. Mai ai puțin și ajungi la genunchii broaștei.

— Mii de tunete! Cum îndrăznești? Chiar tu, care la doisprezece ani ai patruzeci la picior.

— Nu-i adevărat. Am treizeci și șapte.

— Acum, poate. Cînd o să te măriți ajungi, n-ai grijă, la patruzeci și cinci.

Firuța nu-i mai răspunde. Se prăpădesc toți de rîs.

— Cum e totuși, Vetuța, cu mulgecapra? Există într-adevăr o pasăre cu acest nume? vrea să se încredințeze Săndel.

— Fără glumă, așa se cheamă. Ați văzut-o și voi, sînt sigură, dar nu știați cum îi zice. Are ciocul scurt și lat și îl deschide larg de tot. Probabil de aici i se trage numele. Dacă nu cumva o fi avînd și obiceiul de a suge la capre, așa cum făcea Cătălin cînd era mic.

Hohotele de rîs reizbucnesc.

— Dacă o să inventariem acum toată păsărimea pădurii, ne apucă amiaza la cîțiva kilometri de sat, le atrage Dragoș atenția.

Copiii se ridică, își saltă sacii în spinare și pornesc mai departe, trăgînd cu nesaț aer proaspăt și parfumat în piept.

— Să dea cineva tonul la un cîntec, propune Ionuț.

— Isprăvește cu glumele astea! Vrei să scoți sufletul din noi? Eu abia îmi car sacul, protestează Motișor.

Ceilalți se amuză. Coasta dealului devine tot mai abruptă. Urcușul e greu. Soarele s-a ridicat deasupra orizontului. Stropii de rouă strălucesc prin iarbă ca niște

perle minuscule. Picioarele copiilor sînt ude pînă la genunchi.

După două ore de la plecare ajung în islazul mare. Din loc în loc, în vecinătatea pîlcurilor răzleţe de arbori, se vede cîte o construcţie improvizată din bîrne şi crengi de copac, în care se adăpostesc vitele vara, pe timpul păşunatului. Se aude un muget de viţel. Şi altele. Animalele simt apropierea copiilor. Aşteaptă să fie scoase la păscut.

— Aceea de acolo este coliba noastră, spune Irina şi arată cu mîna spre marginea de sus a islazului.

După ce ajung, fetele se apucă să mulgă cele două vaci. Beau lapte cald pe săturate, apoi îşi umplu cîteva sticle să aibă pentru drum. Restul îl toarnă în doniţele de brad, aflate la îndemînă. Îl amestecă cu cheag, aşa cum îi poruncise Irinei mamă-sa la plecare, după aceea îl aşează în cămăruţa alăturată, în care se pregăteşte brînza. Scot pe urmă vacile la păscut şi le lasă libere. Deseară o să vină sora mai mare a Irinei să le mulgă şi să le închidă. Acum, copiii pot pleca mai departe.

E ora prînzului. Toţi caută umbra copacilor. Soarele e puternic de tot. Îşi leapădă îmbrăcămintea groasă şi rămîn în bluze. Oboseala începuse să-şi arate semnele pe feţele expediţionarilor. Nu se plîngea însă niciunul.

Dintr-un orizont într-altul, cerul e limpede ca oglinda. Nici un nor nu-i pătează strălucirea. Dacă şi la noapte va fi senin, pionierii or să fie norocoşi. Pot „citi în stele" în toată regula. Pentru că celălalt obiectiv al înnoptării lor pe creasta muntelui e localizarea constelaţiilor şi planetelor vizibile în noaptea solstiţiului. Cît priveşte primul obiectiv, rămîne de văzut dacă se va realiza.

Soarele începe să coboare spre a doua jumătate a zilei. Copiii intră în pădurea tînără ce desparte izlazul vitelor de cel al oilor.

Pe la mijlocul pădurii se trezesc într-o poiană ceva mai mică decît un teren de fotbal. Iarba e numai bună de cosit. Din spatele unei tufe de alun țîșnește speriată o scroafă, urmată de o droaie de purcei. Abia înoată prin iarba încîlcită, grohăind. Se aude un guițat disperat. Un purcel se încurcase probabil în zmeurișul din poiană, zbătîndu-se să scape. Scroafa se oprește în loc, ridică botul amenințător și după o clipă numai se întoarce spre ceata de copii, gata de atac. Era crescută la stîna din apropiere și se sălbăticise. Pentru moment, pionierii paralizaseră de spaimă. Tot atît de repede însă și-au revenit, intuind pericolul.

— În copaci toată lumea! strigă Săndel.

Cu o viteză de care nu se știau nici ei în stare, fug spre pădure, lepădîndu-și sacii din spinare. Scroafa furioasă îi urmărește, cu ferocitate în priviri. Întîlnește în cale sacii. Începe să-i sfîșîie. Moțișor, Irina și Ionuț nu reușesc să se cațere. Dragoș, Vasile și Săndel sar în ajutorul lor.

— Dragoș! îl strigă Cătălin. Porcii pot urca-n copaci?

— Cu aceeași ușurință cu care pot zbura, îi răspunde el, într-un vizibil efort de a-și păstra umorul.

— S-a dus mîncarea noastră...

— A sfîșiat și corturile...

— Numai luneta bunicului să n-o fi sfărîmat...

Furioasă la culme, scroafa grohăie amenințător, alergînd de la un copac la altul. Dar iată că dinspre izlazul oilor se aud lătrături de cîini. Vin în goană vreo cinci dulăi cît niște măgăruși, stîrniți de grohăiturile porcilor. Sînt cîinii de la stînă. Temerarii scapă un „ura" victorios și prelung. Scroafa își adună în grabă purceii și fără panică se retrage în desișul pădurii, în căutarea jirului și ghindei.

— Ca să vezi ce e și cu echilibrul ăsta ecologic, constată plin de convingere Ionuț. Dacă nu erau cîinii, dormeam cu siguranță noaptea asta în copaci.

— Ai și tu dreptate, îl aprobă Ioana. Numai că astăzi cred că ne-a salvat mai mult întîmplarea decît echilibrul ecologic.

— Dacă aveam arcul la mine, altfel s-ar fi sfîrșit povestea cu porcii ăștia sălbăticiți, spune cu regret Cătălin.

— N-am nici o îndoială. Mai mult ca sigur că s-ar fi terminat cam așa, propune Sorina: „În timp ce înghițea în silă pe Cătălin cel viteaz, porcul era cît pe-aci să se înece cu sfoara arcului său".

Cu aceste glume, episodul din poiană putea fi socotit încheiat. Copiii își reveniseră complet. Se apucaseră să-și strîngă lucrurile împrăștiate prin iarbă și să evalueze pagubele. Erau mult mai mici decît se așteptau. Un sac de dormit sfîșiat, punga cu ouă fierte călcată în picioare, o pereche de ochelari de soare cu lentilele sparte, cam atît. Nici nu-și mai făceau probleme.

Poiana părea un stup uriaș în care zumzetul albinelor acoperea orice alt zgomot. Parfumul îi amețea. Parcă toate florile pămîntului fuseseră semănate în luminișul acestei păduri, pentru a stropi cu feluritele lor culori verdele strident al ierbii.

— Moțișor! îl strigă Irina. Parcă tu ești botanistul expediției. Spune-ne, te rog, cum se numește floarea aceasta?

— Ăăă... îi spune... **lacrima cerului.**

— Dar ăsteia, îl întreabă Ioana, arătîndu-i altă floare.

— Aceea e **buburuza de cristal.**

— Și asta?

— **Steaua răsăritului.**

— Ia uitați-vă, copii, ce minunăție! descoperă Firuța o floare violetă.

— **E buna vestire**, spune prompt și mîndru de el Moțișor. Anunță o vară bogată și lungă, adaugă el cu importanță.

— De asta ce zici ? îl întreabă Vetuța.

— Ce să zic ? **E sfioasa pădurii.**

Copiii sînt uluiți de cunoștințele colegului lor mai mic. Se vede că își luase în serios sarcina și învățase cu temei.

— Asta se cheamă **parfumul raiului** ; asta **ochii păsării măiestre** ; asta **orfana dormind**, continuă el culegînd cîte o floare și numind-o pe loc. Priviți **clopoțeii haiducului**, priviți **floarea de gheață**, priviți... ăsteia i se spune **trei petale.**

— Stai, îl oprește Săndel. De ce trei petale, cînd eu constat că are șase ?

— Constați greșit, îl pune Moțișor la punct. Numără-le cu ochii deschiși.

Săndel smulge petală cu petală. Sînt trei, dar crestate atît de adînc, încît la prima vedere par șase.

De sub un mărăciniș, Viorel culege o floare de culoarea vișinei.

— Pariez că pe aceasta n-o cunoști, îl provoacă el pe încercatul botanist.

— Ai și pierdut pariul : ceea ce ai tu în mînă este **crăiasa amurgului.**

Firuța vine la el cu trei flori felurite.

— Poți să le numești ?

— Fără probleme. Aceasta e **paharul cu nectar**, cealaltă **umbrela licuricilor**, iar a treia... **sufletul mimozelor.**

— Mic trișor ce ești, îl ia Firuța de guler. Minți de îngheață apele. Toate denumirile pe care ni le-ai spus sînt inventate de tine. Te-am prins cu cîteva care știu bine că se numesc altfel. Uite, de exemplu...

— Ce vrei să insinuezi, sare el arțăgos, că aceste denumiri nu există ?

— Întocmai !

— Foarte rău. Ar trebui să existe. Şi-apoi, la urma urmei, de aceea aveţi un botanist cu voi, ca să dea un nume plantelor pe care le descoperim.

Voia bună îi molipseşte pe toţi. Moţişor reuşise să-i păcălească într-un chip plăcut. Denumirile date de el erau cu adevărat inspirate şi au hotărît să facă un ierbar cu plante şi flori din Poiana mistreţilor — dăduseră şi poienii un nume — cu noile denumiri.

— Un lucru este foarte clar, conchide Vasile. Că Moţişor e mai bun ca poet, decît ca botanist.

Intraseră din nou în pădure. Cu cît urcau, panta devenea tot mai abruptă. Se căţărau prinzîndu-se cu mîinile de crengi, de rădăcini, de colţurile de stîncă. Pe măsură ce se apropiau de vîrful muntelui, arborii deveneau tot mai rari. Soarele cobora spre asfinţit. Curînd se va lăsa întunericul. Şi mai au încă mult de mers. Iar după ce ajung, au de întins corturile, de pregătit cina.

Cei mai mulţi dintre ei se resimt de pe urma oboselii.

O pereche de vulturi planează deasupra pădurii, lăsîndu-se în voia curenţilor de aer. Or avea cuibul pe aici, pe undeva, în vreo despicătură a stîncilor de care se lovesc norii încărcaţi de fulgere în timpul furtunilor. Jos, în vale, se aud tălăngile oilor care se îndreaptă spre stînă.

Ciobanii şi îngrijitorii vitelor se strigă dintr-un deal în altul. Unul vrea să ştie cînd e tîrgul la Zlatna ; altul întreabă de rezultatele etapei de fotbal. Cel care trebuie să-i răspundă are un aparat de radio cu tranzistori. Încearcă să-i comunice rezultatele, dar e răguşit şi celălalt nu înţelege nimic. Se lasă păgubaşi. Undeva, nu departe, pe cîmp, un ţăran bate coasa şi loviturile ritmice ale ciocanului pe tăişul lamei de oţel răzbesc pînă aici. Iarba în poieni se înfioară.

Copiii urcă unul după altul. În frunte e Dragoș. Îl urmează Vasile, Ioana, Moțișor, Irina, Vetuța, Săndel, Sorina, Firuța, Viorel, Cătălin și Ionuț.

Au ajuns după asfințitul soarelui. Umbrele se contopiseră și pădurea se întunecase. În vîrful Dubei nu e nici o palmă de loc neted. Doar stînci și blocuri uriașe de piatră cu suprafețe regulate, de ai zice că e lucrătură de mînă omenească. Cu greu își găsesc un loc potrivit pentru întinderea celor două corturi.

— Tot răul spre bine, filozofează Săndel. Între stîncile astea înalte sîntem feriți de vînt și din spate și din lături. Iar platforma de piatră de colo, numai bună pentru a ne instala punctul de observații astronomice.

— Merg să caut un crăcan ca să fixez luneta, se oferă Ionuț.

Sarcinile sînt repede împărțite. Unii dintre băieți întind corturile, ceilalți strîng vreascuri pentru foc. Fetele pregătesc cina. Scot din rucsacuri brînza, slănina, ceapa și usturoiul verde ; plăcintele cu varză, făcute de Ioana, pateurile cu jumări, coapte de Sorina. Cîteva ouă fierte pe care le mai putuseră recupera după dezastrul scroafei de la stînă. Ca desert au nuci, cireșe și mere vărătice.

Le așează pe două ștergare albe și lungi. Drumul le dăduse o foame de lup. Slănina sfîrîia deasupra jăratecului și copiilor le lăsa gura apă.

Cînd totul a fost gata, Temerarii s-au aruncat pe mîncare de parcă veneau dintr-un post îndelungat. Cît ai bate din palme, de pe ștergarele albe au dispărut și ultimele firimituri. Nici măcar o furnică n-ar mai fi avut ce aduna de pe urma lor.

Stelele se aprinseseră pe cer, una cîte una. Luna nu răsărise încă, dar peste întinderile vizibile ale pămîntului stăruia o lumină crepusculară. Doar prin văile care brăzdează hotarul satului și în care își caută cul-

cușul sălbăticiunile codrului, coborîse bezna de nepătruns a acestor ceasuri din noapte.

Deodată, prin pădure, nu mai departe ca la o aruncătură de piatră de locul unde își așezaseră copiii tabăra, se aud pași grei sub care troznesc vreascurile. Din cînd în cînd, pașii se opresc pentru cîteva clipe, după care pornesc iarăși, neîncrezător, ezitant. Temerarii abia dacă mai respiră.

— Îl auziți? Măcar dacă s-ar apropia, spune Vasile.

— Cine să se apropie? întreabă Firuța cu glasul sugrumat de teamă.

— Ai să vezi...

— Mi-e frică, se aude altă șoaptă.

— Nu mai vorbiți. Dacă ne aude, se întoarce și fuge...

— Eu nu vreau să vină nimeni...

— Lasă-l să vină. Să-l vedem. N-o să ne simtă prea de departe. Vîntul bate din direcția lui.

— Crezi că e un lup?

— Da' de unde!

Din stejăriș își face apariția un cerb maiestuos, cu coarnele ca niște crengi de copaci. Descoperind că nu e singur în acest ungher al codrului, fuge cu salturi mari.

— Pregătiți harta cerului boreal, comandă Dragoș. Toate constelațiile sînt perfect vizibile. Trebuie doar să le identificăm.

Desfășoară harta astronomică pe stînca plată din apropiere, luminînd-o cu lanternele. În centrul ei se află steaua **Polaris**, steaua Polară. O caută apoi cu luneta și binoclul pe firmamentul albastru, pe care se aprinseseră puzderie de făclii pîlpîind. Dar stelele se văd bine și cu ochiul liber.

— Uite-o! E cea mai mare și mai luminoasă dintre toate, observă Vetuța.

— În dreapta ei, retrasă spre noi, se vede **Ursa Minor**, sau în denumirea populară Carul mic, explică Viorel. Se văd cele patru „roți" și celelalte două stele care îi formează oiștea. La capătul ei se află steaua Polaris.

— Am descoperit și Carul Mare! strigă Săndel. Iată-l în aceeași direcție. Cîteva grade spre orizont.

— Vrei să spui că ai descoperit **Ursa Major**, ca să ne exprimăm în termeni științifici, îl lămurește astronomul grupului. Să urmărim însă mai departe. Tot în dreapta față de axa stelei polare, ni se înfățișează constelația **Hercules**. Unind cele patru stele centrale, obținem un aproximativ trapez. Dacă din unghiurile lui tragem cîte o linie dreaptă, întîlnim celelalte stele din componența ei și obținem imaginea unui uriaș cu brațele și picioarele larg deschise. Priviți cu atenție și mai ales cu fantezie. O să descoperiți chiar imaginea unui... Hercules.

Copiii mai localizează în continuare constelațiile **Scorpius, Serpens, Sagitarius, Lyra**.

— Bunica spune că fiecare stea e un suflet de copil. Cînd moare un copil sufletul lui se ridică la cer și luminează ca o stea.

— De unde știe bunica ta acest lucru, Sorina? Doar n-a zburat printre stele, vrea să afle Viorel.

— Știe, pentru că ei, cînd era tînără, îi murise un copil de vărsat. Seara s-a uitat pe cer și deasupra casei lor răsărise o stea pe care nimeni n-o mai văzuse pînă atunci. Lumina puternic și clipea veselă. După puțin timp, bunicii mele îi mai muri un copil. Tot de vărsat. Lîngă steaua de deasupra casei lor apăru, chiar în seara aceea, o altă stea, pereche. La fel de luminoasă, de strălucitoare. Erau sufletele copiilor bunicii. De atunci ea le privește mereu și cele două stele o privesc pe ea.

— Care sînt stelele? întreabă Firuța.

— Nu știu. Am vrut să le căutăm, dar casa cea veche a bunicii nu mai este și nu avem nici un reper. Iar bunica nu vrea să ni le arate. Zice că nu e treaba noastră, stelele acelea sînt numai ale ei.

În clipa următoare, un glob luminos, ca o minge în flăcări, brăzdează fulgerător cerul de la răsărit spre apus.

— O stea căzătoare, se grăbește să anunțe Irina.

— Nu există stele căzătoare, pentru simplul motiv că stelele nu pot cădea, o corectează Dragoș. Ceea ce am văzut noi, era un meteorit.

— Și unde crezi că a căzut? Să mergem să-l căutăm, propune Sorina.

— Mă faci să rîd. Putea să cadă undeva pe la Polul Nord sau putea să nu cadă deloc, ci să se pulverizeze prin ardere în straturile superioare ale atmosferei terestre, lămurește Dragoș problema.

Trecuse de miezul nopții. În satul îndepărtat nu se mai vede nici o lumină. Oamenii dormeau de mult. Se făcuse frig. Copiii își îmbracă puloverele. Ora de astronomie s-a terminat. S-ar fi putut retrage de acum în corturi, să intre în sacii de dormit și să se lase legănați de vise. Numai că abia de acum încolo urmează emoțiile cele mari. Sînt gata pentru îndeplinirea celuilalt punct din programul expediției: focurile despre care Temerarii auziseră că se aprind în noaptea solstițiului de vară, deasupra comorilor îngropate în pămînt. Dacă cel ce vede un asemenea foc ajunge la el înainte de a se stinge și îl acoperă cu o batistă țesută din fire de borangic, de o fecioară, și spune cuvintele: „Să se stingă vraja care păzește comoara, precum se stinge acest foc" va fi un om fericit, spune povestea. Cu o lovitură de sapă ar putea scoate comoara. Dar totul trebuie făcut înainte de răsăritul soarelui. Dacă altfel ar proceda, oricît ar săpa, la comoară niciodată nu va ajunge. Ea se

va scufunda și se va scufunda, pînă unde nimeni nu va putea săpa.

— Acuma, după ce am ajuns aici în vîrful muntelui, m-am luminat și eu mai mult la minte — zice Cătălin — și uite, am o întrebare: e obligatoriu ca cineva să fi îngropat vreo comoară pe la noi? Și dacă, să zicem, a îngropat, cum am putea crede, tocmai noi, ditamai pionierii, care de bine de rău am mai umblat cît de cît în lume, că aurul sau argintul se aprinde și arde ca un braț de paie? Și nu oricînd, ci taman în noaptea solstițiului de vară?

— De unde vrei să știu eu toate astea? Nimeni nu știe. Noi vrem să aflăm adevărul. De aceea sîntem aici, îi răspunde Viorel.

— De acord. Să presupunem că așa o fi. În noaptea asta se aprind comorile. Cine ne garantează însă nouă că în Petreni au fost îngropate cîndva comori? Și dacă nimeni n-a îngropat comori pe la noi, ce adevăr o să descoperim?

— Imposibil să nu avem comori în hotarul satului, îl liniștește Vasile. Aici au trăit dacii și romanii, pe aici au trecut goții și alte popoare migratoare și aveau la comori... care pînă la urmă tot în pămînt trebuie să fi ajuns. Așa că... numai grija asta să n-o avem.

— Acestea fiind zise, la treabă, spune Dragoș. Veghem cîte trei, în schimburi de o oră, ținînd sub observație hotarul satului. Ceilalți se culcă. Dacă apare ceva, dăm alarma.

Pentru primul schimb, rămîn de veghe Dragoș, Irina și Firuța. Restul expediționarilor se retrag în corturi, frînți de oboseală. Adorm cît ai bate din palme. Din cortul băieților se aude un sforăit. E Ionuț. Are polipi și respiră pe gură. Îl dusese tatăl său la un **orelist**, la oraș, ca să-i scoată polipii, dar cînd medicul a vrut să-i introducă în nas niște sîrme învelite în vată îmbi-

bată cu anestezic, Ionuț s-a speriat și a fugit. Iar acum sforăie de zici că toarce un motan.

Primul schimb s-a terminat fără nici un eveniment. Au urmat de veghe Vetuța, Săndel și Ioana.

— Mi-e frig, spune Vetuța.

Își strînge mai cu nădejde puloverul în jurul trupului, dar frigul o face să-și adune umerii într-un reflex de zgribuleală.

Săndel intră în cort și cu mare grijă ca să nu-i trezească pe băieți, scoate o pătură pe care o pune pe spatele Vetuței. Ioana, deși mai bine îmbrăcată, se vîră și ea sub pătură, fără să-și ia ochii din direcția sectorului de hotar pe care îl are în supraveghere.

În schimb, Săndel se plînge de zăpușeală.

— Nu cumva glumești ? îl întreabă Vetuța.

— Nu, nu glumesc... Mi-e cald cu adevărat. Sînt foarte călit la frig. O bună parte din vacanțe mi le petrec la o cabană forestieră din Parîng, unde lucrează unchiul Grigore, ca pădurar. Acolo mi-am dobîndit rezistența la frig. Chiar și iarna, unchiul Grigore mă trimite să plonjez, gol pușcă, în lacul alpin din apropiere. Odată era s-o pățesc. În timpul unor astfel de exerciții de călire, un păstrăv uriaș, dintre cei care mișună în lacurile glaciare din munți, mă apucase de degetul cel mic de la picior, gata să-l înghită. Dacă am văzut cum stau lucrurile, am făcut o întoarcere bruscă cu fața spre agresor. Peștele a observat îndată că are de-a face cu o pradă nu prea dispusă să se lase devorată, și a dat bir cu fugiții.

— Nu te supăra, intervine Ioana, dar eu cred că întîmplarea cu păstrăvul uriaș ai inventat-o tu ca să-l sperii pe unchiul tău și să nu te mai trimită în lac, pe vreme de iarnă.

— Nu mi-ar fi trecut niciodată asemenea fantezie prin cap. Un alt exercițiu de călire la care mă obligă unchiul cînd merg la cabană este frecatul cu zăpadă

pe corp pînă la brîu, timp de zece-cincisprezece minute, după care pot pleca la schi sau la săniuță.

E ora trei. Se face schimbul. Urmează de veghe Moțișor, Cătălin, Sorina.

— Tu privești în direcția Cornilor și a Curăturii, distribuie Moțișor sarcinile, adresîndu-se Sorinei. Eu am grijă de vatra satului și mai departe pînă la coastele Setrașului, iar tu, Cătălin, ești cu ochii în patru către islazul nou dinspre apus și cîmpul cu semănături și fînețe.

Zorii bat în geana orizontului. Jos, în poiană, se aud oile chemîndu-și mieii la supt. În sat se aprind primele lumini. Poate în ferestrele navetiștilor care pleacă la fabrică, la oraș, cu autobuzul de patru și jumătate. Stelele își pierd din strălucire, gata să se stingă.

— Priviți, sare ca ars Moțișor. Priviți, repetă el, colo în curmătură un foc. Un foc mare.

— Ai dreptate. E focul de la varnița vecinului Toader, îl dezumflă Cătălin. M-ai făcut să tresar de pomană. Chiar nu poți deosebi un foc de lemne de unul... în care ard comori ?

— Nu mai face și tu pe grozavul, se apără Moțișor. Spune-mi mai bine dacă știi cum e focul ăla pe care îl căutăm.

— Ei, cum să fie ? Albastru, sau roșu, ori poate...

Nu-și termină vorba. Sorina îi face atenți :

— Uitați-vă colo, în livada cu nuci, mai sus de grădinile satului. S-a aprins un foc. Abia pîlpîie. Vîntul parcă îl mînă prin iarbă de la un capăt la altul al livezii. Se stinge și se reaprinde.

— E un foc ciudat... Un foc portocaliu, o susține Moțișor.

— Formidabil ! Un foc de culoarea aurului, observă Cătălin. Sculați-i repede pe toți !

— Stați, să ne uităm mai bine. Să nu ne înșelăm. O să rîdă de noi dacă n-o fi nimic, încercă Sorina o vagă undă de îndoială.

Numai că Moțișor dăduse deja alarma. Temerarii sar în picioare amețiți de somn.

— Ce e? Unde e? întreabă ei într-un glas.

— În livada cu nuci, unde a fost vechiul cimitir, le arată Cătălin direcția cu mîna întinsă.

Locul indicat este o costișă cuprinsă între două pîraie, așezată sub streașina verde a pădurii de fagi din partea de vest a satului. Cîțiva nuci bătrîni, crescuți la întîmplare, o acoperă cu coroanele lor bogate aproape în întregime, încît nu poate fi cultivată cu nimic. I se mai spune și vechiul cimitir. În urmă cu mulți ani, un țăran a scos cu fierul plugului din pămînt o piatră pe care scria un nume: **Aurelius Iulianus nat. Dacus.** Peste cîteva zile au sosit în sat arheologii. Descoperirea țăranului din Petreni îi impresionase foarte mult. Ei spuneau că este o **stelă,** adică o piatră de mormînt, datînd din secolele III—V e.n. Cel înmormîntat acolo avea nume roman, dar ținuse să se specifice că este de **natione,** adică de neam, dac. Inscripția trimetea la perioada formării poporului nostru. Arheologii au început săpăturile și au constatat că se aflau în perimetrul unui vechi cimitir. Relicve prea importante n-au mai descoperit, dar locului îi rămăsese un nume nou.

— Nici nu se putea un ascunziș mai potrivit pentru comori, își dă Ionuț cu părerea.

— Te cred și eu, îl susține Viorel.

— În vechiul cimitir n-o să putem săpa. Nu avem voie să tulburăm morții, se opune Sorina. Știu asta de la mămăița.

— Ce tot vorbești? Sînt morți de sute, dacă nu de mii de ani, o contrazise Săndel.

— O fi, dar tot morți sînt.

— Ce foc ciudat. Nu stă locului o clipă. Parcă vrea să cuprindă toată livada, observă Dragoș.

— E puterea vrăjii. Focul se plimbă, își schimbă locul, ca purtat de vînt, ca să nu putem stabili poziția comorii, presupune Sorina.

— Iar începi cu poveștile, o mustră Ioana. Nu ai învățat la școală că nu există vrăji? Dacă acela e foc adevărat și arde deasupra unei comori, atunci se adevărește ce spune bunicul. El zice că aurul care zace în pămînt adună pe suprafața lui o mîzgă, probabil niște oxizi care, din timp în timp erup, iar în contact cu oxigenul capătă o luminozitate cu aspect de flacără jucăușă. Vîntul o mătură și ea reapare pînă la epuizare. Aurul se purifică și rămîne veșnic strălucitor.

— I-auzi, Dragoș, ce explicație savantă aflăm de la bunicul Irinei, se miră Sorina.

— Pare o explicație logică. Dacă e sau nu științifică, e greu de spus. Nu avem încă cunoștințe suficiente. Dacă am descoperi cu adevărat comoara, poate găsim și explicația fenomenului.

— Atunci să ne grăbim, e de părere Ioana. La ora cinci și treizeci și unu de minute răsare soarele.

— Să ne grăbim, spune și Vasile. Nu ne-a rămas prea mult timp.

După ce își strîng tabăra, pornesc la vale pe vîrnișul Dubei. Au spor la coborîre, nu glumă. Odată intrați în pădure, alunecă pe frunza uscată și stropită de roua dimineții, ca pe ghețuș. Moțișor și Cătălin au o interesantă inițiativă. Se așează pe sacii lor, ca pe o sanie, luînd viteză. Ceilalți îi imită. Pădurea se umple de hărmălaie. Umbre ciudate se scurg printre arbori ca niște fantome. Din păcate, Sorina, distrată cum e, se trezește purtată de sacul ei zburător, cu un copac în brațe. Bine că s-a ales doar cu un cucui. Putea fi și mai rău. Sanitara grupului nici nu se obosește s-o consulte. Acci-

dentul e prea minor. Coborîrea continuă ca și cînd nimic nu s-ar fi întîmplat.

După jumătate de oră sînt în poiana mistreților. Își amintesc pățania din ajun. Dar nu se mai arată nici un pericol. După încă un sfert de oră sînt în islazul vitelor.

Pentru Irina aici se termină expediția. Ea trebuie să se oprească la coliba lor, să mulgă vacile și să le scoată la păscut. Îi pare rău că n-o să participe la scoaterea comorii. Dar vacile nu știu de comori. De cum au simțit că se apropie cineva, au început mugetele. Le doare ugerul de prea mult lapte. Irinei îi place mult să le îngrijească. Dar, acum ar fi dorit să meargă cu grupul. Ei nici măcar n-o pot aștepta. Mulgerea vacilor, punerea laptelui la prins durează prea mult.

Se pregătesc să se despartă de colega lor. În acea clipă pe cerul care începuse să se limpezească, două păsări încăierate își fac apariția, rostogolindu-se prin văzduh. Un agresor și-o victimă. Un uliu, atacînd un porumbel. Porumbelul zboară în zig-zag, se avîntă spre înălțimi, se prăbușește în picaj, încearcă mari ocoluri pentru a se desprinde de urmăritor. Uliul se ține aproape, își împresoară prada, o lovește.

Copiii urmăresc neputincioși atacul. Suferă din toată inima pentru că nu-i pot veni în ajutor porumbelului. În lumina strălucie a zorilor cîteva pene coboară din văzduh. Porumbelul nu are alt mijloc de apărare în afară de fugă. Numai că uliul zboară și el la fel de repede, dacă nu mai repede. Deseori îl ajunge, îi cară lovituri cu ciocul, îl apucă cu ghearele. Pentru moment victima scapă, uliul îl ajunge din nou, atacul devine și mai dezlănțuit.

Copiii au amuțit. Dacă ar avea aripi, și-ar lua zborul, să-l salveze. Deodată, Ionuț sau Viorel, nici nu se mai știe care, se pornește pe fluierături și ălăuit pentru ca în clipa următoare să se trezească strigînd toți în cor : — Uli-haaa... uli-haa... uli-haaa... de răsunau văile.

Se stîrnesc și cîinii de la stînă și lătră derutați. Luat prin surprindere, uliul își leapădă prada. Porumbelul abia se mai ține în zbor. După cîteva încercări zadarnice de a-și reveni, cade în iarbă la picioarele copiilor. Îl iau în palme. I se simte inima bătînd năvalnic. Dintr-o aripă îi curge sînge. Fusese rănit.

— E limpede că nu mai poate zbura, constată Vetuța. Trebuie să-l ducem neîntîrziat în sat la doctorul Cucută, veterinarul.

— Atunci, spre sat cît mai repede! comandă Dragoș. Poate îl salvăm.

— Și comoara, focul? întreabă Vasile.

— Ai dreptate. Ne împărțim, hotărăște Dragoș. Vetuța, Cătălin și Viorel duc porumbelul în sat, iar noi ceilalți alergăm spre cimitirul vechi.

Cînd Vetuța și Cătălin ajung în sat, doctorul veterinar tocmai își pregătea calul pentru a urca la stînă. Îl anunțase cineva de cu seară că se îmbolnăviseră niște oi. Trebuia să meargă să afle ce-i cu ele. Văzîndu-i pe copii că se apropie, înțelese numaidecît că s-a întîmplat ceva. E curios să afle. Le iese la poartă, în întîmpinare.

— Un porumbel doborît de uliu, tovarășe doctor. Vă rugăm să-l salvați.

— Să vedem întîi cum se prezintă. Moralul pare să-i fie bun.

— După ce cunoașteți? întreabă Cătălin.

— După ochi. Are privirea limpede și încrezătoare. Dar ia stați...

Surpriză. Luînd porumbelul din mînă, doctorul descoperă că la piciorul drept are fixat un inel. Ceea ce copiilor le scăpase în graba cu care alergaseră pînă în sat.

— E un porumbel voiajor. Puteți fi fericiți. Stăpînul lui n-o să vă uite toată viața, mai adaugă doctorul și începe consultația.

— E ruptă aripa? întreabă Vetuța.

Medicul întinde aripa, apoi îi dă drumul, liberă. Revine la loc, pliindu-se perfect.

— Nu e ruptă. A primit totuși o lovitură zdravănă. Rana însă nu e gravă. I-o tratez într-o clipă. După aceea o să-l pun într-o colivie. După două zile de odihnă și refacere îl putem lăsa să-și vadă de drum. Pînă atunci voi vedeți ce-i cu inelul.

Îl scot și îl cercetează. Sub el se află un bilețel minuscul pe care scrie ceva. Viorel îi citește cu glas tare: **„Vino urgent. Sînt grav bolnav. Tata".** Atît și nimic mai mult. Cine și unde e bolnavul? Dar fiul sau fiica căruia îi este adresat bilețelul? Mister. Și nici o cheie. Doar porumbelul cunoaște taina. Dacă n-ar fi fost atacat și doborît de uli, el ar fi dus vestea acolo unde e așteptată. Copiii trebuie să acționeze fără întîrziere. Dar cum, în ce direcție? Încă nu știu. Pînă se reface porumbelul pentru a-și relua zborul, s-ar putea să fie prea tîrziu.

Încearcă să-și imagineze starea reală a lucrurilor; un bătrîn zace bolnav undeva, probabil într-un sat de munte, fără posibilitate de a telefona sau telegrafia. Fiul sau fiica, cu domiciliul în cine știe ce localitate, îi lăsase cu ocazia unei vizite un porumbel de poștă pe care, la nevoie, să-l trimită cu mesajul. Toți trei copiii împărtășesc această presupunere.

— Cum aflăm unde locuiește destinatarul, ca să-i transmitem conținutul biletului? Iată întrebarea care cere un răspuns grabnic, spune Vetuța.

— Eu cred că-i mai important să-l găsim mai întîi pe tatăl bolnav. El are nevoie cu siguranță de un medic, își spune părerea Cătălin.

— E și convingerea mea, i se alătură Viorel.

— Din păcate așa ceva e imposibil. Ar însemna să căutăm un ac într-un car cu fîn. Și tot ar fi mai simplu de găsit acul, crede Vetuța.

— Cheia e tot la porumbel, intervine Viorel. Să mai verificăm o dată inelul.

Găsesc gravat pe el, abia vizibil, un număr : 216.

— Ce-o fi cu această cifră? se întrebă Vetuța. Oi fi eu ornitologul grupului, dar la numerele de la picioarele porumbeilor zău că nu mă pricep.

— Măi, dar deștepi mai sîntem, reia Cătălin, scărpinîndu-se după ceafă. Noi ne întrebăm ce-i cu acest număr. E foarte simplu. El ne arată ca și numărul de la autoturismul nostru, cine-i proprietarul. În cazul de față, al cui e porumbelul.

— Pe cinstea mea că ți-a ieșit un... porumbel din gură, îl flatează Viorel. Uite, eu îți promit în fața colectivului că îți dăruiesc un cățel ciobănesc, știi că am patru, dacă tu, cu mintea ta sclipitoare, ne spui cum putem afla, după numărul de pe inel, cine e proprietarul porumbelului.

— De acord, cu condiția să-mi aleg eu cățelul, primește Cătălin.

— Gata, batem palma!

— Atunci află că pentru mine și pentru tata acest lucru e un fleac.

— Nu zău. Chiar așa?

— Cum mă vezi și cum te văd. Haideți la tata.

Cătălin o ia înainte la goană. Fără să înțeleagă prea multe, ceilalți îl urmează. Tatăl lui Cătălin e un țăran tînăr și chipeș. Tocmai se pregătea să plece la coasă. Ascultă povestea cu atenție.

— Dacă tot m-ai numit operatorul tău la stația noastră de radioamatori, te rog să-mi dai voie să iau legătura cu radioclubul județean.

— Prinde legătura și vorbesc eu — îi spune tata și intră cu toții în casă.

În cîteva minute legătura este stabilită. Tatăl lui Cătălin comunică înscrisul de pe inelul porumbelului și conținutul biletului.

— Stați pe recepție, li se spune de la radioclubul județean. Luăm legătura cu Asociația columbofililor și vă comunicăm.

În acest timp, ceilalți pionieri ajunseseră în cimitirul vechi. Nucii bătrîni își răspîndeau în jur parfumul puternic al frunzelor lor, florile își deschideau corolele în întîmpinarea primelor raze ale soarelui. Prin iarba săracă din cimitir sînzienele, ca niște minuscule ruguri, se legănau în bătaia vîntului poleind cu auriul petalelor lor verdele crud al cîmpului. Temerarii priveau fără să-și vorbească.

— S-au stins, spune Sorina, tristă, într-un tîrziu.

— Ori poate nici n-au fost?

— Ce tot vorbești. Dar ce a fost?

— Probabil, sînzienele, vălurite de vînt, străluceau în lumina lunii.

— Greu de crezut că florile lor s-ar vedea de la o depărtare atît de mare...

— Și totuși, nu e exclus...

— Am stat destul aici, întrerupe Dragoș discuția. Poate descoperim altădată cheia acestor focuri. Acum haideți în sat să vedem ce-i cu porumbelul.

— Aici radioclubul județean. Porumbelul cu numărul 216 aparține inginerului miner Eugen Tănase din Uricani. Am luat legătura cu el și i-am transmis mesajul. Tatăl lui este Anghel Tănase din satul Buciumani. Am transmis toate datele radioclubului județean Alba. Ne-au comunicat că au alertat imediat Direcția sanitară. O ambulanță cu un medic a plecat din Cîmpeni în ajutorul bolnavului. Terminat...

— Despre ce e vorba? întreabă Dragoș.

— Vă povestim numaidecît, îi răspunse Cătălin.

Pe crestele dealurilor dinspre răsărit, soarele pusese o coroană de flăcări aurii. Părea că toate comorile pământului se aprinseseră și se purificau prin focul lui sacru.

CUPRINS

PUIUL DE LUP
3

PĂDUREA CĂRBUNARULUI
28

VÎLVA BĂII
49

GRIUL DACIC
78

O BARCĂ PE IAZ
114

FOCUL SACRU
144